

Müşfiq XAN

İnsan məntiqinin gücündən qaynaqlanan xəfiyyə ədəbiyyatının oxucularına arxayınılıqla "Ünvansız sevgi"ni təqdim edirəm. Detektiv Başirli ilə son dərəcə qarışıq qətlin cinayət sirrinin açılmasına siz də şahidlik edin...

Telegram:@pdf_kitablar

2-ci nəşr

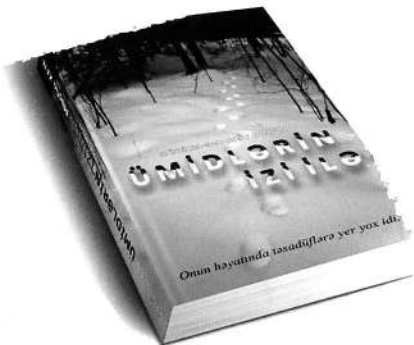
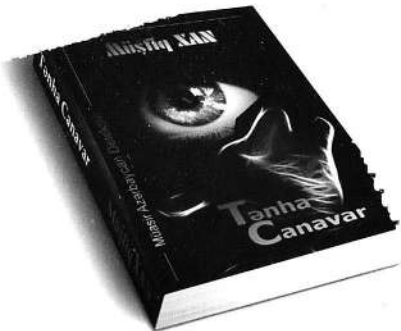
6000

nüsxə

ÜNVANSIZ SEVGİ

ROMAN

milli detektiv

Telegram:@pdf_kitablar

2013
2587

Müşfiq XAN

103098

ünvansız
SEVGİ
detektiv

*Azərbaycanın daxili işlər və prokurorluq
orqanlarının qəhrəman əməkdaşlarına ithaf olunur.*

Telegram:@pdf_kitablar

mİllİ detektiv

BAKİ - 2013

100562

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ARXIV

Ш 6 (2 = Аз) 7-44

Naşir: f.ü.f.d., dos. Şamil Sadiq

Redaktorlar: Elxan Nəcəfov, Zülfüyyə Sadıqova

Korrektor: Elçin Əfəndi

Dizayn və qrafika: Teymur Fərzi

Müşfiq XAN, "Ünvansız sevgi" (detektiv roman)

Gənc ailədə ağır itki baş verir. Uzun illərdən sonra bu ailəyə uşaq qismət olacağı bir zamanda ailə başçısı Xəlid Səlimov öz malikanəsində qətlə yetirilir.

Qatilin səmərəsiz axtarışı heç bir nəticə vermir. İş aparənlər bu qətlin altı il əvvəl baş vermiş hadisə ilə bağlı olduğunu sübuta yetirənlər də, qatili tapmaq mümkün olmur. O, müəmmalı formada yoxa çıxır. Bu andan etibarən cinayət işinin davam etdirilməsi mərhumun qardaşının təkidi ilə müstəqil xəfiyyə polkovnik Tomar Başirliyə xahiş olunur.

İşi gizli aparən polkovnik tezliklə bu qətlə bağlı heç kəsin bilmədiyini maraqlı faktları aşkara çıxarır. İndi onu yuxusuz gecələr və müəmmalı əlaqələri aşkara çıxarmaq kimi dolaylı bir cinayət işi gözləyirdi. Hələ ki, bu qətlə bağlı ona məlum olan yalnız bir məsələ var idi - rayon polis bölməsi təhqiqatı düzgün araşdırmamışdı...

Müəllif hüquqları qorunur. Müəllifin razılığı olmadan əsərin təkrar nəşri və roman əsasında film çəkilişi qəti qadağandır.

Haqqında ətraflı: Wikipedia Açıq Ensiklopediyada
(az.wikipedia.org)

Elektron ünvan: bioloq@list.ru

Müəlliflə əlaqə: (+99450) 568 19 16

© Müşfiq XAN / 2013

© Hədəf Nəşrləri / 2013

Telegram: @pdf_kitablar

PROLOQ

Taksi üçmərtəbəli dəbdəbəli imarətin qarşısında dayandı. Cəmilə bir az əvvəl marketdən aldığı bir neçə dolu selofanı götürüb həyətə girdi. Həyətdə olan səs-küy bir anlıq onu çaşdırdı. Tanımadığı adamlar, qonşular, polis işçiləri həyətə doluşmuşdular. Ətrafdakılar izdi-hamla evə girib çıxırdılar. Bir anlıq özünü itirən qız əlindəki ərzaq dolu selofanların nə vaxt yerə düşüb dağıldığından xəbərsiz halda sürətlə yuxarıya doğru yüyürdü. Adamlar sanki indi onun nə edəcəyinə maraqla tamaşa etməyi gözləyirmiş kimi aralanaraq ona yol verirdilər. Həyəcandan bütün vücudu tir-tir əsirdi. Sürətlə pilləkənləri qət edib ikinci mərtəbəyə çatanda onu burada qaynı Sahib müəllim qarşıladı. Qız onu görcək qorxudan yerində donub qalmışdı. Deməyə söz tapmadı qızcığaz. Onun içində bir qasırga baş verirdi sanki. Nə isə soruşmaq istədi, dili söz tutmadı. Sahib təmkin göstərməyə çalışsa da, o da həyəcanlı idi. Cəmiləyə yaxınlaşıb çiyinlərini sıxdı: "Cəmilə, başınıza daş düşdü, məhv olduq, Xalidi öldürüblər..." O yalnız bunu deyə bildi... Möhkəm iradəli olmasına baxmayaraq, cavan qardaşının qətlə yetirilməsi hadisəsi onu sındırmışdı. Bir neçə dəqiqənin içində gözlərindən axan yaşa hakim kəsilə bilmədi. Cəmilə bu sözdən sonra yalnız "Yox, ola bilməz!" deyə bildi. Bu sözlər o qədər vahiməli və tükürpədicisi idi ki, o, bu sözləri deyər-deməz huşunu itirdi. Bir az əvvəl deyib, gülə-gülə işə yola saldığı sevimli ərinin ölüm xəbərini eşitsə, kim dözə bilərdi axı?!

Qızı yardım edib qonşu otaqdakı çarpayıya uzatdılar. Başının üstündə yaxın qonşulardan biri dayanmışdı. Bu mərtəbədə yerləşən yandakı qonaq otağında isə canı

qədər sevdiyi ərinin – Xalidin meyiti uzadılmışdı. Meyitin üstü ağ mələfə ilə örtülsə də ətrafdakı qan izləri bir az əvvəl baş vermiş dəhşətli qətlin qorxunc anlarını burada olan hər kəsə sanki hissə-hissə yaşadırdı. Hadisə bu otaqda baş vermişdi. Bu hamıya məlum idi. Polislər gələndə qədər meyit divanın üzərində olmuşdu. Sonra isə cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Sabir Qədimovun göstərişi ilə döşəməyə qoyulmuşdu. Rayonun tanınmış ekspertləri hadisə yerində qətlə araşdırırdılar. İlk araşdırılmaya görə qətl qisas zəminində baş vermişdi. Çünki hər hansı bir soyğunçuluq hadisəsi baş verməmişdi.

- Siz nəyə əsasən cinayətin qisas zəminində baş verdiyini israr edirsiniz, Sabir müəllim, bilmək olar?! – Sahib ona verilən suallardan təngə gələrək nəhayət ki, qaraqabaq halda soruşdu.

- Yox, Sahib müəllim, mən israr etmirəm, sadəcə ilkin qənaətimiz budur. Sonrakı hadisələri isə cinayət işinin gedişində öyrənə biləcəyik.

- Yaxşı, nəyə görə bu fikirdəsiniz? Məni düz anlayın, mən qatilin bu gün tapılmasını istəyirəm, bu gün, bu gün!.. – sonuncu dedikləri hər kəsin diqqətini ona çəkdi. O iki əli ilə də mayorun yaxasından yapışmışdı. Hamının təmkinli, ziyalı adam kimi tanıdığı Sahib müəllim indi nə etdiyini bilmirdi. Görünür, düşünmək qabiliyyətini itirmişdi.

- Xahiş edirəm, sakitləşin!.. Qatil qardaşınıza iyirmiye qədər bıçaq zərbəsi vurub. Bu zərbələrin yarısından çoxu öldürücü olsa da, o dayanmayıb. Əgər məqsəd öldürmək idisə qatil bunu bir-neçə zərbədən sonra da dayandıra bilərdi! Amma o dayanmayıb, hətta sonuncu zərbələr o öldükdən sonra olub. Yəni, qatil meyiti bıçaqlayıb. Bu isə həmin adamın həmin an normal psixi vəziyyətdə olmadığını göstərir. Hər halda, bu mənim fikrimdir... –

yaxınlıqdakı polis leytenantları onun çiyinlərində tutub rəislərindən aralaşdırdılar.

Sahib özü də başa düşürdü ki, etdiyi doğru deyil. Otağın bir küncündə çömbəlib baxışlarını ortadakı cansız meyitə zillədi. Canı qədər sevdiyi qardaşı... Xalid ondan kiçik olduğuna görə həmişə çətinliyə düşən kimi onun iş yerinə gələr, ya da zəng edər və hər dərdini Sahiblə bölüşərdi. Hətta tezliklə uşaqlarının olacaqları xəbərini də Cəmilədən duyan kimi ilk zəng edib dediyi adam Sahib olmuşdu. O bir anlıq bunları düşündü və hönkürtü ilə ağlamağa başladı. Amma elə həmin anda da özünü ələ almağa çalışdı. Ətrafdakılara xətir susmaq lazım idi. İndi ən azından Cəmiləyə ürək-dirək vermək lazım idi. Ata-anası isə bayramqabağı olduğu üçün rayona qohumlarla bayramlaşmağa getmişdilər. İşə bir bax, əgər şirkətdən qonaqları olmasaydı Xalid də Cəmiləni götürüb onlarla gedəcəkdi rayona. Qismətdən qaçmaq olarmı ki?! Bunu düşünüb özünü toparladı və qonşu otağa Cəmiləyə baş çəkməyə keçdi. Qız qaynını görcək uzandığı yerdən dikəldi:

- Kim, axı, kim Sahib?! – Cəmilə fərqiinə də varmadan ilk dəfə idi ki, ona “müəllim”siz müraciət edirdi.

- Bilmirəm, Cəmilə! Amma o alçaq tapılacaq, yerin dibinə də girsə tapacaqlar onu və mən ... – gözləri bərəlməmişdi, sanki hirsindən ürəyi partlayacaqdı. Var gücü ilə divara elə bir zərbə endirdi ki, elə o dəqiqə də barmaqları arasından qan süzülüb yerdəki iri xalçanın üzərinə damcılamağa başladı.

Cəmilə heç vaxt onu belə əsəbi görməmişdi. Ayağa qalxmağa çalışdı, amma qonşusu Rəna xanım imkan vermədi:

- Uzan, Cəmilə, qurbanın olum uzan, sənə stress olmaz. Heç olmasa, övladınızı düşün, ərinin yadigarıdır axı o...

Sahib otaqdan çıxıb müstəntiqin suallarına cavab verən orta yaşlı bir insanı yanına çağırdı. Bu, Nəsimi müəllim idi. Nəsimi müəllim Xalidın şirkətində ən əsas adamı idi. Həm də dost idilər. Neçə illər idi ki, Xalidlə bir yerdə işləyirdilər. Hadisəni şirkətə zəng edən Sahibdən eşidib özünü buraya yetirmişdi. Hələ indi də özünə gələ bilməmişdi.

- Nəsimi – Sahib astadan səslənib əlinin işarəsi ilə onu yanına çağırdı.

- Bəli, Sahib müəllim – Nəsimi müstəntiqin növbəti sualını cavabsız qoyub onun yanına gəldi.

- Cəmilə bacını bizə apar, burada vəziyyəti yaxşı olmayacaq. mənim də başım qarışıqdır. Sonra həyat yoldaşı Samirə xanıma da işarə etdi ki, o da Cəmilə ilə getsin. Həm də uşaqlar evdə tək idi.

- Yaxşı – Nəsimi bunu deyib açıq qapıya tərəf yönəldi.

I-ci hissə

Hadisədən üç gün keçməsinə baxmayaraq qətlə bağlı hələ ki, dəqiq bir məsələ yox idi. Hamı cinayətin kim tərəfindən törədildiyini hələ də bilmək arzusunda idi. Ümid isə yenə də işi araşdıranlara qalmışdı. Ötən üç gün çox ağır keçirdi. Artıq axır çərşənbə günü idi. Hamının evində Novruz bayramına hazırlıq getdiyi bir vaxt Səlimovlar ailəsi matəm içərisində qatilin tapılacağı ümidləri ilə yaşayırdılar. Sahibin ata-anası da rayondan dünən qayıtmışdılar. Bu sarsıdıcı xəbəri onlara deməyi çətin olsa da, Sahib öz üzərinə götürmüşdü. Atası Mahir müəllim özünü bir az toparlasa da, həyat yoldaşı Dilarə xanım hələ də sakitləşmək bilmirdi. Dünəndən bu günə boğazından sudan başqa heç nə keçməmişdi. Mahir

müəllim onu sakitləşdirməyə çalışsa da, dərini anlayırdı. Evin kiçik oğlu olduğuna görə onu hər ikisi çox sevirdilər. Həm də Sahibdən sonra nəzir-niyazla doğulmuşdu Xalid. Ona qədər beş-altı uşaqları doğulsa da, qalmamışdı. Nəhayət, Sahib on yeddi yaşında olanda Xalid dünyaya gəldi. Onda ailədə hamı xoşbəxt idi. Mahir müəllim də yaxşı vəzifədə işləyirdi. Oğlu birinci sifə gedəndə yeddi qoç kəsib hamısını qohum-qonşuya paylamışdı. Dilarə də balaca oğlunu çox sevirdi. Hərdən evdə Mahir müəllim zarafatla deyərdi ki, “ay Dilarə xanım, böyük oğlun yaddan çıxıb deyəsən”. O da həmişə cavabında “yox, mən Sahibi də çox istəyirəm, amma Xalid evin kiçiyidir də! Bir də, axı, Sahib balam özü də qardaşını çox əzizləyir, ay kişi, görmürsən?!” Yazıq ana bu iki günə yaxın müddət ərzində şam kimi əriyirdi. Qəfəsdəki quş kimi çırpınır, zindanda imiş kimi azadlığa can atmağa çalışırdı. Əziz bayram günündə oğluna bunu edənlərə hər cür nalə-qarğış yağdırırdı. Min bir ürək ağrısı ilə... İndi kiçik gəlini Cəmilə də onun yanında idi. Xalid öldürüldüyü gün işi aparan cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Qədimov evə girişi qadağan etmişdi. Hər gün iki silahlı polis əməkdaşı həmin malikanədə gizli keşik çəkirdilər. Hər hansı bir xəbər olsaydı, mərkəz bundan dərhal xəbər tutacaqdı. Amma üç gün keçməsinə baxmayaraq, buraya mayor Qədimov və özü ilə gətirdiyi iki leytenantdan başqa heç kim gəlməmişdi. Hələ ki, şübhəli heç nə yox idi.

*** **

Ev telefonuna gələn zəng Cəmiləni fikirlər dünyasından bir anlıq ayırdı. Dilarə xanımın isə zəngi hiss etməmiş kimi heç üzünün cizgilərini belə

dəyişmədi. Sanki damarlarındakı qan donmuşdu və bu saat nəfəsi dayanacaqdı. Zəng edən mayor Qədimov idi:

- Salam bacı, mən Dilarə xanımınla danışmaq istəyirəm.

- Kimdir?

- Polis bölməsindəndir ...

- Bala, bir xəbər var? – Cəmilənin telefonu ona uzadıb və kimin zəng etdiyini deməsindən sonra qadının naləli səsi eşidildi.

- Ana, bir azdan sizi aparmaq üçün adam göndərəcəyəm. Zəng etdim deyəm ki, gələsiniz, bilirəm, sizin üçün çətindir, amma inanın ki, oğlunuzun qatillərini tapmağımız üçün sizin də ifadə verməyiniz çox vacibdir...

Qadının gözləri yenidən yaşla doldu, özünü saxlaya bilmədi, söz deməyə təqəti yox idi.

Cəmilə dəstəyi üstünə qoyan kimi Sahibə zəng edib polis bölməsindən anasını aparmağa gələcəklərini bildirdi.

- Eybi yox, qoy getsin, Nəsimini də indi göndərirəm evə

- Sahib bildirdi.

*** **

Polis bölməsində Dilarə xanımgili mayor Qədimov özü qarşıladı:

- Siz qalmı – Nəsimiyə işarə edib koridorun sağ tərəfindəki otağa keçməsi üçün qadına yol göstərdi və ardınca özü də otağa keçdi.

- Bala, mənim oğlumun qatillərini nə vaxt tapacaqsınız, axı o kimə nə pislik etmişdi, axı onu kim ... – yenə özünü saxlaya bilmədi. Mayor masanın üstündəki qrafindən bir stəkan su doldurub qadına uzatdı:

- Dilarə xanım, inanın ki, əlimizdən gələni edirik. Biz Mahir müəllimi də, Sahib müəllimi də, sizin ailəni də yaxşı tanıyıraq. Elə rəhmətliklə də bir-neçə dəfə

məclislərdə olmuşduq. Yaxşı oğlan idi, gülərliz və bacarıqlı. Allah səbr versin!

- Oğlum, mənə başsağlığı verməyə çağırıbsan buraya?! – qadının mimikası iztehzædici tærzdæ dæyişdi. Söz Qadimovu tutdu:

- Elə isə, birbaşa mətləbə keçim. Oğlunuz deyir ki ...

- Kim? – qadın bu dəfə də onun sözünü yarımqıç kəsdi.

- Sahib müəllimi deyirəm, böyük oğlunuzu! Dediynə görə, altı il əvvəl o, Rusiyada olanda Xalidi kimsə döyüb

– mayor axşamdan araşdırdığı işi üstüörtülü şəkildə xəbər aldı.

- Hə, elə bir hadisə olmuşdu, amma həmin adamı tutub iş verdilər, türmədə yatır İndi.

- Bəs, oğlunuz sizinlə tək qalanda öz sirlərindən heç sizinlə bölüşdüyü olmayıb? Axı siz onu lap çox istəyirmişsiz, bildiyimə görə.

- Orası elədir, amma o çox şeyi qardaşına danışardı. Mən də bəzilərini Sahib vasitəsi ilə öyrənə bilirdim. Dərdini mənə deməzdi ki, yazıq balam ... Mən fikir çəkməyim deyə ən xırda problemlərini də mənə deməzdi, bədbəxt oğlum.

- Yaxşı, Dilarə xanım, sizi yola salım gedin – Qadimov bunu deyib düyməni basdı və gələn adama növbəti tapşırığını verdi:

- Dilarə xanımı yola salın, bayırda onu gözləyən Nəsimi adlı adama isə bildirin ki, qadını evə qoyandan sonra özü də gəlib ifadəsini versin.

- Oldu, yoldaş mayor!

*** **

Qara “Toyota” markalı maşın Sahib müəllimin evinin qarşısında dayandı. Sükan arxasından səliqəli geyimli

orta yaşlı biri düşdü. Bu, Nəsimi idi, Dilarə xanımı evə gətirmişdi. Cəld arxa qapını açıb qadının düşməsinə köməklik etdi. Sonra onun içəri keçməsinə gözləyib sürətlə gəldiyi istiqamətdə geri döndü. Maşın ani vaxt ərzində gözdən itdi. Görünür, Nəsimi müəllim olan hadisədən sonra hələ də özünə gələ bilməmişdi. Baş verən hadisə onu çox sarsıtmışdı. Həm də bayaq cinayət-axtarış şöbəsinin rəisinin qaraqabaq bir tərzdə onu koridorda gözlətməsini həzm edə bilməmişdi. İndi mayorun göstərişi ilə yenə polis bölməsinə qayıtdı. Qapıda növbətçi onu görcək irəli yeridi:

- Kimsiniz?

- Bayaq gəlmişdim, rəisin məni gözləyir, özü çağırıb.

- O, burada deyil.

- Mayor bir az əvvəl məni çağırırdı axı!

- Siz kimi deyirsiniz?

- Mayor Sabir Qədimovu deyirəm!

- Bir dəqiqə gözləyin.

Nəhayət ki, Nəsimini Qədimovun otağına buraxdılar.

Rəisin ilk sualı ənənəsi üzrə belə oldu:

- Hadisə baş verən gün harada idiniz?

- Şirkətdə işləyirdim.

- Bu hadisədən nə zaman xəbər tutdunuz?

- Sahib müəllim mənə zəng edəndə xəbərim oldu.

- İlk anda kimdən şübhələndiniz?

- Mən hələ indi də kimdənsə konkret şübhələyə bilmirəm...

- Şirkətin işləri ilə bağlı bütün məsələlərdən xəbərdar adam sizsiniz, Nəsimi müəllim – rəis cavablardan razı olmadığını bürüzə verməyə çalışdı.

- Bəlkə son dövrlərdə, ya da ki, nə vaxtsa kiminləsə münaqişəniz, həll oluna bilməyən probleminiz olub? – soruşaraq fikrini tamamladı.

- Yox, yoldaş mayor, belə bir şey olmayıb, hər halda mən bildiyim qədəri budur.
- Həmin gün ən son Xalid müəllimi saat neçədə görmüşdünüz, xatırlamağa çalışın.
- Həmin gün Xalid müəllim işə gec gəldi, günortaya yaxın idi. Dəqiqə yadımdadır ki, günorta 12-də iclasımız var idi. O, təxminən iclasın başlanmasına 6-7 dəqiqə qalmış gəldi. Başı ağrıyırdı. Sonra iclası başladıq. Təxminən bir saatdan sonra iclası yekunlaşdırıb qonaqları yola saldıq. Mənimlə də az söhbət etdi. Dedi ki, "axşam danışarıq, indi özümü pis hiss edirəm, evə gedib yatacağam" və çıxdı.
- Saat neçə idi çıxanda?
- İkinin yarısı olmamışdı. Çünki o çıxandan sonra mən kabinetə gəldim, təxminən yarım saat sonra nahar fasiləsinin olduğunu nəzərə alaraq iclasın nəticələrinə və müqavilələrə nəzər yetirməyə başladım.
- Bəs xəbəri eşidənə qədər hər hansı telefon danışığınız olmamışdı ki?
- Xeyr, əslində o gedəndən sonra ona zəng etmək istədim. Bir məsələni soruşacaqdım. Sonra onu narahat etməmək üçün fikrimdən daşındım.
- Niyə zəng etmək istəyirdiniz?
- Həmin gün olan iclasın qərarları ilə bağlı məsələ idi – Nəsiminin suallardan bezdiyi açıq-aydın görünürdü.
- Yaxşı, sizi də yordum, sonuncu sualım da var:
- Sahib müəllim sizə zəng edib hadisəni xəbər verəndə saat neçə olardı?
- Təxminən 3-dən keçmişdi, hə, 3-dən təzə keçərdi, nahardan sonra otağıma gəlib çay içməyə təzə başlamışdım ki, bu zəng gəldi.

- Sağ olun, Nəsimi müəllim, yenə də yadınıza nə isə düşsə, mənə mütləq xəbər verin, nə vaxt olur-olsun – bunu deyib vizitkasını ona uzatdı.

2-ci hissə

Telefonuna gələn zəng onu bir anlıq fikirlər dünyasından ayırdı:

- Sahib müəllim, təcili sizinlə görüşməliyəm – zəng edənin təlaşlı səsinə qəribə də olsa qalibənə sevinc duyulurdu.

- Yoldaş mayor, tapa bildiniz onu?! – Sahib Qədimovun səsinə tanıyıb nə soruşacağını bilmədən tələsik xəbər aldı.

- Xahiş edirəm tez gələsiniz, telefon söhbəti deyil.

- Yaxşı, bu saat gəlirəm.

*** **

Sahib polis bölməsinə çatanda Qədimov artıq binadan çıxmağa hazırlaşdı.

- Sizin maşınla çıxmaq – mayor bunu deyib Sahibin maşınına keçdi, sonra əlavə etdi:

- Sür gedək, yolda danışarıq, vaxtımız azdır.

Maşın sürətlə binanın qarşısından ayrıldı. Sahib haraya getdiklərini, nə baş verdiyini anlamadan onun dediklərini edirdi. Bir az peşmançılıq hissi var idi baxışlarında. Qardaşı öldürüldüyü gündən bəri düşünürdü ki, mayor Qədimov bu cinayətin üstünü açmağa bilməyəcək. İndi isə peşman olmuşdu bu fikirlərinə görə. Öz-özünə “sən başını itiribsen, Sahib, Qədimov neçə illərdir, bu işdə çalışır, dəfələrlə qanlı cinayətlərin üstünü açıb, indi

nəyə görə belə fikirləşirsən ki, o bu cinayətin üstünü aç bilməz?! Hə, nəyə görə?!" Bir anlıq hadisə baş verən günü mayorun yaxasından yapışması, onun üstünə qışqırması yadına düşsə də, bu fikirləri kənara qoyub indi haraya getdiklərini öyrənmək üçün sual verməyə hazırlaşdı ki, mayor onu qabaqladı:

- Bilirsən, hara gedirik?

Bir anlıq Sahibin bütün diqqəti Qədimova yönəldi, sükan arxasında oturduğunu unutdu sanki. Elə bil bu dəqiqə özünü qardaşının qatilinin adını eşitməyə hazırlayırdı. Sözsüz ki, çox həyəcanlanacaqdı bunu eşidəndə. Əlləri əsməyə başladı, dərindən nəfəs almağa başladı. Bunu onun sifətinin cizgilərindən də müşahidə etmək çətin deyildi. Mayor da bunu hiss etdi. Sahibin qəzəbli baxışları indi ona hakim kəsilmişdi. Bu baxışlar qarşısında kına "kim?" deyərək hökm edirdi.

- Firuzun yanına gedirik! – mayor bu baxışların altında daha bir saniyə belə olsun əzilmək istəmədi.

- Firuzun?! Nəyə görə? – onun aşkar təəccübünü Qədimov normal qarşıladı:

- Sahib müəllim, mən hər ehtimalla qarşı Firuzun saxlanıldığı təcridxanada olmaq istəyirəm. Qardaşınızın qətlə yetirilməsi ilə bağlı apardığımız cinayət işində onun ifadəsini də mütləq almalıyıq. Hərçənd ki, biz bunu hadisə günü etməli idik, təəssüf edirəm... Bizə altı il əvvəl baş vermiş hadisə ilə bağlı çox gec məlumat verildi. Əgər bir-neçə il əvvəl baş vermiş hadisə mənə qabaqcadan şübhəlilər sırasında bildirilsəydi, bəlkə də, indiyə qədər daha konkret addımlar ata bilərdik.

- Mən başa düşürəm ki, qardaşımın öldürülməsinin Firuzla nə əlaqəsi ola bilər? O ki türmədədir! – Sahib qeyri-ixtiyari olaraq yenə də hövsələsizlik etdi.

- Hər şeyi öyrənmək lazımdır, bu işlər diqqətsizliyi bağışlamır. Sürəti artırın, mümkünsə tez çataq bir az – mayor növbəti dəfə üstünlük mövqeyini ələ aldı.

*** **

Hava bir-neçə saat olar ki, qaranlıqlaşmışdı. Ətrafda canlı olan hər nə var idisə hamısında yazın gəlişindən soraq verən dəyişikliyi görmək mümkün idi. Amma hələ günlər o qədər də uzun deyildi. Tezliklə yeni bir fəsil başlayacaq, gecə və gündüz bərabərləşəcək, ağaclar çiçək açacaq və təbiət al-əlvan rənglərə boyanacaqdı. Elə insanlar da yazın gəlişini səbirsizliklə gözləyirdilər. Bu qış çox sıxıcı keçmişdi. Qar az yağsa da, qarışıq, daha çox qış havasına bənzəməyən günlər insanları yormuşdu. Hamı yazın gəlişini gözləyir, bayram əhval-ruhiyyəsi ilə həyətləri, küçələri səliqəyə salır, ayın 21-nə hazırlıq görürdülər.

Səlimovlar ailəsi isə bu günün belə gəlişini heç vaxt arzu etməzdilər. Amma qismətdən qaçmaq olmurmuş. Bu baharın gəlişi ilə onların ailəsi üçün qışın ən şaxtalı anları gəlmişdi elə bil. Heç kimin üzü gülmürdü bu evdə. Sanki sonsuza qədər belə matəm içində yaşayacaqdı bu ailə, bir daha xoş xəbər eşitməyəcəkdilər.

Divanın bir küncündə oturan Mahir müəllim öz düşüncələrində bayaqdan bəri kimisə axtarır, tapa bilməyib dərinədən ah çəkir və usanmadan söylə yeni axtarışa başlayırdı. Kişinin qaməti qısa vaxt ərzində bükülmüşdü elə bil. Həyata ümidi tamam kəsilmişdi. Heç vaxt belə aciz hiss etməmişdi özünü. Uzun müddət yüksək vəzifələrdə işləmişdi. Həmişə camaat arasında hörməti hörmət, sözü söz olmuşdu. Amma indi... Bu iki-üç gündə quru nəfəsi gedib gəlirdi. Ayağı yerdə, ruhu

göylərdə idi. Bu hadisəni kimin törətdiyini öyrənmək, birçə dəfə də olsa qatilin gözlərinin içinə baxmaq... Bunu necə də arzu edirdi... Kim bilir, onda nə hisslər keçirəcəkdi?..

Qapı möhkəm çırpıldı. Sahib gəlmişdi. Simasında qəzəb və intiqamın qarışığından yaranmış qorxunc bir ifadə var idi. Nəsimini də özü ilə gətirmişdi. Evdəkilər onun bu halını görəcək hadisə ilə bağlı nə isə ciddi bir xəbər olduğunu o saat anladılar. Hamı onun ətrafına toplaşib səbirsizliklə danışmasını gözləyirdilər. Sanki bir az da gecikərsə, müvazinətini saxlaya bilməyib aşacaqmış kimi stulu çəkib oturdu. Gözlərindəki həyəcan ətrafında olan hər kəsi özündən daha çox həyəcanlandırırdı:

- Firuzu türmədən buraxıblar!

Söz elə tərzdə deyildi ki, hamı heyrətə gəldi.

- Onu Xalid öldürülən gün azadlığa buraxıblarmış. Bu gün işi aparan mayorla həmin təcridxananın rəisi ilə görüşdük. Novruz bayramı ilə bağlı verilən amnistiya siyahısında onun da adı var idi. İndi onun axtarışına başlayıblar. Amma alçaq yoxa çıxıb. Gəncədəki evləri nəzarət altındadır. Mayorun dediyinə görə, çox güman ki, o, Azərbaycandan kənara çıxmayıb. Çünki qanunvericiliyə əsasən, hələ ki, ölkə ərazisini tərk edə bilməz. İndi onun saxta sənədlə ölkədən çıxması məsələsi də araşdırılır. Bəlkə də, şəərəfsiz Bakıda gizlənib! Sahibin telefonuna gələn zəng bir anlıq sükuta səbəb oldu. Deyəsən, o özü də artıq danışmağın lüzumsuz olduğu qərarındaydı. Hər şey göz qabağında idi.

- Axşamınız xeyir, bağışlayın, bayaq bir-iki məsələni demək yadımdan çıxdı – Qədimovun səsi eşidildi.

- Buyurun – Sahib təmkinlə onu dinləməyə hazır olduğunu göstərməyə çalışdı.

- Sahib müəllim, biz Firuzun Gəncədəki evini tam nəzarətə götürmüşük. Ailə üzvləri də dindirilib. Sabahdan etibarən bütün əlaqələri araşdırılacaq və onunla təmasda ola bilən hər kəs nəzarətə götürüləcək.

- Sonra? – Sahib çox danışan insanları sevmirdi. Mayorun da uzun-uzadı danışmaları onu bezdirmişdi artıq. Səbəbini özü də bilmədən bu adamın işi bacarmayacağını düşünürdü.

* - Demək istəyirəm ki, siz də ehtiyatlı olsanız, yaxşı olar. Mən hər ehtimala qarşı sizin binanın da yaxınlığında əməkdaşlarımızdan ikisinin xidmət aparması tapşırığını vermişəm, indi oradadırlar. Firuz tapılana qədər bu rejimlə işləyəcəyik. Sizdən də xahişim budur ki, ailə üzvlərinizin evdən kənarında mümkün qədər az olmasına diqqət edəsiniz.

- Dediklərinizə əməl edərək, amma onu tez tapın, o ... – fikrini tamamlamayıb yumruqlarını düyünlədi.

3-cü hissə

Cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Qədimovun telefon zəngindən sonra yaranan sükutu bu dəfə Nəsimi pozdu:

- Sahib müəllim, nə deyirlər?

- Heç nə, Nəsimi, sən gedə bilərsən, sabah işə getmə, tapşır, bütün iclasları və görüşləri təxirə salsınlar. Sən sabah bu məsələ ilə bağlı özün Gəncəyə gedirsən. Çalış ki, Firuzun əlaqədə olduğu adamlardan kimisə axtarıb tapasan.

- Yaxşı, narahat olmayın.

- Hə, bir də ki, ehtiyatlı ol, heç kimi şübhələndirmə.

- Oldu, Sahib müəllim, siz məndən nigaran qalmayın.

- Sizə də aiddir, - bunu deyib evdəkilərə baxdı, - heç kim evdən çölə addımını atmasın, nə lazımdırsa, sabahlıq mən, sonra da Nəsimi özü alıb gətirəcək. Görək, bu işin sonu nə olacaq – deyib öz otağına keçdi. Çox yorğun və fikirli idi. Ötən üç gün müddətində çox az yatmışdı. Otaqdakı kreslosuna oturub, başını iş masasının üzərinə qoydu. Fikirləşmək və bununla da olanlara aydınlıq gətirmək istəyirdi. Amma yorğunluqdan qeyri-ixtiyari halda gözlərini yumdu və qısa bir vaxtda da yuxuya getdi. İndi o öz düşüncələrinin müşayiəti ilə altı il əvvələ qayıtmışdı ...

103098 Bu hadisə təxminən altı il əvvəl yay aylarında baş vermişdi. Onda Sahib işi ilə əlaqədar ailəsi ilə birlikdə Rusiyada yaşayırdı. Həmin il Səlimovlar ailəsində xoşagəlməz bir hadisə baş verdi. Bu, Xalidin Cəmilə ilə tanış olduğu ərəfədə baş vermişdi.

Cəmiləni Xaliddən əvvəl Firuz adında bir nəfər dəli-cəsinə seviridi. Cəmilə onunla Firuzun iş yerində təsadüfən tanış olmuşdu. O vaxtlar Firuz şəhərdəki internet klublarından birində işləyirdi. Özü qurmuşdu bu işi. Gəliri də pis deyildi. Günlərin birində buraya tez-tez gəlib gedən Cəmilə adlı qızla tanış oldu. Bu tanışlıq sonrakı aylarda daha da inkişaf edərək Firuzun Cəmiləyə aşiq olmasına qədər gəlib çatdı. Həmin günlər qız da öz növbəsində oğlana ona qarşı hislərini başa düşür və hətta rədd etməyərək normal qarşılayırdı. Cəmilə də gözəl, iyirmi yaşını təzəcə adlamış və sevgilisi olmayan bir qız idi. Tezliklə onlar görüşməyə başladılar. Bundan sonra onların münasibətləri daha da dərinləşdi. Təxminən bir ilin tamamında Firuz Cəmilə ilə bağlı fikirlərini evdəki ailə üzvlərinə - anasına və bacısına bildirmişdi. Anası da yetimçiliklə böyümüş oğlunun xoşbəxtliyi naminə öz razılığını verdi. Elə bacısı da çox sevinmişdi bu

xəbərə. Amma Cəmilə Firuzun bu məsələdə ciddi və qərarlı olduğunu tam dərk etmirdi. Firuz isə günlər ötdükcə ona daha çox bağlanır, evlənəcəyi, bir yastığa baş qoyacağı günü səbirsizliklə gözləyirdi. Amma sən saydığını say ...

Firuzgilin evində artıq nişan hazırlıqları gedirdi. Son altı-yeddi ayda Firuz həmişəkindən daha çox qənaət edib xeyli pul da ehtiyat etmişdi. Qəfil bir pis xəbər isə onun bütün xeyallarını yıxıb, həyatını alt-üst elədi. Cəmilə onu sevmədiyini, onu yalnız dost kimi gördüyünü və sevdiyi başqa birisinin olduğunu deyəndə Firuzun qara günləri başladı. Öz qüruruna sığışdırmayıb bir həftənin içində Cəmilə ilə bütün əlaqələrini kəsdi. Qız artıq dediyini deyib, qərarını vermişdi. Məqsədli və israrlı olduğu da aydın görünürdü. Firuzun bundan sonra edəcəyi mübarizənin mənası yox idi. Bu mübarizə onu daha da aciz vəziyyətə sala bilərdi. Yalnız bir şey düşünürdü – həmin adamı tapıb qisasını almaq! Necə olur-olsun ...

Həmin adam Xalid idi – şəhərdə bitki yağları istehsal edən şirkətlərdən birinin prezidenti. İki-üç gün onu izləyib, nəhayət ki, ələ keçirə bildi. Xalidlə axşam vaxtı görüşən Firuz elə həmin gün beynində tutduğu planı həyata keçirib qisasını aldı. Həmin günün gecəsi yoldan keçən təsadüfi bir adam Xalidi xəstəxanaya yetişdirməsə, yəqin ki, o indi yox, altı il əvvəl ölmüş olardı. Firuz onu bərk döymüşdü. O ərəfədə istintaq gedişi zamanı onların arasındakı mübahisədə Xalidin də günahkar olduğu, nalayiq sözlərlə Firuzu təhqir etdiyi sübuta yetiriləndən sonra Firuz yeddi il iş verdilər. O, həbsxana barmaqlıqları arasına düşəndən təxminən bir ay sonra Xalid Cəmilə ilə evləndi.

4-cü hissə

Allahummə səlli əla Muhəmmədin və ali Muhəmməd – Xalidin məzarı üstündə yasin oxuyan molla sonuncu dəfə salavat zikr edib:

- Allah rəhmət eləsin, Allah səbr versin – deyərək oradan uzaqlaşdı. İndi məzarın yaxınlığında yalnız bir nəfər görünürdü – o da Sahib idi. Bu gün qardaşının doğum günü idi. Günorta olmamış ailə üzvləri ilə buraya gəlsələr də, işdə ürəyi sıxılmış, evdə də rahatlıq tapa bilməyib, yenə də qardaşının məzarını ziyarət etmək üçün qəbiristanlığa qayıtmışdı. Artıq iki aydan çox idi ki, qardaşı onunla dərdləşmirdi ... Və bir daha da onunla öz sirlərini bölüşə bilməyəcəkdi ... Qırmızı mərmərdən dəbdəbə ilə hazırlanmış məzarın önündə diz çökərək doyunca ağlayıb ürəyini boşaltdı. Qardaşının yoxluğu indi onun içində heç zaman sağalmayan bir yara buraxmışdı. Bu yara onun qatili tapılmayana qədər daha da böyüyəcək, onu əzəcək, əzdikcə də sındıracaqdı ...

Bir aya yaxın idi ki, Xalidin qırxı çıxmışdı. Amma hələ də Firuzun tapılması mümkün olmamışdı. Ötən günlərdə qətiləşən bir məsələ var idisə, o da məhkəmənin qərarı ilə Firuzun bu cinayəti törədən şəxs olaraq sübuta yetirilməsi idi. Bütün istintaq prosesləri və dindirilmələr bu cinayətin onun tərəfindən qısqanclıq və qisas zəminində törədildiyini sübuta yetirirdi. Bir aydan çox idi ki, INTERPOL vasitəsi ilə Firuzun axtarışı qonşu ölkələrdə də aparılırdı. O, isə iynə olub yoxa çıxmışdı.

Sahib Firuzun yoxa çıxması məsələsinə heç cür izah tapa bilmirdi. Əvvəl gündən də işi aparan mayor Qədimovun bu işi bacarmayacağını, qardaşının qatilini tapa bilməyəcəyini düşünürdü. İki ay sonra – bu gün isə

bu məsələyə heç inanmırdı. Sahibin fikrincə, əgər Firuz həqiqətən qatildirsə, onu harada olur-olsun axtarıb tapa bilərdilər.

Hava artıq yavaş-yavaş qaralırdı. Ayağa qalxıb qəbiristanlığın girişində saxladığı maşına tərəf getdi. İndi bu hadisənin üstünü açmaq üçün işi bacaran başqa bir nəfər axtarıb tapmalı idi. Birdən, yaxın dostu olan Anarın bir neçə gün əvvəl dediyi adam yadına düşdü. Telefonunu çıxarıb cəld ona zəng vurdu, qarşı tərəfin zəngə cavab verdiyini eşidib bir başa mətləbə keçdi:

- Anar, mənə dediyin adamla görüşə bilərik?

- Hansı adam?

- Sənin iş yerində cinayət işlərini araşdıran bir nəfərin adını demişdin, yadına düşmədi? – Sahib özü də həmin adamın adını xatırlamağa çalışdı.

- Bildim, polkovnik Bəşirini deyirsən?

- Hə, hə, nə idi onun adı?

- Tomar müəllim.

- Onunla görüşmək istəyirəm – Sahib fikrinin qəti olduğunu ifadə etdi. Görüşdürə bilərsiniz bizi? – sonra tələsik əlavə etdi.

- Əlbəttə. Amma mənim onunla şəxsi tanışlığım yoxdur, dostlarımdan biri tanıyır. Bu saat zəng edib xəbər tutaram. İş haqqında çox eşitmişəm, əminəm ki, bu işin üstünü gec də olsa, açə biləcəm. Axır ki, mən deyənə gəldin də!

- Anar, sən bu məsələni həll edib, mənə xəbər elə də, gözləyirəm. Qaldı ki, polkovnik Bəşirinin cinayətin üstünü açmasına, mən də bunu istəyirəm. Amma özüm-dən asılı deyil, nə isə içimdən bir səs mənə deyir ki, "boşuna ümidlənmə, bundan da bir şey çıxmıyacaq!"

- Yaxşı, mən indi ona zəng edərəm. Bir az səbirlə ol, ona da inanmasaq, başqa çıxış yolumuz yoxdur. Mən

düşünürəm ki, polkovnik Bəşirli Azərbaycanda cinayət-axtarış işi üzrə formalaşmış bir neçə əsas adamdan biridir.

*** **

Gün yeni başlamışdı. Bazar günü olduğu üçün ətrafda adamlar az-az gözə dəyirdi. İş günü olmadığı üçün onlar yəqin ki, adi iş günlərindən fərqli olaraq bir neçə saat gec oyanacaq, sonra isə ailələri ilə harayasa istirahətə getmək üçün küçələrə üz tutacaqdılar. İndi isə həndəvərdə hələ ki, sakitlik hökm sürürdü. Yaxınlıqdakı parkların sakit bir guşəsində dünəndən planlaşdırılan bir görüş baş tutmuşdu. Anar söz verdiyi kimi Bəşirli ilə Sahibin görüşünü təşkil etmişdi. Saatına baxıb gecikdiyini bildirdi:

- Bundan sonrasını, yəqin ki, özünüz rahatca həll edə bilərsiniz. Mənim vacib bir görüşüm var, icazənizlə mən çıxıram.

- Çox sağ ol, Anar müəllim! – Sahib yeni tanışının yanında rəsmiyyəti qoruyub saxladı.

- Mən istəyirəm ki, qardaşımın qatili tez bir zamanda tapılsın – Sahib bunu deyib sınaqçı nəzərlə polkovnik Bəşirliyə baxdı.

Bəşirli uzun müddət dövlət strukturlarında çalışmış, dəfələrlə qanlı cinayətlərin üstünü açmış 45-47 yaşlarında təcrübəli cinayət-axtarış eksperti idi. Bir neçə il əvvəl səhhətindəki problemlərə görə öz ərizəsi ilə işdən çıxmışdı. Amma son dövrlərdə aldığı müalicənin effektləri çox yaxşı olmuşdu. İndi Bəşirli özünü əvvəlkindən daha yaxşı hiss edirdi. Köhnə iş yerinə qayıtmaq istəməsə də, yenə öz fəaliyyətində idi. Orta yaşlı bu adam daha çox idmançılar üçün xas olan xarakterik bədən quruluşuna və üz cizgilərinə malik idi ki, bu da onu yaşından daha

cavan göstərirdi. Diqqətlə həmsöhbətinin fikirlərini dinləyirdi. On beş dəqiqədən çox keçməsinə baxmayaraq, Sahiblə görüşdüyü müddətdə salamlaşma, özünü təqdim etmə və bir dəfə də təşəkkür bildirdiyi zamanı dediyi kəlmələri çıxsaq, heç nə danışmamışdı. Həmişə az danışmağa üstünlük verən Sahib, deyəsən, bu dəfə həmsöhbətinə uduzmuşdu. Odur ki, fikirlərini yekunlaşdırıb növbəti dəfə sual verdi:

- Tomar müəllim, bu işə razılıq verirsiniz?
- Mən əvvəlcə işlə tanış olmuyam, amma deyim ki, razılıq verməyim üçün bu o qədər də vacib deyil.
- Onda başlaya bilərik?
- Bələrik! – Başirli razılışma simvolu olaraq sağ əlini uzatdı və fikrinə davam etdi:
- Amma lazım bildiyim məqamda işə yenidən baxılması üçün məhkəmə qərarının çıxarılmasını təmin edəcəksiniz – polkovnik konkret şəkildə bildirdi.
- Bu, necə baş verəcək?
- Çox sadə, sizə bildirəndə zərərçəkmiş tərəf olaraq özünüz ərizə ilə yenidən məhkəməyə müraciət edəcəksiniz.
- Oldu – Sahib razılığını bildirdi.
- Yaxşı, mən getməliyəm – Başirli bunu deyib ayağa qalxdı və sonuncu tövsiyəsini bildirdi:
- Sizdən xahiş edirəm ki, bu işi mənim araşdırmağım ilə bağlı heç kimin məlumatı olmasın.
- Yaxşı, Tomar müəllim, necə istəyirsiniz elə olsun.

5-ci hissə

Yeni gün ağır başlamışdı. Səlimovlar ailəsi dünənki növbəti cansıxıcı günün təsirindən sonra bu gün yeni ümidlərlə daha bir həftənin necə gəlib keçəcəyini gözlə-

yirdilər. Bu, artıq doqquzuncu həftə idi. Amma hələ Firuzdan bir xəbər yox idi. Sahibin dünən bu hadisə ilə bağlı təcrübəli bir adamdan razılıq almasından ailədə hamı xəbərsiz idi. Sözsüz ki, bu, polkovnik Başirlinin tövsiyəsi ilə gizli saxlanılırdı.

*** **

Maşın həbsxananın darvazasının önündə dayandı. Sü-rücü cəld aşağı enib arxa sağ oturacaqda əyləşən adamın düşməsi üçün qapını açdı və onun darvazadan içəri daxil olmasını gözləyib maşını xeyli aralıda - diqqət çəkməyən bir yerdə saxladı. Özü isə sükanın arxasından ayrılmadan gözləməyə başladı. Onun gətirdiyi adam istifadə olan keçmiş cinayət-axtarış eksperti polkovnik Tomar Başirli idi.

Başirli işlə bağlı dünəndən araşdırmaya başlamışdı artıq. Hələ ki, hadisənin necə baş verməsi ilə bir sıra məlumatlara malik idi. Əlində olan yalnız rayon polis bölməsinin apardığı işin nəticələri idi. Firuzla bağlı hər şeyi öyrənmək və qətiləşdirmək üçün buraya gəlmişdi. Onun fikrincə bu çox vacib idi. Başirli bu qətl hadisəsi ilə bağlı yalnız bir şeyə əmin idi – rayon polis bölməsi işi düzgün araşdırmamışdı.

İçəri keçib qabaqcadan razılaşıldığı kimi Firuzun saxlanıldığı kameradakı məhbusla görüşdü. Həbsxana rəisi köhnə tanışlarından olduğu üçün Başirlinin işi gizli aparmasında heç bir problem olmadı, onun üçün ayrılmış otaqda sorğu-suala başladı:

- Firuz səninlə bir kamerada qalırdı? – polkovnik sanki məsələni dəqiqləşdirmiş kimi sinayıcı nəzərlə ona baxdı. Həmişəki kimi sadə və yüngül idman stilində geyinmişdi. Heç də bu peşənin adamlarına bənzətmək olmazdı ilk

baxışdan onu. Amma baxışlarındakı kəsər o qədər güclü idi ki, qarşısında olan insana hakim kəsilirdi bu baxışlar.

- Bəli.

- Necə adam idi?

- Nə bilim, rəis – məhbus təcridxana əhlinin ümumişlək müraciət formasından istifadə edərək Bəşirliyə baxdı.

- Mən rəis deyiləm, Firuzun qardaşıyam – Bəşirli Firuzun ailədə özündən başqa bir bacısının olduğunu bilsə də belə dedi.

- Qardaşı?! Firuzun qardaşı olmayıb axı ...

- Mən ona qardaş qədər yaxın olan dostuyam – bu adamın Firuzla yaxın olduğunu anlayıb məqsədinə çatdığına görə rahat oldu. Deməli, ondan az da olsa nə isə öyrənə biləcəkdi.

- Mən on ildən çoxdur burada deyildim, təzə gəlmişəm. Onunla aranız necə idi?

- Dost olmuşduq – məhbus düşünmədən cavab verdi. Sonra şübhələnib soruşdu:

- Ona nə olub? Niyə bunları məndən soruşursunuz?

- Heç nə olmayıb, narahat olma. Onun haqqında bir az danış mənə, yəni, buradakı həyatı ilə bağlı. Adətən, nə deyirdi, nə danışırdı səninlə?

- Yox, mənə deməsəniz ki, ona nə olub, heç nə danışmayacağam! – məhbus qaşqabağını yığdı.

- Dostum, Firuz yoxa çıxıb. Başa düşürsən, azadlığa buraxıldığı gündən sonra onu görən olmayıb. Mən onu tapmalıyam, sən öz dostuna kömək etmək istəmirsən?! Axı, elə indi dedin ki, Firuzla dost olmuşduq.

Məhbus heç nə demədən başını əlləri arasına alıb sakitcə ağlayırdı. Başını aşağı saldığı üçün üzünü görmək mümkün deyildi. Amma bu göz yaşları həqiqi dostluğu əks etdirən ehtiramdan başqa bir şey deyildi, bu yaxşı hiss olunurdu. Bəşirli əlini onun çiyinə qoydu:

- Ağlama, mən onu tapacağam. Nə bilirsən danış ...

Məhbus, nəhayət ki, yola gəlmişdi, deyəsən. Üzünü çirkli köynəyinin qoluna silib danışmağa başladı.

Firuz məndən sonra gəlmişdi bura. Dediynə görə, sevdiyi qız onu aldatmışdı. O da əvvəlcə qızın təzə sevgilisini öldürmək qərarına gəlib. Sonra isə bu fikrindən daşınıb, onu bərk əzişdirməklə kifayətlənib. Amma hərif imkanlı adam imiş. Firuzu məhkəməyə verib tutdurmuşdular, yeddi il də iş vermişdilər. Bir ili qalırdı ki, amnistiyaya düşdü. Onun yerinə çox sevinmişdim. Elə hey deyirdi ki, "buradan çıxandan sonra çox vacib bir işim var yarımçıq qalan, onu davamına çatdıracağam, bundan sonra mən də xoşbəxt olacağam". Hər dəfə belə deyəndə mən yalvarırdım ki, bir daha alçaq, şərəfsiz insanlarla işi olmasın. Qorxurdum ki, çıxandan sonra altı il əvvəl döyüdü həmin adamı öldürər. Yazığın kimi var idi ki?! Gəncədəki evlərində kasıb anası və bacısından başqa heç kimi yox idi. Yetimçiliklə böyümüşdü. Mən altı ilin içərisində onu çox yaxşı tanımışdım ...

- Bəs, Firuz altı il əvvəl döyüdü həmin adamdan heç danışmırdı?

- Türməyə təzə düşüdü vaxtlarda olurdu, çox danışardı. Sonralar isə peşman olmuşdu etdiyi əmələ görə. Üzünü bağışlamırdı xəstə anasını, cavan bacısını tək qoyub bura girdiyinə görə.

- Yəni, deyirsən nifrəti keçib getmişdi? – Başirli növbəti dəqiqləşdirməni aparmaq istədi. Söhbətin sonuna gəlmişdilər.

- Hə, siz deyən kimi idi, son aylarda ümumiyyətlə onu çox sevincli görürdüm. Hiss edirdim ki, kimisə sevir ürəyində. Amma soruşmağa ehtiyac bilmirdim. Gözləyirdim ki, özü bu barədə nə vaxtsa danışacaq. Nədənsə o

gedəndə də bu barədə heç nə demədi. Mən indi fikirləşirəm ki, səhv etmişəm.

- Nəyi?

- Onun kimisə sevməsini düşünməyimi ...

- Onun yanına kimlər gəlirdi buraya?

- Ayda, iki ayda bir dəfə anası gəlirdi dostu ilə, amma dostu özü tək, demək olar ki, hər həftə gəlirdi onu görməyə.

*** **

Bəşirli bayaq onu gətirən maşına oturan kimi maşın gəldiyi yolun əksi istiqamətində sürətlə irəliləyib bir neçə saniyədə gözdən itdi.

İndi o Gəncəyə gedirdi. Yolun uzunluğunu nəzərə alıb yerini rahatladı, sonra isə arxa oturacaqda yarımqıq oxuduğu kitabı götürüb diqqət yetirməyə başladı. Bu anlar onun beynində yalnız Xalid Səlimov cinayətinin necə törədilməsi ilə bağlı fikirlər seriyası cərəyan edirdi. Bütün diqqəti ilə bu hadisənin araşdırılmasına hakim kəsilmişdi.

Firuzun məhbus yoldaşı ilə görüşdən sonra dünən düşündüklərinin doğru olduğuna bir daha əmin oldu. Mayor Qədimovun rəhbərliyi ilə aparılan işin düzgün istiqamətdə araşdırılmadığı fikrinə indi daha çox inanırdı. Amma hələ ki, hadisənin əsl təfərrüatlarını öyrənmək üçün ciddi axtarışlar aparmalı idi.

6-cı hissə

“BMW” markalı maşın yeni salınmış asfalt yolda sürətlə irəliləyirdi. Bayaqdan öz düşüncələri dünyasında cinayətkarın izinə düşməyə çalışan Bəşirli əlindəki kitabı

bir yana qoyub nə isə yazacaqmış kimi qeyd dəftərçəsini çıxartdı. Bir az əvvəl təcridxanada olarkən yazdığı qeydə baxaraq:

- Geriyə qayıdırıq! – sürücüsünə göstəriş verdi.

İndi maşın bayaqkindən daha artıq sürətlə Bakı kəndlərindən birinə doğru irəliləyirdi. Həmin qəsəbəyə o qədər də çox məsafə deyildi. Bu sürətlə təxminən 15-20 dəqiqəyə çatardılar. Məqsədi Firuzun burada yaşayan dostunu tapıb onunla görüşmək idi. Bu adam haqqında bayaq danışdırdığı məhbusdan yetəri qədər məlumat əldə etmişdi. Hətta telefonunu da öyrənə bilmişdi.

*** **

Qara rəngli “BMW” qəsəbənin mərkəzindən nisbətən aralıda yerləşən ərzaq mağazalarının yaxınlığında olan ət dükəninin düz qarşısında dayandı. Firuzun dostu bu dükanda işləyirdi. Amma indi Başirliyə qarşılayan o özü deyil, qardaşı oldu:

- Qardaşım evə getdi, bir-iki saata gələr.
- Eviniz uzaqdadır? – Başirli xəbər aldı.
- Yox, çox da uzaq deyil.
- Qardaşınla vacib işim var, bizi evinizə apara bilərsiniz?
- İstəyirsiniz, zəng edim danışın. Yox, ehtiyac yoxdur, məndə nömrəsi var. Telefon söhbəti deyil.
- Yaxşı, dükanı bağlayım, gedək.

Təxminən 10-15 dəqiqə sonra polkovnik qəsəbənin avtobaza deyilən sakit bir yerində Firuzun həmin dostu ilə görüşüb söhbətini yekunlaşdırırdı artıq:

- Sən onunla sonuncu dəfə nə vaxt görüşmüşdün?
- Azadlığa buraxılacağı gündən iki gün əvvəl. Mən, demək olar ki, hər həftə onun yanına gedirdim.

Polkovnik məhbusla bayaqkı söhbətini xatırladı. Səhv etmirdisə, o da bu adamın tez-tez Firuzun yanına gəldiyini deyirdi.

- Bəs, buraxılacağı günü necə oldu ki, onu qarşılamağa gəlmədin? Axı, dediyin kimi, xəbərin var idi amnistiyadan. Oğlan Bəşirlinin qəfil sualını təmkinlə qarşıladı.

- Bəli, iki gün əvvəl razılaşmışdıq. Onu mən qarşılayacağdım. Anasıyla da xəbər göndərmişdi ki, yol uzaqdır, gəlməsinlər. Bir gün bizdə qalıb Gəncəyə gedəcəkdi. Amma həmin gün mənim təcili işim çıxdı, uşaq bərk xəstələnmişdi. Onu həkimə aparıb-gətirdiyim müddətdə bir az gecikdim. Sonra taksi tutub birbaşa Firuzun yatdığı təcridxanaya getdim. Sən demə, onları lap tez buraxıblarmış. Yəni bizim danışdığımız vaxtdan təxminən üç saat əvvəl.

- Bayaq dediyin qızı, sənə, Firuzun anası tanıyır? – Bəşirli söhbətlərinin əvvəlində onun dediyi fikirlərə sonuncu dəfə aydınlıq gətirməyə çalışdı.

- Məncə, yox. Çünki Firuz məktubu mənə verəndə tapşırmışdı ki, "hələ heç kimin xəbəri olmasın".

*** *** ***

Polkovnik orta yaş dövrlərinə yenidən qədəm qoyan bu oğlanla olan söhbətindən razı qalmışdı. Fikrincə, o, bütün söhbətlərində çox səmimi idi. Çünki söhbət əsnasında onu bir neçə dəfə yoxlamışdı.

Maşın yenidən Gəncə istiqamətində inamla irəliləyirdi. Bayağından fərqli olaraq, indi polkovnik qərarlarında özünə daha əmin idi. Firuzun dostu ilə apardığı söhbət işə yaramışdı. Elə məhbusun dediklərinin də çox köməyi olmuşdu. Bəşirliyə artıq məlum idi ki, Firuz türmədə

olarkən bir qızı sevirmiş. Bu da məlum idi ki, o, Cəmilə deyildi. Deməli, Firuzun nifrət hissləri azalıbmış keçmişdə olanlarla bağlı. Tomar müəllimin fəlsəfəsinə görə bir ürəkdə həm nifrətin, həm də sevginin böyüməsi heç vaxt mümkün deyildi. Elə bir vaxt ola bilərdi ki, hər ikisi bir yerdə qararlaşınsınlar, amma biri inkişaf etdikcə, o birisi kiçilərkə yox olmalı idi. Və əgər indi Firuz yeni bir eşq yaşayırdısa, deməli, nifrətin çox kiçildiyini, hətta heç olmadığını söyləmək mümkün idi. Bunun üçün həmin qızla görüşmək lazım idi. Elə bu gün. Çalışıb onu tapmaq lazım idi. Həm də ki, Firuzun dostunun danışdığı həmin məktub tapılmalı idi. Təbii ki, əgər qalırdısa ...

7-ci hissə

Uzaq yolun yorğunluğunu çıxarmaq üçün Gəncəyə çatan kimi Başırli yaxınlıqdakı istirahət guşələrindən birində az da olsa, dincəlmək fikri ilə qarşısında dayandığı zövqlə bəzədilmiş yeni tikilinin piyada qapısından içəri keçdi. Bütün fikirləri həmin qızın axtarışında idi. Görəsən onu necə tapacaqdı?! Əgər Firuzun anası o qızı tanımırıdysa, çox çətin ola bilərdi onun tapılması. Bəlkə Firuzun bacısı nə isə bilirdi qız barəsində? Hər halda onların hər ikisi ilə də görüşməli idi.

Özü üçün yalnız çay sifariş edib, növbəti dəfə qeydiyyat dəftərçəsini əynindəki gödəkçənin cibindən çıxartdı. Bu gün Firuzla bağlı bütün məsələləri dəqiqləşdirə biləcəkdimi?! Qarşısındakı çaydan bir qurtum içib beynini sürətlə çalışdırmağa başladı. Doğrudanmı Firuz bu qətli törətmişdi? Elə isə o indi haradadır? Yox, cinayət belə sadə plan üzrə həyata keçirilibsə, qatili ifşa etmək çətinlik törətməməli idi axı. Həbsxana barmaqları arasından çıxan yetim oğlan həmin

gün belə dəqiq və səhsiz cinayəti necə törədə bilərdi? Bəlkə onun köməkçiləri olub? Elədirsə, nəyə görə mayor Qədimov onlardan heç birinin izinə düşə bilməyib? Yaxşı, deyək ki, Qədimov işi düzgün araşdırmayıb. Bəs bu məktub məsələsi, qız məsələsi, sevgi ... Bəşirli dünənki günü xatırladı ...

Dünən Sahiblə razılaşandan sonra birbaşa Xalidin evinə getmişdi. Həmin evdə, ikinci mərtəbədə qətlin törədildiyi yerdə təxminən yarım saatlıq tədqiqat aparmışdı. Şübhələndiyi əşyaları toplayıb ekspertizanın rəyi üçün yaxın dostlarından birinə vermişdi. Bu gün axşam ya da ən gec sabaha nəticələr bilinəcəkdi. Baxmayaraq ki, hadisədən sonra Bəşirliyə əvvəl bu evdə dəfələrlə təhqiqat aparılmışdı. Bundan başqa polkovnik bu qətl hadisəsi ilə bağlı həmin dostundan bir neçə məsələni də tamamilə gizli şəkildə öyrənməsini xahiş etmişdi.

*** **

Firuzun anası ilə söhbəti təzəcə yekunlaşdırıb qadının onun üçün süzdüyü kəklikotu çayının dadına baxırdı ki, evin növbəti sakini nəhayət gəlib çıxdı. Bu, Firuzun bacısı idi. Qız onu görəck bir anlıq duruxub yerində qaldı. Qardaşından sonra çox qorxmuşdu. Gözlənilməz qonağın kim olduğunu öyrənməyə çalışırdı ki, Bəşirli onun fikirlərini oxudu:

- Mən qardaşının işini araşdırıram, Bakıdan gəlmişəm. Bu gün qardaşının dostu ilə görüşdüm. Sizin ünvanınızı da o verdi. Narahat olmayın. Sizinlə bir az söhbət edib gedəcəyəm.

- Yaxşı, nə deyirəm? – qız sanki çarəsizmiş kimi mızıldandı. Mağazadan alıb-gətirdiyi içərisində ərzaq olan

kiçik sellofanı köhnə darısqal otağın bir küncünə qoyub, boş stullardan birini altına çəkdi. Stullar da otaqdan geri qalmırdı köhnəliyinə görə. Hamısı sınıq-salxaq vəziyyətdəydi. Qızın oturduğu stul elə pis halda idi ki, elə bil onun ağırlığına dözməyib bu saat sınıq-sınıq olacaqdı. Halbuki orta məktəbi yenidən bitirmiş bu qızıcağaz nərmə-nəzik biri idi. Stulun cırıltı səslərindən utanıb ayağa qalxdı. Başirli bunu hiss etmişdi. Qızın pərt olmaması üçün:

- Elə mən də qalxacaqdım, etiraz etmirsənsə səninlə açıq havada bir az söhbətləşək. Bu sözlərdən sonra qız o saat anasına baxdı və onun baxışlarındakı "hə"ni oxuyub:

- Yaxşı – dedi.

*** *** ***

- Anam xəstədir, yaxşı ki, aşağı düşdük – qız həyəətə düşər-düşməz bildirdi.

- Mən də bunu hiss etdim, ona görə sənə aşağı düşməyi təklif etdim – Başirli qızın hazırcavab və söhbətçil birisi olduğunu anlayıb ürəyində xeyli sevindi. Çünki Firuzun anası ilə söhbətdən o qədər də razı qalmamışdı. Qadın oğlunun kimi sevdiyini bilmirdi. Bu məsələlərlə bağlı yeganə bildiyi təxminən yeddi-səkkiz il əvvəl Zibeydə adlı bir qızın oğluna aşiq olması, oğlunun isə ona məhəl qoymayıb Bakıya işləməyə getməsi idi. Başirlinin hesablamalarına görə bu Firuzun Cəmilə ilə tanış olmasından təxminən iki il əvvəl baş vermişdi.

- Qardaşımdan sonra onun səhhəti lap pisləşib – qız ümitsiz bir tərzdə əlavə etdi.

- Mən qardaşınızın sevdiyi qızla görüşüb, söhbət etmək istəyirəm – Başirli ani sualından sonra kəskin sınaycı nəzərlə qıza baxdı. Qızı tapmaq üçün bu onun sonuncu

şansı idi, bəlkə də. Əks halda nəinki qız haqqında, heç məktubda yazılanlarla bağlı da heç nə öyrənə bilməyəcəkdi.

- Necə? Siz də tanıyırsız onu? Bəs, bəs ... – qızın dili topuq vurdu.

- Bəs nə? – Bəşirli daxildən gələn qalibənə bir həvəslə növbəti sualının cavabını verməsi üçün onu tələsdirdi.

- Firuz demişdi ki, hələlik bu sirri təkcə mənə deyib, amma siz də bilirmişsiz, ona görə qərribə gəldi mənə ... – qız deməyə söz tapmadı.

- Bəs anana niyə deməyib, burada qeyri-adi nə var ki?

- O qız, yəni Zibeydə əvvəllər qardaşımı sevdiyini deyəndə Firuz bu işə ciddi baxmayıb onun sevgisini cavabsız qoymuşdu. Onda mən beşinci sinifdə oxuyurdum, yaxşı yadımdadır, ibtidai sinfi təzə bitirmişdim. Qardaşım tez-tez məktəbə mənim dərslərimlə maraqlanmağa gəlirdi. Zibeydə onda məktəbdə təşkilatçı işləyirdi. Qardaşımı da məktəbdə görüb sevmişdi. Qardaşım da hərbi xidmətini çəkib Gəncəyə gəlmişdi onda. Qızın onu sevməyə başladığı vaxt Firuz Bakıya işləməyə getdi. Sonralar Zibeydə mənə danışmışdı ki, əslində qardaşımı onun getməsindən dörd-beş ay əvvəl sevirmiş. Amma utanmış bunu ona bildirməyə. Firuz Bakıya gedəndən sonra bir müddət ona olan acığımı soyumadı. Axı Zibeydə kimi gözəl, savadlı bir qızı gözüyaşlı qoyub getmək doğru deyildi. Sonra bu məsələ tədricən unuduldu. Mən qardaşımı da başa düşürdüm. Ona haqq qazandırmağa çalışırdım. Bilirdim ki, sevgi məcburən ola bilməz. Onda artıq yuxarı siniflərdə oxuyurdum. Sonra Cəmilə məsələsi ... Siz hamısını bilirsiniz də?

- Hə, onu bilirəm. Bəs necə oldu ki, qardaşınız Zibeydəni sevdi?

- Qardaşım bir müddət bu işi anamdan gizli saxlamağımı istəmişdi. Açığı utanırdı bir az, amma tezliklə deyəcəkdi. Məncə, qardaşım həbsxanada olarkən Zibeydənin sevgisini cavabsız qoyduğuna görə peşman olmuşdu ...

8-ci hissə

Gecədən xeyli keçməsinə baxmayaraq, polkovnik Bəşirlinin iş otağında işıqlar hələ də yanmaqda davam edirdi. Nəhayət, sonuncu qeydlərini aparıb ayağa qalxdı. Yatmaq lazım idi. Sabah onu daha gərgin iş günü gözləyirdi. Papiros yandırıb çarpayısına uzandı. İndi gün ərzindəki yorğunluqlarını bir yana qoyub dincəlmək istəyirdi. Amma bir-iki sualın cavabını tapmadan gözlərinə yuxu getməyəcəyini anlayıb yenidən ayağa qalxdı. Özünə kəklikotu çayı gətirmək üçün mətbəxə keçdi.

İsti kəklikotu çayının xoş ətrini ciyərlərinə çəkdikcə beyni canlanırdı sanki. Gün ərzindəki görüşləri bir-bir düşünməyə başladı. Zibeydə ilə görüşüb məktubu ala bilməmişdi ondan. Yazıq qızcığaz məktubu ən əziz bir nemət kimi qoruyub saxlamışdı. Firuz itkin düşəndən sonra tək ümid yeri bu məktub olmuşdu. Elə bil Firuzun ona ömründə ilk və son dəfə yazdığı bu məktub Zibeydə üçün həyatının sığorta kağızı idi. Onu heç kim Firuzdan ayıra bilməzdi ... Polkovnik siyirmənin gözündəki məktubu götürüb bir daha nəzərdən keçirdi:

"Zibeydə, məni bağışla. Səkkiz il əvvəl səni başa düşmədim, sənin sevginin qədrini bilmədim. Amma bu sevginin nə olduğunu indi mən səndən daha yaxşı bilmişəm burada. Az qalıb buradan çıxmağıma. Bilirəm, hələ də məni sevirsən. İstəyirəm buradan çıxan kimi nişanlanacaq və tezliklə də evlənək. Mən də səni sevirəm!..

Səni incitdiyinə görə peşman olan Firuz"

Məktub adı karandaşla yazıldığına görə çox aydın oxunurdu. Rəngi bir az saralmış kağız parçasının üzərində qrafitin saldığı izlər bərq vururdu. Yazılanları bir daha oxuyub yerinə qoydu. Zibeydinin danışdıqlarını xatırladı ...

"Mən onu ilk gördüyüm gündən bu günə qədər hər gün daha çox sevmişəm ... Firuz məni atıb Bakıya gedəndən sonra da onun həsrəti ilə yaşayırdım. Onun bir gün qayıtmasını, peşman olmasını ürəkdən istəyirdim. Amma Firuzun məni sevəcəyinə inanmaq özümü aldatmaq kimi gəlirdi mənə. Onsuz günlərdə nəyə görə yaşadığımı düşünürdüm. Onu sevirdim, onun başqasını sevdiyini biləndən sonra da bu sevgim səngiməmişdi. O isə yanımda deyildi. Heç yerini də bilmirdim haradadır, indiki kimi ... Amma mən onun bir gün yenə qayıdacağına inanıram. Ünvanını, yerini bilməsəm də, onu sevməyə davam edəcəyəm ..."

Ünvarsız sevgi, yazıq qız, bunu yaşamağı Allah heç kimə nəsis etməsin ... Bunu düşünürdü ki, telefonuna zəng gəldi:

- Tomar müəllim, yatmamışdınız? – zəng edən adəti üzrə yenə də gecəyə qalmışdı.

- Yox, yox, xəbər var? – Başirli zəng edənin səsini tanıdı. Deyəsən evdən zəng edirdi. Bu adam polkovnikin dostu idi. Dünən Xalidin evindən götürdüyü bir-neçə əşyanı ekspertiza üçün ona vermişdi.

- Hə, nəticəni elə indi zəng edib mənə bildirdilər. Özüm tapşırırdım ki, gec də olsa, bildirsinlər. Evdəki əşyalarda hər hansı bir kənar adamın barmaq izləri aşkar olunmayıb, Tomar müəllim.

- Dəqiq yoxlayıblar?

- Bəli, ən təcrübəli adamımız araşdırıb.

- Eybi yox. Bəs o biri məsələ, bir şey öyrənə bildiniz?

- Bəli, video görüntüləri xahiş etmişik. Arxivdən götürəcəklər sabah. Maşının da nömrəsini oradan əldə edə biləcəyik, arxayın olun.
- Yaxşı, başqa çarəmiz yoxdur ki, onsuz da. Sabahı da gözləyirik ...
- Gecəniz xeyirə qalsın, yoldaş polkovnik!
- Sağ olun, sizin də.

9-cu hissə

May ayının sabitləşməkdə olan yeni bir günü yarı olmağa hazırlaşırdı. İnsanlar qarşıdakı isti aylara indidən hazırlıq görürmüşlər kimi havalar qızar-qızmaz nazik yay paltarlarına keçmişdilər. Bu halı ən çox şəhərboyu səpələnmiş cavan qızların geyimlərində müşahidə etmək mümkün idi. Qışdan bəri həsrət ilə gözlədiyi günlər, nəhayət ki, gəlib yetişmişdi. Bu qızcıqazlar hər gün daha başqa rənglərdə və formalarda libaslar geyinərək ətrafdakı cavanların diqqətini özlərinə çəkməyə çalışırdılar. Hər şey keçən il, ondan əvvəlki illərdə olduğu kimi təkrarlardı. Onların geyimləri zəmanə ilə həmahənglik təşkil edirdi sanki. Bircə təbiətin əksinə idi bu pal-paltar məsələsi. Qış gəldikcə təbiət əyninini soyunar, bu cavanlar isə soyuqdan qorunmaq üçün əlinə keçəni geyinərdilər. Yayda isə əksinə, təbiət gözəl bir qiyafəyə sahib olub bütün eyiblərini örtər, bunlar isə əynindəki olan-olmazlarını da soyunub əndamlarını camaata nümayiş etdirərdilər. Və beləcə, fəsillər bir-birini əvəz etdikcə bu işlər də təkrarlanar, yaşlıların bu barədə danışmaq üçün sözü olardı. Amma ki, çifayda ... Belə olduğu halda da, hər şey tərsinə dövrən edəcəkdə təbii ki ... Mütəxəssislər və alimlər milli adət-ənənələrin itib getməsinin səbəbini hələ çox axtaracaqdılar. Bəlkə də, qəbul etmək istəmirdi-

lər bu iyrənc reallığı. Amma həqiqət olan o idi ki, əcnəbi xislətli insanların günü-gündən artmasının əsas səbəbi cavan-cavan qızların dürüst olmayan geyimləri idi. Modə və dəblə ayaqlaşmaq, avropalaşmaq millətin sümüklərinin iliyini zəli kimi sovururdu. Tələbə qızlar universitetlərə oxumaq üçün yox, min oyuna alət olmaq, müəllimləri ilə eşq həyatı yaşamaq üçün gəlirdilər bu zamanlar. İmkanlı adamın uşaqlarının vəziyyəti, bu ədəbaz qızlar tərəfindən "qiymətləndirilməsi" xüsusi özəlliklərə malik idi. Qızlar da belələrini görəndə onların olmaq üçün əldən-ayaqdan gedirdilər. Sözsüz ki, mütənasib olmasa da, cəmiyyətdə hər təbəqədə vicdanlı və namuslu insanlar da az deyildi, hələ ki. Amma getdikcə onların sayı azalırdı. Sanki son illərdə dünyaya göz açan uşaqların doxsan faizi anadangəlmə vicdansız doğulurdular. Natural formada ... Bu işə cəmiyyəti illər keçdikcə məhvə sürükləyən dəhşətli bir epidemiya idi. Nə qədər ki, qarşısı alınmayacaqdı, fəlakətlərdən uzaq olmaq da mümkün olmayacaqdı ...

*** **

"BMW" markalı maşın şəhərin sakit bir yerində yerləşən parkın yaxınlığında dayandı. Buraya insanlar çox da gəlib-gətməzdilər. Sovetin vaxtında bura məşhur yer olsa da, indi baxımsız hala gəlmişdi. Bəlkə də, buralar kiminsə şəxsi mülki idi artıq. Amma hər halda hansısa hasar-filan yox idi. Adətən belə yerlərə "əl uzatdıqda" sahibini tanımaq olurdu. Başirli bu fikirlə maşından düşdü. Özü idarə edirdi. Saata baxıb vaxtı dəqiqləşdirdi. Bir neçə dəqiqədən sonra Sahib gələcəkdi. Başirli onunla burada görüşmək üçün çağırmışdı. O gələncə qədər köhnə skamyaların birinin üzərində oturub

son iki gündə bu cinayət işi ilə bağlı apardığı təhqiqatın nəticələrini düşünmək və öyrəndikləri arasında əlaqə qurmağa çalışırdı. Papiros yandırdı. Dünənki məktub haqqında bir daha düşünməyə başladı. Sonra yenə də Zibeydinin dediklərini xatırladı. Nədənsə yadına ancaq Firuzla bağlı olanlar düşürdü. Firuzun qəssab dostunun dedikləri, bundan əvvəl isə onun həbsxanadakı məhbus yoldaşının danışdıqları. Hamısı bir-birini tamamlayırdı. Burada yalan və uydurmanın olması mümkün idi?!

Parkdakı sükutu sürətlə buraya yaxınlaşan maşının səsi pozdu. Ağ "Mazda" markalı maşın Bəşirinin maşının arxasında dayandı. Gələn Sahib idi. O da polkovnikin xahişi ilə tək gəlmişdi.

- Siz deyənlərin hamısı buradadır – Sahib ona çatar-çatmaz əlindəki içi kağızlarla dolu qovluğu Bəşirliyə uzatdı. Bu, Qədimovun qətl hadisəsi baş verdiyi gündən bu günə qədər apardığı təhqiqat işlərinə dair sənədlər idi.

- Çox sağ olun. Əminəm ki, bunu nə üçün istədiyinizi mən dediyim kimi izah etdiniz.

- Hə, elədir. Özüm üçün, sadəcə şəxsi araşdırmam üçün istədiyini bildirdim. Yeri gəlmişkən mən özüm də ixtisasca hüquqşünasam. Amma ikinci ixtisasım olduğuna görə heç vaxt vəkillik etmək, prokuror olmaq arzusunda olmamışam.

- Hüquqşünas olduğunuzu bildirdim – polkovnik ani nəzərlə Sahibə baxıb fikrinə davam etdi:

- Qardaşınızın birinci həyat yoldaşı ilə görüşmək istəyirəm. Siz onun harada yaşadığını bilirsiniz?

- Yox, amma tapmaq olar. Sizcə ondan şübhələnmək olar? Aciz bir qadımdan?!

- Mən sizdən başqa hamıdan şübhələnə bilərəm və xahiş edirəm bunu normal qarşılayın.

- Yəni ata-anamdan da?! Ailə üzvlərimizdən də?!

- Ata-ananız hadisə günü burada olmayıb. Yadınızdan çıxıb?!

- Bəs, məndən niyə şübhələnmirsiniz? Bilmək olar?

- Sahib müəllim, gəlin konkret işlərə üstünlük verək – Bəşirli normadan artıq danışdıqlarına işarə vurdu. Hiss etmişdi ki, Sahib də çox danışan adam deyil. Amma bu hadisəyə görə özünü oda-közə vurməsi də başadüşülən idi.

- Məndən bu işi aparmağımı istəyən adam mənim üçün şübhəli ola bilməz. Məni tanıyanlar bu işin zarafat olmadığını yaxşı bilir. Bir də ki, siz məni düz anlamadınız. Mənim sizin və ya qardaşınızın ailə üzvləri ilə işim yoxdur – polkovnik dediyi sözlərinin ona yaxşı təsir etmədiyini düşünüb bir az təsəlli verməyə çalışdı.

- Vallah, qorxutdunuz məni, Tomar müəllim. Belə zarafat olar?!

- Mən zarafat etmədim. Xahiş edirəm, qardaşınızın birinci həyat yoldaşı haqqında danışın. Mümkünsə bir az ətraflı.

- Xalid onunla təxminən altı il bundan əvvəl ayrılıb. Onda mən Rusiyada idim. Dörd il bir yerdə yaşasalar da uşaqları olmamışdı. İlk vaxtlar problemin Ayanda olduğunu düşünürdük. Elə Xalid də Ayanın hamilə qala bilməməsinin səbəbini özündə deyil, onda axtarırdı. Onun qadın xəstəliyi olmuşdu uzun müddət. Həkimlər təxminən bir il uşaqlarının olmasını qadağan etmişdi. Amma sonrakı üç ildə də qardaşımğil övlad üzünə həsrət qaldılar. Bu müddət ərzində Xalidlə onun arasında çoxlu münaqişələr olurdu. Hətta qardaşım neçə dəfə mənə Ayandan ayrılmaq istədiyini demiş, məsləhət almaq istəmişdi. Mən işimlə əlaqədar xaricdə yaşadığım müddətdə isə onlar boşandılar. Təəssüf ki, sonralar problemin qardaşımda olduğunu öyrəndik. Hətta Ayanın ikinci

dəfə ailə həyatı qurduğunu və övlad dünyaya gətirdiyini də eşitdik. Xalid yazıq Cəmilə ilə evlənəndən sonra bir neçə il ciddi müalicə aldı. Keçən il ABŞ-da aldığı müalicədən sonra həkimlər onun ata ola biləcəyini söylədilər. Bundan sonra da Bakıda müalicəsini davam etdirirdi. Nəhayət ki, dörd-beş ay əvvəl tezliklə qardaşımın övladlarının olması xəbərini eşitdik. Bu xəbərə hamımız sevinmişdik. Amma məncə qardaşımın Ayanın ayrılmasının tək səbəbi uşaqlarının olmaması deyildi. Onlar heç bir-birlərini sevmirdilər.

- Bunu da sənə qardaşın danışmışdı? – Bəşirli sual verməyə məcbur oldu.

- Yox, xeyr, mən öz həyat yoldaşım ilə müqayisə aparanda hiss edirdim bunları. Yəni, necə deyim, bir-birini sevdiklərini hərəkətlərində görmürdüm heç vaxt.

- Aydınadır. Mənim üçün Ayanın ünvanını tapmağınızı istəyirəm.

- Yaxşı.

- Qardaşınızın şirkətində işlər nə yerdədir?

- Nəsimi gecə-gündüz nəzarət edir, sağ olsun. İki-üç gündür evinə də gedə bilmir işlərin çoxluğundan. Nəyə görə soruşdunuz?

- Elə mən də işlərə görə xəbər aldım. Düşünürəm ki, işi mənim aparacağım ilə bağlı Nəsimi müəllimə də xəbər verməyimiz lazımdır. Məncə, mənə çox köməyi dəyəcək. İnciməyin, amma sizin qardaşınızın iş həyatı ilə bağlı verdiyiniz məlumatlar mənim üçün yetərli deyil.

- Yox, mən incimirəm. Siz necə deyirsiniz, elə də olsun! – Sahib bu xəbərdən razı qaldığını aşkar bəlli etdi.

Bəşirli ilk gündən bu işlə bağlı heç kimin xəbərini olmamasını tapşırırmışdı ona. Buna görə də Sahib polkovnik Bəşirli kimi təcrübəli ekspertin Xalidin qətl hadisəsini araşdırması məsələsini Nəsimiyə deməmişdi. Amma

qardaşının yaxın dostuna bunu demədiyi üçün üç gündür narahat gəzirdi. İndi isə çox rahat oldu bu xəbərdən. Çünki indi fikirlərini bölüşmək üçün ən azından Nəsimi - qardaşından qalan şirkətin ən vacib işçisi yanında idi.

10-cu hissə

Saat zənginin özünəməxsus cingiltili səsi gecədən bəri otaqda hökm sürən ölü səssizliyi pozdu. Başirli ilk zəngdən saatın səsinə kəsib, yerindən qalxdı. Yorgun olduğu üçün gecəboyu heç oyanmamışdı.

Pəncərəni açıb otağın havasını dəyişdi. Özünü gümrah hiss edirdi. Bu günlər əlində olan cinayət işinin araşdırılmasına xeyli əmək sərf edirdi. İşin əslini tezliklə açmaq, qatili tapıb ifşa etmək və Səlimovlar ailəsində aylardır davam edən gözləntilərə son qoymaq günü yaxınlaşırdı, deyəsən.

Hava da yaxşı idi bu gün. Belə gözəl havada yaxşı istirahət etmək olardı... Bir anlıq ailəsini, oğlunu xatırladı. Yadına düşdü ki, keçən gecə rahat yatsa da yuxu görmüşdü. Oğlu ondan ötrü darıxmış və yanına gəlmişdi...

*** **

Evdən təzə çıxmışdı ki, telefonuna zəng gəldi. Sahib idi:

- Sabahınız xeyir, Tomar müəllim! Yəqin ki, oyanmışdınız.

- Sabahınız xeyir! Hə, Nəsimi ilə görüşmək üçün şirkətə gəlirəm indi. Oradadır?

- İş dalınca gedib, indi gələr harada olsa. Mən özüm şirkətdəyəm, gəlin.

- Ayanın ünvanını öyrənə bildiniz?
- Bəli, elə onu deməyə zəng etmişdim, görüşəndə verərəm.
- Yaxşı.

*** **

Polkovnik Xalidin şirkətinə çatanda Nəsimi artıq gəlmişdi. Foyədə Sahib müəllimlə söhbət edirdilər. Görünür Bəşirli haqqında danışmışdılar. Polkovnik onlara yaxınlaşanda bunun doğru olduğuna əmin oldu.

- Bax, Tomar müəllim özü də gəldi – Sahib müəllim məşhur cinayət-axtarış eksperti, polkovnik Bəşirli Nəsimiyə təqdim etdi.

- Nəsimi ... – böyük bir şirkətin ikinci adamı olmasına baxmayaraq, Nəsimi müəllim özünü məhz belə təqdim etdi. Sonra təbəssümünü gizlətmədən əlavə elədi:

- Sizi tanımağıma şad oldum, Tomar müəllim. Sahib müəllim də bayaqdan sizdən danışır.

- Çox sağ olun, mən də şad oldum.

- Keçək kabinetə - Sahib təklif etdi.

Hər üçü Nəsiminin girişdən o qədər də kənarında olmayan otağına tərəf getdilər. Xalid öldürüləndən sonra onun otağına demək olar ki, heç kim girmirdi. Bu, çox ağır gəlirdi onu tanıyanlara ...

- Nəsimi müəllim, bilirəm işləriniz çoxdur. Odur ki, birbaşa mətləbə keçək.

- Hə, elədir.

- Xalid müəllimlə uzun müddətdir bir yerdə işləyirdiniz. Dostluğunuz var idi. Məncə Sahib müəllimin də bilmədiyi bəzi məsələlər ola bilər ki, sizin onlardan xəbəriniz olsun. Yəni elə məsələlər ki, sizin fikrinizcə, onlar xırda

şeylər ola bilər və yaxud da bu cinayət ilə əlaqəsini görə bilməzsiniz.

- Razıyam. Gündəlik iş həyatında çoxlu xırda problemlər olur – siz dediyiniz kimi. Amma biz heç vaxt belə məsələlərin uzun-uzadı davam etməsinə imkan vermir-dik.

- Necə?

- Xalid müəllim şirkətin işləri ilə bağlı çox səbirsiz idi. Kiçik bir məsələ olan kimi onu elə həmin gün həll etməyə çalışırdı. Bununla bağlı hər zaman bir yerdə məsləhətləşmələrimiz olurdu.

- Son aylarda da şirkətdə belə problemləriniz olmuşdu?

- Bəli, böyük şirkətlərin qaygıları da çox olur. Siz də yaxşı bilirsiniz.

Bəşirli başı ilə razılığını bildirib, söhbəti rahat davam etdirməsi üçün onun fikrini kəsmədi.

- Son aylarda da, son həftələrdə də həmişə - Nəsimi nə isə fikirləşdiyini bürüzə verib fikrinə davam etdi:

- Təxminən üç ay əvvəl şirkətimiz yeni filialını açmaq istəyəndə binanın tikiləcəyi yerin bizdən əvvəlki sahibi ilə olan adamlarla problemimiz son dövrlərdə ən çox yaddaşımda qalanıdır.

- Niyə?

- Bizim şirkəti məhkəməyə vermişdilər. Amma biz vaxtında bütün məsələləri rəsmi formada həyata keçirmişdik. Həmin torpağın Xalid müəllimin şəxsi mülkü olması ilə bağlı sənədlər də öz qaydasında idi. Məhkəmə də bizim ədalətli olduğumuzu bir daha təsdiq etdi.

- Siz bu barədə mayor Qədimova danışmışdınız?

- Bəli.

- Bəs, sonra? – Bəşirli daha çox məlumat almaq istəyi ilə ənənəvi suallarından növbəti birindən istifadə etməli oldu.

- Sonrası indi dediyim kimi – biz həmin ərazidə şirkətimizin yeni filialı üçün nəzərdə tutulan binanı inşa etdik. Tezliklə fəaliyyətə başlayacaq.
- Həmin adamları tanıyırsız?
- Kimi? Torpağın keçmiş sahiblərini? – Nəsimi dəqiqləşdirməyə çalışdı.
- Hə, onları deyirəm. Yəni, adlarını, ünvanlarını bilir-siniz?
- Əlbəttə ki. Telefonları da var bizdə. Üç qardaşdırlar. Amma torpaq sahəsi atalarının adına idi – Fikrətin. Böyük oğlunun adı Camaldır. Həmin vaxtlar onlarla çox görüşmüşdüm bu işlə bağlı. Hamısının adını əzbər bilirdim. Hətta mənə və Xalid müəllimi öldürəcəyi, şirkəti partladacağı ilə hədələmişdi də böyük oğlu – bir anlıq Nəsiminin üzündə kinayəli təbəssüm yarandı və dərhal da keçdi.
- Yaxşı mən gedim. Yenə də görüşərik – Bəşirli ayağa qalxdı.
- Buyurun, Ayanın indi yaşadığı ünvan burada qeyd olunub, telefonu da var - Sahib əlindəki kağız parçasını polkovnikə uzatdı.
- Mümkündürsə, siz də mənə üçqardaşın ünvanını elə indi verin – Bəşirli bunu deyib Nəsimiyə təzəcə yekunlaşdırdıqları söhbəti xatırlatdı.
- Bu dəqiqə - Nəsimi bunu deyib otaqda çoxlu sənəd qovluqları yığılan şkafa tərəf getdi.

11-ci hissə

Günorta yaxınlaşırdı. Artıq Bəşirli şirkətdən ayrılıb Nəsiminin ona verdiyi ünvana gəlib üç qardaşın evini tapmışdı. Qapıda onu evin kiçik oğlu Nihad qarşıladı:

- Sizə kim lazımdır?

- Atan evdədir?
- Yox, evdə deyil. Böyük qardaşın necə?
- O da yoxdur, atamla gediblər. Bu vaxt evin ortancıl oğlu Elnur qapıda göründü. Qardaşlar bir-birinə çox bənzəyirdilər. Biri o birindən yaşca o qədər də fərqli görünmürdülər. Zəhmətkeş olduqları aydın hiss olunurdu.
- Uşaqlar, atanızgil nə vaxt gələcəklər?
- Onlar axşama ancaq gələrlər əmi, rayona gediblər – bu dəfə evdəkilərin harada olmasından daha çox xəbərdar olan Elnur dilləndi.
- Rayona? Bəs mənə niyə deməyiblər? Demişdim axı, mən də getmək istəyirdim! – Nihad atasığilin hara getdiklərini indi öyrənib hay-küy salmağa başladı.
- Yaxşı, onda mən gedim – Bəşirli bunu deyib çıxmaq istəyirdi Elnurun səsi eşidildi:
- Əmi, gələndə nə deyim bəs? Deyim kim idi gələn?
- Narahat eləmə atanı, mən sabah imkan tapsam gələcəyəm yenə.

Bəşirli üç qardaşın həyatından çıxan kimi dostuna zəng edib tapşırdığı işlərin nəticəsi ilə maraqlanmışdı. Həm də üç qardaşın ailə üzvlərini, əsasən də böyük qardaş – Camalın araşdırılmasını istəmişdi dostundan. İndi isə Xalidin birinci həyat yoldaşı ilə görüşmək üçün Sahibin verdiyi ünvanı gəldirdi.

* * * * *

Təxminən yarım saat sonra Bəşirli Xalidin birinci həyat yoldaşı Ayan xanımın yaşadığı binaya gəldi. Dördüncü mərtəbəyə qalxıb kağızda qeyd olunan mənzilin zəngini çaldı. İlk zəng nəticəsiz oldu. Növbəti dəfə qapı zəngini basmağa hazırlaşdı ki, kimsə içəridən

qapını açdı. Qapı açılar-açılmaz dörd-beş yaşlı oğlan uşağı cold bir hərəkətlə ev sahibəsinin başının qarışıq olmasından istifadə edib gələn qarşıladı. Çox yəqin ki, bu Ayanın oğlu idi. Qapı yarıya qədər açıldı və ev sahibəsi səliqə ilə geyinmiş, qamətli və ciddi görkəmli tanımadığı bir insanla qarşılaşanda bir anlıq çaşıb qaldı. Elə Bəşirli də nə deyəcəyini unutmuşdu elə bil. Qadının şux qaməti, ev xanımlarına məxsus zövqlə tikilmiş aşırma xalası ona xüsusi gözəllik verirdi. Gününün əksər vaxtını evdə keçirməsinə baxmayaraq, bu xanımın özünə çox yaxşı diqqət etdiyi hiss olunurdu. Qaydasında istifadə etdiyi dodaq boyaları onu bu gün daha da gözəlləşdirmişdi. Bəlkə də həmişə belə cazibədar görünürdü. Bəşirli isə bu qadını ilk dəfə idi ki, görürdü. O isə polkovnikə nə vaxtsa tanıdığı, amma indi yada sala bilmədiyi çox yaxın bir adamı kimi baxırdı. Həqiqətdə də Bəşirliyə çox qadınların diqqətini özünə cəlb edə bilən əsl kişi görkəmi var idi. İdmançı bədən quruluşu bu görkəmi, demək olar ki, sona qədər tamamlayırdı. Elə bu an onların baxışları toqquşdu. Qadın bu baxışların hökmünə bir an tab gətirə bilməyib sanki yuxudaymış kimi özünə gəlməyə çalışdı. Tələsik xalasının yaxasını səliqəyə salmağa çalışıb soruşdu:

- Sizə kim lazımdır? – bir az əvvəl yaxasının çox açıq olmasını və sinəsinin yarıya qədər açıqda qalmasını düşünüb çox utandı.

- Siz, siz Ayan xanımsınız? – bir anlıq öz fikirlər dünyasına qərq olan Bəşirli qeyri-ixtiyari halda “siz” sözünü iki dəfə təkrar etdi. Qadın da qonağın özünü itirdiyini hiss etmişdi. Bunu ani düşünən qadının simasında məğrurluğun və qalibanəliyin birgə təcəssümündən doğan emosiyaları hiss etmək çətin deyildi. Əslində isə qonağının niyə belə çaşqın olmasının əsl səbəbini bilmir-

di. Başirli qapının ağzını kəsdirən balaca oğlan uşağını baxaraq öz oğlunu xatırlamışdı. Bir anlıq axşamkı yuxusu yadına düşmüşdü. Bir az əvvəl bu qadının gözlərinin içinə baxanda xoşbəxt ana obrazı canlanmışdı gözlərinin qarşısında. Sevimli həyat yoldaşı da işdən gələndə onu belə qarşılayardı.

- Bəbəli ... – qadın da tutuldu.

- Tomar Başirli – özünü təqdim edən kimi vaxt itirməyin mənasız olduğunu nəzərə alıb, gəlişinin məqsədini bildirdi:

- Sizinlə danışmalıyam, mən sizin tanıdığınız bir adamın qətl hadisəsinin araşdırılması ilə bağlı buradayam.

- Xalidın?! – üstündən iki aya qədər vaxt keçdiyinə görə Səlimovlar ailəsini tanıyan hamı bu hadisədən xəbərdar olmuşdu, demək olar ki. Televiziyada da kriminal verilişlərin bir neçəsində qətlə bağlı süjet efirə getmişdi.

- Bəli.

- Buyurun keçin – qadın onu evə dəvət etdi.

Bəşirinin iri qonaq otağındakı divanda əyləşdiyini görən uşaq gəlib onun yanında oturdu.

- Oğlum, get öz otağında oyna, əmi də sənin necə ağıllı oğlan olduğunu görsün – Ayan xanım bildirdi.

- Allah saxlasın, şirin uşaqdır – Başirli uşaqdan xoşlandığını ifadə etdi.

- Çox sağ olun! İçmək üçün nə istəyərsiniz?

- Mümkünsə çay – Başirli həmişə kəklikotu çayı içməsinə baxmayaraq, tanımadığı yerdə qonaq olanda bunu çox da dilə gətirməzdi.

Bir az sonra mətbəxdən geri dönməz ev sahibəsi gətirdiyi çayları stolun üstünə qoyub:

- Sizə kəklikotu çayı dəmlədim, mən çox xoşlayıram, dedim, bəlkə ...

- Hə, mənim də xoşuma gəlir – Bəşirli onun fikrini tamamladı. Nədənsə bu kəklükotu məsələsi ona maraqlı və qəribə gəldi.

12-ci hissə

Bəşirli Ayan xanımın görüşündən sonra birbaşa evə gəldi. Günortadan keçirdi. Bu gün hələ bir-neçə yerə getməli idi. Nahar edib Nəsimi müəllim ilə danışdı. Şirkətdə olduğunu öyrənib yanına getdi.

Şirkətə çatanda Nəsimi binanın girişində dayanıb papiros çəkirdi.

- Sizi də işinizdən edirik Nəsimi müəllim – Bəşirli bunu deyib özü də papiros yandırdı.

- Narahat olmayın, Tomar müəllim, biz də qatilin, nəhayət ki, tapılmasını istəyirik. Onsuz da Xalid müəllimin öldürülməsindən sonra hələ heç birimiz rahat ola bilməmişik. O əclaf da tapılmır ki, tapılmır – Firuzu işarə etdi.

- Mən Ayan xanımınla bağlı bir-iki məsələni sizinlə dəqiqləşdirməyə gəlmişəm.

- Buyurun, əslində mən bayaq bir şey demək istəyirdim. Amma sizin tələsdiyinizi hiss edib sonraya saxladım.

- Nəyi?

- Xalid müəllim Ayan bacıdan ayrıldıqdan sonra qızın qardaşı zəng edib Xalid müəllimi öldürəcəyi ilə hədələmişdi.

- Bunu sizə kim deyib?

- Həmin gün Xalid müəllim bu telefon zənginə görə çox əsəbiləşmişdi. Mənə bu məsələni araşdırmağımı, Alikin həmin vaxt harada olmasını, nə işlə məşğul olduğunu öyrənməyimi istəmişdi.

- Alik dediyin adam Ayanın qardaşındır?

- Bəli. Əslində biz onun Rusiyanın əyalət ərazilərindən birində fəhləlik etdiyini, səfil həyat tərzini keçirdiyini bildirdik. Sadəcə olaraq, bunu bir daha dəqiqləşdirib öyrəndim ki, Alik hələ də oradadır və Azərbaycana qayıtmağa pul tapa bilməyəcək səviyyədə aciz bir haldadır.

- Ailəsi var onun?

- İndi bilmirəm, amma o vaxt yox idi. Miskin və yersiz adam kimi tanıyıram onu. Amma o özü haqqında heç vaxt bu cür düşünmürdü. Qürurlu hesab edirdi özünü. Xəlid müəllim Ayan bacı ilə evləndəndən sonra Alik də yanına işə götürmək istədi. Yaxşı da iş idi. Alik işə olmayan "qüruruna" sığışdırmadı kürəkən yanında işləməyi guya və Rusiyaya çıxıb getdi.

- Görək bu barədə bəyaz məna danışaydın. Mən sizdən ayrıldıqdan sonra Ayan xanımın evində oldum.

- Dediym kimi, həm tələsdiyinizə görə, həm də bunun işə yarayacağını düşünmədim. Necə olsa, Alikin həmin zəngindən dörd ilə yaxın vaxt ötür və o, bir daha zəng etməmişdi bundan başqa.

*** **

Şirkətdən ayrılıb Sahib müəllimlə danışan Bəşirli Cəmilə xanımın görüşmək istədiyini bildirdi. Artıq peşəkar cinayət-axtarış eksperti, polkovnik Tomar Bəşirinin Xəlidin qətl hadisəsini araşdırdığını Səlimovlar ailəsində hamı biləcəkdi. Bəlkə də, bir az rahatlaşacaqdılar kim bilir.

Gizli əməliyyatlar öz səmərəsini vermişdi. İndi aşkar həmlə vaxtı idi. Bir-iki günə kimi video görüntülərin qeydə alındığı disklər də gəlib çıxacaqdı. Polkovnikin fikrincə bu disklər bir çox qaranlıq mətləblərə aydınlıq gətirməli idi. Amma vaxtı yaxşı dəyərləndirmək lazım

idi. Hadisələrin gedişi isə hələ ki, yekun bir nöqtəyə gedib çıxmağa imkan vermirdi. Dünən axşam mümkün versiyaların hamısını götür-qoy edən Bəşirli bu gün üçün planlaşdırdığı sonuncu görüşü üçün Cəmilənin qaldığı evə – Xalidin öldürüldüyü həmin imarətə getməli idi. Sahibdən Cəmilənin iki gün əvvəl öz istəyi ilə evinə qayıtmasını öyrəndiyi üçün birbaşa ora getdi.

Darvazanın zəngini basıb gözlədi. Qapını cüssəli bir cavan oğlan açdı. Görünür evin mühafizəsi üçün burada idi. Birdən yadına nə isə düşdüsə içəri keçməyib darvazadan bir az aralı çəkildi.

- Sahib müəllim, qardaşınızın öldürüldüyü gün həyətdəki mühafizəçi harada olub? – tələsik edilən telefon zəngində Bəşirlinin həyəcanlı səsi eşidildi.

- Tomar müəllim, mühafizəçi yox idi həmin vaxtlarda.

- Bəs, indi həyətdə mühafizəçi var. Bu təzə götürülüb işə?

- Hə, demək olar ki, siz deyən kimidir. Lazımdırsa gəlim?

- Yox, lazım deyil. Özüm sizinlə əlaqə saxlayacağam – Bəşirli mühafizəçi məsələsini işin əvvəlində soruşub-öyrənməməsinin doğru olmadığını anladısı da, bunu bürüzə vermədi. Amma Sahib müəllimin dediyi “demək olar ki, siz deyən kimidir” sözlərini də tam anlamadı. Hər halda onunla görüşəndə ilk soruşacağı bu olacaqdı. Qapıdakı gözətçi hələ də onun yaxınlaşmasını gözləyirdi. Kim olduğunu bildirib içəri keçdi.

İkinci mərtəbəyə qalxdı. Bəşirli bu evdə cinayət işinin tədqiqinə başladığı gün olmuşdu. Evin bütün giriş-çixışını əzbər bilirdi. Onun üçün bircə dəfə görmək kifayət idi. Cəmilə onun gəlişindən xəbərdar olduğu üçün pilləkənin başında onu qarşıladı.

Qadın heç bir kosmetikadan istifadə etməmişdi. Əy-
nindəki paltarların hamısının qara rəngli olması onun
hələ də ağır günlər keçirdiyindən xəbər verirdi. Saçlarını
adi qaydada səliqə ilə yığıb arxadan bağlamışdı. Belə
sadə görkəmdə qadın bəzən məmənəsinə baxmayaraq, çox
gözəl görünürdü. Mütənasib bədən quruluşuna malik
olan bu qadının hamilə olduğu hələ ki, hiss olunmurdu.
Bəşirli bir anlıq qadın seçimində Xalidin zövqünün yaxşı
olduğunu düşündü.

- Buyurun, əyləşin. İçmək üçün nə gətirim sizə?

- Çaxır olmaz evdə təsadüfən? – Bəşirli utansa da, nə
istədiyini dedi.

- Xeyr, yoxdur. Amma deyərəm bu saat alıb gətirərlər –
qadın bunu deyib qulluqçunu səslədi.

- Yox, lazım deyil, narahat olmayın. Çay da içə bilərəm

– Bəşirli Cəmilənin çağırmasından sonra qonaq otağına
gələn qulluqçudan çay gətirməsini xahiş etdi.
Düşüncələrində isə “deməli, bu evdə qulluqçu da var
imiş, bəs Xalid öldürüldüyü gün bunlar harada olublar
görəsən?” sualının cavabını axtarmaqda idi.

- Tomar müəllim, Firuzun axtarışı ilə məşğul olursunuz?

- Bəli – polkovnikin cavabı qısa oldu, sonra əlavə etdi:

- Xahiş edirəm, həmin günü bir daha xatırlayasınız,
bilirəm, sizin üçün çox çətindir – Bəşirli bunun vacib
olduğunu nəinki sözləri ilə, həm də üz cizgiləri ilə
bildirdi.

Qadını əsməcə tutdu yenə. Hiss olunurdu ki, sevimli
ərinin öldürüldüyü günü düşünəndə çox qorxurdu. Bir
anın içərisində gözləri yaşla doldu.

- Bağışlayın – üzrxahlıq edib söhbətə başladı.

Həmin gün Xalidin başı bərk ağrayırdı. İşə getməyə-
cəkdi. Amma sonra vacib iclasının olduğunu bildirib bir
neçə saatlıq da olsa, şirkətə getməli olduğunu dedi.

Təxminən günortaya yaxın idi. Dedi ki, iclas bitən kimi evə qayıdacaq. O gedəndən bir az sonra mən adətım üzrə marketə üz tutdum. İstəyirdim ki, qayıdana kimi xırda alış-veriş işlərini bitirəm. Həm də evdə çatışmayan bir neçə ərzaq var idi. Mən çox vaxt bazarlığı özüm edərdim. İndiki kimi qulluqçu-zad olmayıb evimizdə heç vaxt. Yazıq Xalid həmişə mənim bişirdiyim yeməkləri tərifləyirdi. Marketdən qayıdanda bu hadisə ilə üzləşdim ... Qadının gözləri yenə də yaşla doldu. Bu dəfə onun ağladığı açıq-aydın hiss olunurdu. Bəşirli daha danışmaq üçün bir söz olmadığını düşünüb ayağa qalxdı:

- İcazə versəniz, ikinci və üçüncü mərtəbədə olan otaqlara baxmaq istəyirəm.

- Hə, hə, buyurun – qadın özünü ələ almağa çalışdı və özü də ayağa qalxıb ona yol göstərdi.

- Narahat olmayın, etiraz etmirsinizsə, mən tək gəzəcəyəm, sizə əziyyət verməyim – Cəmilənin hamilə olduğu üçün çox yormağ istəmədiyini işarə etdi.

- Necə istəyirsiniz, elə də edin - qadın da bunu anlayışla qəbul etdi.

Bəşirli otaqları nəzərdən keçirə-keçirə qatilin evə necə daxil olmasını bir daha xəyalında canlandırmağa çalışdı. Yavaş-yavaş hadisənin başvermə səhnəsi ona aydın olmağa başlamışdı. Üçüncü mərtəbəyə həyətdən ayrıca bir giriş pilləkəni qalxırdı. Bu da o demək idi ki, bu üçmərtəbəli imarətin hər mərtəbəsinə ayrıca giriş vardır. Çünki elə ikinci mərtəbənin özünə də həyətdəki yay evindən ensiz bir dəhliz uzanırdı. Bu dəhliz həyətdən girişi olan yay evini ikinci mərtəbədə yerləşən mətbəx ilə əlaqələndirirdi. Mətbəxə keçdi. Burada da səliqə-sahman hökm sürürdü. Deyəsən, mətbəxdəki simmetriyanı pozan yemək masasının üzərində olan içərisində yarisinə qədər su olan stəkan və hansısa dərmanın kağızı var idi.

Dərmanların çox hissəsi içilmişdi. Kağızı qaldırıb dərmanın adına ani nəzər saldı, amma qadının şəxsi həyatına qarışdığını hiss edib bunun doğru olmadığını düşündü. Dərhal da mətbəxdən həyətdəki yay evinə açılan dəhlizə keçdi. Bura xüsusi zövqlə hazırlanmış o qədər də böyük olmayan bir yer idi. Buna baxmayaraq, təchizatı yaxşı idi. Hətta yorulanda açıq havada uzanıb dincəlmək üçün yer də nəzərdə tutulmuşdu.

“BMW” markalı avtomobil sürətlə imarətin qarşısından ayrılıb gəldiyi istiqamətdə hərəkət edərək gözdən itdi. Bəşirli sürücüsünü valideynlərinə baş çəkmək üçün rayona göndərmişdi. Buna görə yəna də özü sürürdü maşını. Sükan arxasında olarkən düşünüb qərarlara gəlməyin effektini öz üzərində dəfələrlə sınaqdan keçirmişdi. Yüksək diqqəti sayəsində buna rahat nail ola bilirdi. Çox yorğun idi. Demək olar ki, bu gün üçün nəzərdə tutduğu bütün işlərini görüb qurtarmışdı. Özünə hesabat verirmiş kimi bunları bir daha düşünüb əmin olduqdan sonra evə qayıtmaq qərarına gəldi. Yatıb dincəlmək istəyirdi bu dəqiqə ...

13-cü hissə

* Gecənin səssiz saatları sürətlə bir-birini əvəz etdikcə ətrafda olan canlılar da bunu hiss edirmiş kimi səhəri və bu səhərin özü ilə gətirəcəyi günəşi qarşılamağa hazırlaşırdılar. Yaxınlıqda o qədər də sıx olmayan ağaclardakı quşların səsi indilərdə daha aydın eşidilməyə başlamışdı. Getdikcə daha çox səs-səsə verərək, sanki, burada yaşamağın çətin olduğundan şikayət edirdilər. İnsanlar isə hələ ki, səhər yuxusunun şirin dəqiqələrini yaşayırdılar.

Bəşirli qarışıq halda gördüyü yuxudan öz səsinə ayıldı. Bu dəfə gördüyü yuxu da ötən gün gördüyü yuxuya bənzəyirdi. Ailəsi, oğlunu görmüşdü. Cəld ayağa qalxıb divardakı saata baxdı. Gecikmişdi, deyəsən. Sahib müəllimə zəng edərək evdən çıxdığını bildirdi.

Təxminən iyirmi-iyirmi beş dəqiqə sonra artıq polkovnik Sahiblə onun iş yerinin yaxınlığında sakit bir yerdə görüşərək dünəndən bəri onu narahat edən bir-neçə sualın cavabını axtarıb tapmağa çalışırdı:

- Sahib müəllim, mən dünən qardaşınızın evində bir daha oldum. Amma hələ ki, qəti bir qərara gələ bilməyəcəyik – Bəşirli bildirdi.

- Sizin hələ də şübhələndiyiniz adam yoxdur?

- Bu işlərdə kimdənsə şübhələnmək əsas deyil. Əsas odur ki, həmin adamdan şübhələnmək üçün inkaredilməz sübutun olsun.

- Yəni deyirsiz ki, qəti bir şey söyləmək mümkün deyil?

- Bir az da səbr etmək lazımdır. Mən indilik bunu deyə bilərəm.

- Bəs Firuz məsələsi necə olacaq? – Sahib dəqiqləşdirməyə çalışdı.

- Onun axtarışını bu sahədə xüsusi sərəfətə olan dostumdan xahiş etmişəm. Əgər Azərbaycandadırsa, əmin olun tapacaqlar. Qardaşınızın evində əvvəllər mühafizəçi olmayıb? – polkovnik söhbətin mövzusunun xüsusi ustalıqla dəyişdi.

- Olub. Amma təxminən beş-altı ay əvvəl Xalid onu işdən qovmuşdu.

- Başqa mühafizəçi götürməmişdi işə?

- Götürmək istəyirdi, bir-iki nəfər tapıb Nəsimiyə göndərmişdim ki, seçsin. Amma nə Xalid, nə də Nəsimi on-

ları bəyənmişdi, deyəsən. Buna görə də son aylarda evin mühafizəçisi yox idi. Həm də Cəmilə hamilə olandan sonra qardaşım özü evə tez-tez gəlirdi.

- Onun adını xatırlayırsınız?

- Mühafizəçinin? Hə, adı Habil idi. O, xeyli vaxt qardaşımın evinin mühafizəçisi olmuşdu. Hamımız onu tanıyırdıq.

- Qardaşınız onu nə üçün işdən qovmuşdu?

- Əslində elə ciddi bir səbəb olmamışdı. Cəmilə evdə olmayanda Habil evi yiyəsiz qoyub dostları ilə yeyib-İçməyə gedibmiş. Xalid də buna görə onu tənbeh etmişdi. O da qardaşıma cavab qaytarmışdı. Bundan sonra aralarında mübahisə olmuş və hətta qardaşım onu döymüşdü.

- Bir dəqiqə, necə yəni döymüşdü? Nəyə görə? – Sahibin sonuncu fikirləri Başirliyə qəribə gəlirdi.

- Əslində Habil yaxşı işçi idi. Amma son aylarda dəyişmişdi birdən-birə. Həm də çox dəyişmişdi. İpə-sapa yatmırdı. Məncə, Xalid də düz edib onun dərslərini vermişdi.

- Aydınadır. Bir şey də soruşum – qardaşınız çox içirdi?

- Xalid?! Siz nə danışırsız, Tomar müəllim?.. Övvəllər toyda-ziyafətdə olanda içərdi. Amma son iki ildə müalicə aldığı üçün, ümumiyyətlə, içmirdi.

- Sizcə, həmin hadisə olan gün qardaşınızın hər hansı xüsusi qonağı ola bilərdimi?

- Məncə, olmamışdı. Hər halda hansısa xüsusi qonaq olsaydı, mənim də xəbərim olardı.

Başirlinin telefonuna gələn zəng yerinə düşdü, o da qalxmağa hazırlaşdı.

- Sahib müəllim, sağ olun ki, əlinizdən gələn köməkliyi edirsiniz – həmsöhbətinə təşəkkür edib ayağa qalxdı. İti

addımlarla bir-neçə metr aralıda saxladığı maşınına tərəf getdi və Sahibdən kənarlaşan kimi telefonu açdı:

- Eşidirəm! – zəng edən Bəşirinin dostu idi. Disklərin tapılmasını ondan xahiş etmişdi.

- Tomar müəllim, şad xəbərim var – həmin gün qeydə alınan görüntülər artıq mənim əlimdədir. Harada görüşək?

- Tələsmə, mən özüm gələcəyəm bir azdan. Zənglərlə bağlı yeni xəbər yoxdur hələ?

- Gələn zənglər çoxdur, hamısını araşdırmağımız üçün daha bir-neçə gün vaxt lazımdır. Hələ ki, şübhəli heç kim yoxdur.

- Çox sağ ol. Görüşənə qədər.

- Siz də sağ olun, Tomar müəllim – dostu da belə bir vacib işi ona tapşırdığına görə polkovnikdən razı qaldığını hiss etdirdi.

14-cü hissə

Papirosun qoxusu ətrafda olan hər nə varsa hamısını üzərinə çökmüşdü. Bəşirli bayaqdan bəri gizli tapşırığı ilə dostunun onun üçün əldə etdiyi video görüntüləri bir-neçə dəfə seyr edirdi. Əvvəldən-axıra kimi hər şey aydın görünürdü. Heyrət içərisində idi. Bu cinayət işini araşdırmağa başladığı ilk günü xatırladı.

Xalidin evinə getmişdi həmin gün. Cinayət baş verən qonaq otağında olmuşdu. Götürdüyü maddi dəlillərdən nə isə öyrənməyə çalışsa da götürdüklərində şübhəli heç nə tapılmamışdı. Bircə o kağızdan başqa... Bəşirli həmin kağızı son ümid olaraq özündə saxlamışdı. Heç ekspertizayada verməmişdi. Bu video görüntülər də qatilin həmin gün etdiyi səhvin davamı idi. Hətta, bəlkə də, başlanğıcı ... Hələ ki, bu, məlum deyildi. Amma həm

diskdə olan video görüntülər, həm də həmin kağızda qeyd olunanlar eyni adamın adı ilə bağlı idi. Bəşirli bu adamdan elə ilk gün şübhələnmişdi. İndi isə onun bu cinayətdə tək olmadığını, gizli əlaqələri olduğunu düşünürdü. Bəlkə də, bunu düşünmək doğru deyildi. Növbəti papirosu yandırıb otaqdakı hər iki pəncərəni açdı. Hiss edirdi ki, achiqdan mədəsində ağrılar başlayır. Bu gün özünü çox da yaxşı hiss etmirdi. Düşünürdü ki, sabah necə olur-olsun özünə vaxt ayırıb həkimə gedəcək. Bu dəqiqələrdə beyni o qədər sürətlə işləyirdi ki, sanki yemək hazırlığına başlayıb süfrə açmağa çalışsaydı bütün düşüncüləri bir anın içərisində silinib gedəcəkdi. Külqabının kənarında tüstüləyən papirosun acı tüstüsünü növbəti dəfə ciyərlərinə çəkib söndürdü. Ayağa qalxıb taybatay açılmış pəncərənin qarşısına dikəldi.

Yəni bu ola bilərmə?! Öz-özünə sual verir və çətin suallar qarşısında aciz qalmaq istəməyərək bu suallarına tez də cavab tapmağa çalışırdı. Başa düşürdü ki, bu cinayət hadisəsində onun bilmədiyi çox vacib bir məqam var. Və bütün məsələlər də burada düyünə düşürdü. Sabah Nəsimi ilə görüşüb onunla da ətraflı danışmalı idi. Hər halda bu adam Xalid haqqında Sahibdən az bilmirdi. Yəqin ki, Nəsimi müəllim Bəşirliyə kömək etmək üçün sabah da əlindən gələni edəcəkdi.

*** **

- Buyurun, Tomar müəllim! – telefonun o başından Nəsiminin səsi eşidildi. İş vaxtının təzə başlamasına baxmayaraq Bəşirli artıq Xalidin şirkətinə çatmağa hazırlaşdı. Görünür, gecəni yenə narahat yatmışdı.

- Nəsimi müəllim, mən bir azdan sizin iş yerinizdə olacağam. Yəqin siz də gəlmisiniz? – Bəşirli dəqiqləşdirməyə çalışdı.

- Bəli, bəli, buradayam. Yaxşı edirsiniz gəlin, sizin üçün kəklikotu çayı da dəmlətdirirəm bu saat.

- Çox sağ olun! – polkovnik ixtisasca hüquqşünas olan bu adamın ona qarşı göstərdiyi diqqətdən razı halda xüsusi ahənglə minnətdarlıq etdi.

Telefonunu cibinə qoymağa hazırlaşır ki, dostu zəng etdi:

- Sabahınız xeyir, yoldaş polkovnik! Telefon zəngləri ilə bağlı bir nəfər şübhəli tapmışıq axı, deyərsən.

- Sabahın xeyir. Ünvanını öyrənə bildimisiniz?

- Hə, deyirəm. Yazırsınız?

- De! - Bəşirli bunu deyib cəld qeyd dəftərçisini çıxartdı.

*** **

Nəsimi ilə şirkətdə görüşəndən təxminən qırx dəqiqə sonra polkovnik Bəşirli dostundan aldığı ünvana getdi. Nəsimi ilə mühafizəçi Habil barəsində söhbət edərək onun telefonunu öyrənə bilmişdi. Xahiş etmişdi ki, Habilin harada olmasını da öyrənib bu gün ona bildirsin. Hər halda belə xırda işləri də dostundan xahiş etmək istəməmişdi. Həm də, necə olsa Nəsimi müəllim Habilin yerini daha tez öyrənə bilərdi.

“BMW” markalı avtomobil şəhərin mərkəzindən otuz-qırx kilometr kənarında yerləşən qəsəbəyə çataraq, yavaş-yavaş içərilərə doğru irəliləyirdi. Polkovnik Bəşirli dostunun bir az əvvəl verdiyi ünvana gəlmişdi. Maşından düşüb binaya girdi. Yeddinci mərtəbəyə qalxmalı idi. Mənzilə çatana qədər bir az da düşünmək

istəyirdi. Odur ki, liftdən istifadə etməyib, ayaqla qalxmaq qərarına gəldi.

Buraya konkret nə üçün gəldiyini özü də tam düşünə bilməmişdi. Amma artıq geri qayıtmağın mənası yox idi. Xalidin qətlində şübhələndiyi bir neçə adamın mobil telefonuna gələn zəngləri izləməyi dostundan xahiş etmişdi. Sonra bu insanlardan kimlərin təsadüfi, kimlərin tanış adam olduqlarını araşdırmalı idi. Məhz indi gəldiyi ünvanda yaşayan adam kim idisə, şübhəli şəxsə də zəngi o etmişdi. Bəlkə də zəng edən o yox, bu evdə yaşayan başqa birisi idi. Təbii ki, əgər bu evdə yaşayanların sayı birdən çox idisə. Amma hələlik bu zənglə bağlı Bəşirliyə bir şey məlum idi. O da bu idi ki, qətl hadisəsi törədildiyi gündən iki həftə əvvəl bu evdən şübhəli şəxsə zəng gəlmişdi. Özü də zəng ev telefonundan edilmişdi. Təcrübəli xəfiyyə ev sakinləri ilə bağlı o qədər də çox məlumat toplamamışdı. İndi isə Bəşirli buraya gələrək, evdə yaşayanların Xalidin qətlə ilə əlaqəli olub-olmamasını yoxlamalı idi.

Növbəti pillələri qalxmağa hazırlaşdı ki, artıq yeddinci mərtəbəyə çatdığını hiss edib dayandı. Çox fikirli idi. Qapının zəngini çaldı. Bir neçə saniyədən sonra qapını sarışın, orta boylu bir xanım açdı:

- Buyurun, sizə kim lazımdır?

- Mən polis bölməsindən gəlmişəm, – polkovnik Bəşirli!
– bunu deyib vəsiqəsini göstərdi. Əslində bu vəsiqənin müddəti çoxdan bitmişdi. Bəşirli işdən istefa verdikdən sonra gərgin iş illərinin xatirəsi kimi bu vəsiqəni özündə saxlamışdı. Hərdən belə hallarda lazım olurdu. Çünki bu, hansısa, uzun-uzadı söhbətlərdən daha səmərəli idi. Göstərirsən və içəri keçirsən.

- Nə lazımdır?

- Mən bir cinayət işi ilə bağlı sizin də ifadənizi almalıyam – qadınla söhbətinin çox da asan olmayacağını hiss edən Bəşirli bilərəkdən onu bir az qorxutdu.

- Hansı cinayət hadisəsi? – qadın hələ də heç nə başa düşmədiyini, bu adamın onun evinə nəyə görə gəldiyini üzündəki bütün cizgilərlə ifadə etməyə çalışdı.

- Mümkündürsə, içəri keçib danışaq – Bəşirli söhbətin ayaqüstü olmadığını işarə etdi.

- Buyurun! – qadın nəhayət ki, qapıdan çəkilib onun içəri keçməsinə şərait yaratdı. Amma ürəkək baxışları hələ də qonağının üzərində idi.

*** **

- Şikayətiniz nədəndir? – həkim ənənəvi sualını səsləndirdi.

- Başım tez-tez ağrıyır – Bəşirli qısa cavab verdi. O, buraya bir az əvvəl - dostunun verdiyi ünvanadakı Sevinc adlı həmin qadınla görüşəndən sonra gəlmişdi. Əslində elə dünən də qərara gəlmişdi ki, özünü müayinə etdirməsin. Bu cinayət işini araşdırmağa başladığı gündən yenə də başında ağrılar kəskinləşmişdi. Görünür, son günlər gecə narahatçıları və ailəsi ilə bağlı gördüyü qorxulu yuxuların da səbəbi bu ağrılar idi. Həmin qadınla görüşdükdən sonra isə buraya gəlməyin vacib olduğunu düşünmüşdü.

Polkovnik baş həkimlə də görüşdükdən sonra buranı tərk edib Nəsimiyə zəng etdi:

- Nəsimi müəllim, mən sizi yenə də narahat etməli oldum.

- Xoşdur, narahat olmayın, Tomar müəllim. Elə mən də indicə sizə zəng edəcəkdim. Həmin ünvanı tapmışam.

- Hə, elə mən də onu soruşacaqdım. Bir dəqiqə - Bəşirli bunu deyib gödəkçasının cibindən sevimli qeyd dəftərcəsini növbəti dəfə çıxartdı. Tələsik ünvanı yazıb, təşəkkür edərək telefonu söndürdü. Nəsimi son günlərdə polkovnikə çox kömək edə bilmişdi. Bəşirli bunu çox yaxşı anlayırdı və artıq bu insanla bağlı tamam başqa fikirlərdə idi.

*** **

Təxminən yarım saat sonra Bəşirlinin idarə etdiyi maşın Abşeronun şəhərdən aralıda yerləşən kəndlərindən birində köhnə bir evin qarşısında dayandı. Bura Habilin evi idi. Həyətdə qara rəngli "07" markalı maşın görünürdü. Polkovnik həyətdəki köhnə birmərtəbəli evin qapısını döyüb gözləməyə başladı. Bir az sonra qapı açılmaq əvəzinə arxadan tanış olmayan bir səs eşidildi:

- Buyurun, kim lazımdır? – həyətin bağça hesab olunan meyvə ağacları olan hissəsindən Habilin səsi eşidildi. O, bir az əvvəl piyada qapısının cırıltı səsini eşidib həyətin qurtaracağındakı tövlədən çıxıb gəlmişdi. Görünür, heyvanlara qulluq edirmiş. Həyətdə duyulan xarakterik heyvan peyininin qoxusu da onun təsərrüfatla məşğul olduğundan xəbər verirdi.

- Salam. Mənə Habil lazımdır – Bəşirli kim üçün gəldiyini bildirdi.

- Mənəm – iyirmi səkkiz-otuz yaşlarında olan bu adam nədənsə qısa cavab verib, qonağının gəlişinin məqsədini özündən duymaq üçün gözləmə mövqeyi tutdu.

- Mən keçmiş müdirinlə bağlı sənin yanına gəlmişəm. Yəqin xəbərin var ki, onu öldürüblər.

- Hə, televizordan eşitdim. Allah rəhmət eləsin – oğlan bunu deyib bir anlıq susdu. Sonra əlavə elədi:

- Məni işdən qovsa da, pis adam deyildi. Onun yanında çox işləmişdim ...
- Elə mən də onu yaxşı tanıdığımı bildiyinə görə buraya gəlmişəm.

15-ci hissə

İki gündür davam edən küləkli havalar öz yerini günəşli günlərlə əvəz etmişdi. Belə bir hava şəhər sakinlərinin də ürəyincə olmuşdu. Günlərlə evdə dörd divar arasında qalan uşaqlar da bunu gözləyirmişlər kimi həyətdə çıxmış, günün çox hissəsini burada keçirmişdilər. Qışdan bəri həsrətlə arzusunda olduqları oyunlardan oynamış, gözəl havanın dadını çıxarmışdılar. İndi artıq günortadan xeyli keçmiş, axşama yaxınlaşırdı. Samirə havanın sərinləşdiyini hiss edib övladlarını səslədi:

- Uşaqlar, gəlin evə qalxaq. Yəqin baba da gəlib indi. Onlar yuxarı qalxmağa hazırlaşırıdılar ki, Sahibin idarə etdiyi maşın sürətlə binaya yaxınlaşdı. Maşını pərakəndə şəkildə saxlayıb, tələsik düşdü.
- Samirə, həyətdə neyləyirsiniz? – binanın girişində liftə minməyə hazırlaşan həyat yoldaşını və uşaqlarını görə Sahib baş verən hadisədən onların xəbərdar olub-olmamasını dəqiqləşdirmək üçün ötəri halda soruşdu.
- Nə yaxşı tez gəlibsən, Sahib? Elə biz də bayaqdan uşaqlarla gəzişib evə qalxmağa hazırlaşırıdıq. Yəqin Mahir əmi də gələr indiyə.
- Hara getmişdi ki, atam? – Sahib evlərinin hadisədən bixəbər olmasını başa düşüb tələş yaratmamaq üçün sakitcə soruşdu.
- Heç, şəhərə çıxıb bir az gəzişəcəkdilər. Nə olub sənə, nəyə görə soruşursan?

- Uşaqları aparaq evə, sonra xəstəxanaya gedirik. Cəmilənin halı pisləşib, indi mühafizəçi zəng etmişdi. Xəstəxanaya aparıblar.

- Nə?! Uşağına bir şey olub?

- Bilmirəm, Samirə. Cəld ol, uşaqları anamın yanına qoyaq, biz gedək. Sənin getməyin yaxşıdır. Yanında olarsan, mən də həkimlərlə danışaram.

- Yaxşı, yaxşı.

*** **

Cəmilənin vəziyyəti ağır idi. Həkimlər uşağının tələf olduğunu, özünün isə təhlükə altında olduğunu deyirdilər. Bu xəbər qısa vaxt ərzində Səlimovlar ailəsinə yayılmışdı. İndi evdə uşaqlara nəzarət edən Mahir müəllimdən başqa hamı burada idi – xəstəxanada. Nəsimi də hadisəni eşidər-eşitməz buraya gəlmişdi. Həkimlərin buyruğu ilə o da bayaqdan ora-bura qaçır, əlindən gələni edirdi.

Dilərə xanıma bu xəbər çox pis təsir etmişdi. Canını qoymağa yer tapmırdı. Sevimli oğlundan qalan tək yadigarı da bu gün işıqlı dünyanın ağrı-acısını, sevinc-kədərini bilmədən tələf olmuşdu. Bayaqdan ağlayan qadın indi artıq çarəsizlikdən susub qalmışdı. Xəstəxana koridorundakı skamyada oturub səssiz-səmirsiz elə hey bir nöqtəyə baxırdı. Sanki ruhu bədəninədən çıxmışdı. Oğlu ilə görüşməyə getmişdi xəyallarında. Ona şikayət edəcəkdi. Onu bu dərddə, bu acı ilə qoyub getdiyinə görə bəlkə də ömründə ilk dəfə onu tənbeh edəcəkdi. Qadının üzündə qərribə emosiyalar sürətlə bir-birini əvəz edirdi. Hətta bu aralar kənardan onun bu vəziyyətini izləyən olsaydı qadının ruhi xəstə olduğunu düşünərdi. Qeyri-ixtiyari olaraq kədərlənir, sevinir, sonra qaşları çatılır -

əsəbiləşirdi. Bu gün oğlum öz balası ilə görüşəcək... Belə düşündükcə üzündə qəribə acı təbəssüm yaranırdı. Özünü ələ almağa çalışdı. "İlahi, bizə kömək ol!" – dönə-dönə qəlbində bunu deyib, ovunmaq istəyirdi.

Həkimin otaqdan çıxdığını görüb hamısı ayağa qalxdılar:

- Sahib müəllim, xəstəmizin vəziyyəti sabitləşdi. Qorxulu bir şey yoxdur! – həkim onlara çatar-çatmaz ən son məlumatı gecikdirmədən dilə gətirdi.

- Onu görə bilərik? – Samirənin səsi eşidildi.

- Bir saatdan sonra o ayılacaq. Mümkündürsə, bu vaxta qədər gözləyəsiniz.

- Yaxşı, həkim.

- Burada çox qalacaq? – Sahib öyrənməyə çalışdı.

- Bir neçə gün burada saxlayacağıq. Sonra isə zəruri müalicəni evdə ala bilər. Dilarə xanım da çox yorulub istəyirsiz onu evə aparın. Burada bir nəfər olsa, kifayətdir.

- Deyirsiniz, narahatçılığa əsas yoxdur? – bu dəfə yenə Sahib xəbər aldı.

- Yox, qətiyyən. Mən özüm bu gün növbətçiyəm onsuz da. Cəmilə xanım nəzarətimiz altındadır. Telefonumu bilirsiniz, istədiyiniz vaxt zəng edib, xəbər tuta bilərsiniz.

- Sağ olun.

Sahib bunu deyib anasına yaxınlaşdı:

- Ana, sən də yorulmusan, Nəsimi səni evə aparsın, bir az dincəl. İndi nəvələrin də səndən ötrü darıxıb – bunu deyib onun könlünü almağa çalışdı.

- Bala, bəlkə sən Samirəni də götürüb gedəsən, mən burada qalaram gecəni.

- Yox, ay ana. Sən nə danışırısan, özün də xəstəsən. Bəs, həkimlər sənə dincəlməyi tapşırمامışdı?! Eşitdiyimə görə, son günlər dərmanlarını da qaydasında içmirsən.

Dilarə xanım oğlunun haqlı olduğunu görüb, yersiz mübahisə aparmaq istəmədi. Ayağa qalxıb:

- Yaxşı, nə deyirəm, ay bala.

- Ana, mən də bir-iki saata evə gələcəyəm, narahat olma

- Sahib onu yola saldı. Amma onu da hiss etdi ki, anası könülsüzdür, getmək istəmir...

16-cı hissə

Gün faydalı keçmişdi. Bəşirli sutka ərzində apardığı təhqiqatların nəticəsini bir daha araşdırıb dincəlmək istəyirdi. Yorgunluq öz sözünü deməyə başlamışdı. Oturduqca daha da passivləşirdi. Evdən çıxıb təmiz havada bir az gəzişmək qərarına gəldi. Papiros yandırıb, həyatə düşdü.

Ətrafda səssizlik hökm sürürdü. Gündüzün səs-küyündən indi özünə gələn şəhər bu səssizliyə həzin-həzin nəغمə oxuyur, onun çox davam etməsi üçün sanki dil tökürdü. Bunu hərdənbir vıyıldayan küləyin səmindən də duymaq olardı. Amma hər kəs bunu bacarmazdı.

Təmiz havanı papirosun tüstüsü ilə qarışdırıb ciyərlərinə çəkdikcə bu gün görüşdüyü adamların üzlərini gözlərinin qarşısına gətirirdi. Sanki ömründə ilk dəfə gördüyü bu adamlar hansısa məchul qaranlıq bir qapının arxasında dayanıb Bəşirinin tək-tək onları qəbul etməsini gözləyirdilər. Biri gəlib, biri gedirdi. Polkovnik isə onları təmkinlə dinləyir, heç bir sual vermədən fikirlərini öyrənirdi. Sanki bununla hansının səmimi, hansının isə saxta olduğunu müəyyən etməyə çalışırdı. Oxuduğu əsərlərdən birinin mənfə qəhrəmanlarının yerinə qoyurdu bu adamları. Müqayisə aparıb kiminəsə bəraət qazandırır, kiminisə etdiyi cinayətə görə ittiham edirdi.

Bir-az da gəzişib yaxınlıqdakı parka çatdı. Bura gündüzlər uşaqların istirahət etməsi üçün nəzərdə tutulan kiçik bir yer idi. Parkın kənarındakı bir neçə lampa buranı maraqlı formada işıqlandırırdı. Elə bil, ətrafda olan yelləncəklər də gecənin səssizliyində dincəlirdilər. Ona yaxın olan yelləncəklərdən biri isə indilərdə yavaş-yavaş tərpənməyə başladı. Bu an Bəşirli oğlunu düşünürdü yenə. Sanki oğlu da indi onunla burada idi. Gecə olmasına baxmayaraq həmin yelləncəkdə oturmuş, yuxuya qalmışdı. Atasının gəldiyini görcək şirin yuxudan ayılaraq ona tərəf gəlirdi. Və gələ-gələ də "Ata, yaxşı gəldin. Bayaqdan çox qorxurdum. Üşüyürəm, məni evə apar..." sözlərini deyirdi. Bəşirli birdən sağ tərəfdən ayağının üstündə istilik hiss etməyə başladı. Canlı idi... Bir an nə edəcəyini bilmədi. Bütün diqqəti ilə bayaqdan hərəkət edərək, dayanmaq üzrə olan yelləncəyə tamaşa edirdi. Yalnız indi özünü ələ almağa çalışaraq yavaş-yavaş sağa tərəf çevrilməyə başladı. Çiyinlərindəki ağır bir yük ona rahat dönməyə imkan vermirdi sanki. İlahi, bu nədir belə. Dönməmiş əlini həmin tərəfdən budunun üstündə gəzdirməyə çalışdı. O nəfəs alırdı. Özünə gəlib skamyanın üstündəkinin qara rəngli pişik olduğunu gördü. Havanın soyuq, Bəşirlinin isə sakit vəziyyətdə oturduğunu görən heyvan sığınacaq üçün onun gödəkçəsinin yanında yataraq, ön pəncələrini xilaskarının ayağının üstünə qoymuşdu. Çox yəqin ki, bu həmin yelləncək tərpənməyə başlayanda olmuşdu. Buna görə də Bəşirli bunu hiss etməmişdi. Pişiyi götürmədi. Yenidən bayaqkı tərəfə dönüb həmin yelləncəyə baxdı. İndi ətrafdakı digər yelləncəklər də yavaş-yavaş tərpənirdilər. Deyəsən küləyin işi idi. Gecə keçdikcə hava bir az da soyumuş, külək başlamışdı. Pişiyi də götürüb evə qayıtdı.

Bəşirli evə qayıdandan sonra yata bilmədi. Başında yenə də ağrılar qalxmışdı. Bir az əvvəl gəzişməyə çıxdığına görə də peşman idi. Bəlkə, bayaq yatmağa çalışsaydı, indi yuxuya getmişdi. İndi isə bu ümumiyyətlə mümkün deyildi. Bir tərəfdən başındakı ağrılar, digər tərəfdən də fikirlər yatmağa imkan vermirdi. Özü üçün kəkləməni çayı gətirib kreslosunda oturdu.

Qeydiyyat dəftərcəsini vərəqlədikcə daha aydın düşündü. İndilərdə kəkləməni çayı da sözünü demişdi. Hiss edirdi ki, başındakı ağrı tədricən səngiyir. Dəftərcəsində apardığı qeydiyyatlara baxdıqca gün ərzində keçirdiyi görüşləri bir daha xatırladı. Həmişə ilə bağlı dostuna növbəti tapşırığını vermişdi. Xahiş etmişdi ki, bu adamın Xalidənin öldürüldüyü gündən əvvəl və sonrakı bütün telefon danışqlarının siyahısını çıxartdırsın.

Daha sonra Sevinc adlı həmin qadınla şübhəli adam barəsində etdiyi söhbəti xatırladı.

"Biz onunla universitetdə bir fakültədə oxuyuruq. Sonralar onunla tanış oldum. Çox aktiv idi. Həmin illərdə fakültənin bütün tələbələri, demək olar ki, onu tanıyırdılar. Məndən iki kurs aşağıda oxuyurdu. Həmişə güclü olmaq arzusunda idi. Fərqlənməyi sevirdi. Bəlkə də yeganə çatışmayan xüsusiyyəti var-dövlətə həddən artıq bağlı olması idi. İndiki zamanda axı kim belə deyil e?! Kimi aşkar, kimi gizlədə öz var-dövləti üçün çalışır... Universiteti bitirdikdən sonra onu görmədim. Onun harada yaşadığını da bilmirdim. Təsədüfən keçmiş qrup yoldaşlarından birini görmüşdüm. Telefon nömrəsini də o vermişdi mənə. Onun telefonunu öyrənəndən sonra elə olurdu ki, ayda bir-iki dəfə danışırıdım. Ailə qurandan sonra xasiyyətə xeyli dəyişdiyini hiss edirdim. Hətta

deyərdim ki, əvvəlki adamdan əsər-ələmət qalmamışdı. Telefonda da mənimlə çox soyuq danışdı. Universitet illərində isə mənə qarşı o heç vaxt belə olmamışdı. Qərara gəldim ki, bir daha ona zəng etməyəcəyəm və bu günə qədər də sözümlün üstündə durmuşam.”

Bəşirli bir-neçə günlük gərgin təhqiqatdan sonra, demək olar ki, qatilin izinə düşmüşdü. İndi bunu qətiləşdirib, sübuta yetirmək lazım idi. Cinayət isə çox düşünülmüş plan üzrə baş vermişdi. Bu hadisə adi qətl hadisələrinə o qədər də bənzəmirdi. Qatil hər şeyi qabaqcadan yazılmış ssenariyə uyğun şəkildə həyata keçirmişdi. Bu ssenaridə nəzərə çarpacaq bütün xətlər ustalıqla kəsilib götürülmüşdü. Təhqiqatı ardıcıl aparmaq mümkün deyildi. Cinayət işi qırılmış zəncirə bənzəyirdi. Sanki bu zəncirin hissələri qatil tərəfindən bilərəkdən naməlum yerlərə səpələnmişdi.

Yenə də Sevincin ona göstərdiyi albomda olan fotosəkil yadına düşdü. Fikrincə, həmin qırılmış zəncirin bir hissəsi burada olmalı idi. Əgər Bəşirlinin düşündüyü kimi idisə, deməli, qatil bu qətli törətməmişdən əvvəl planlı şəkildə başqaları ilə cinayət əlaqəsində olub. Qatil tərəfindən Xalidin öldürülməsi üçün seçilən uğurlu gün də bunun həqiqət olduğunu deyirdi...

17-ci hissə

Əl telefonuna gələn zəng Bəşirliyə yuxudan oyatdı. Deyəsən, elə qalxmaq vaxtı idi. Hiss etdi ki, yaxşı istirahət edə bilib. Ötən gün olan yorğunluqdan əsər-ələmət qalmamışdı. Ayağa qalxıb gecədən iş stolunun üstündə qalan və hələ də zəng çalan telefonunu götürdü. Dostu idi:

- Sabahınız xeyir, Tomar müəllim! Mən yenə də sizi narahat elədim. Demişdiz ki, xəbər tutan kimi məlumat verim. Buna görə də gecikmək istəmədim.

- Sabahın xeyir. Mən də elə indi qalxmalı idim. Yaxşı ki, zəng elədin. Yeni nə xəbər var?

- Yoldaş polkovnik, üç qardaşın evini dediyiniz gündən nəzarətə götürmüşdük. Böyük qardaş Camal həmin gündən bəri bir dəfə də olsun evə gəlməyib. Nəhayət, uşaqlar bu gün öyrənilər ki, o, burada deyil.

- Yerini öyrənə bilibsiniz? – Başirli soruşdu.

- Əldə etdiyimiz məlumata görə Qazaxıstana gedib.

- Sənə, bu nə vaxt olub, yəni Camalın Qazaxıstana getməsi?

- Biz bunu dəqiqləşdirdik. Bu gün səhər tezdən əməkdaşlarımızdan birini dəmiryol vağzalına göndərmişdim. Məlum oldu ki, Camal Qazaxıstana getmək üçün bileti Xalidin öldürüldüyü gündən bir gün sonra alıb.

- Aydındır. Çox sağ ol, yoldaş mayor.

- Siz də sağ olun, Tomar müəllim. Borcumuzdur! Siz də az kömək etməmişiniz bizə.

- Yeni bir xəbər olan kimi mənə dərhal bildirin. Hə, bir də ki, Habilin telefon zəngləri ilə bağlı hələ bir xəbər yoxdur?

- O işi araşdırırlar. Sabaha zənglərin siyahısını bizə çatdırmağa söz veriblər.

- Yaxşı.

Polkovnik Başirli dostu ilə telefon danışığından sonra üç qardaşın evinə getdiyi həmin günü xatırlamağa çalışdı. Gödəkcəsinin cibindən qeyd dəftərçəsini çıxarıb həmin gün qeyd etdiklərinə nəzər saldı. Deməli, Başirli onlara getdiyi həmin gün əvvəlcə evin kiçik oğlu Nihad onu qapıda qarşılamışdı. Daha sonra ortancıl qardaş Elnur evdən çıxıb atasının və böyük qardaşı Camalın

hansısa işdən ötrü rayona getdiyini demişdi. Bir az əvvəl isə dostunun öyrəndiyinə görə Camal Xalidin qətlə yetirildiyi günün səhəri bilet alıb ölkə ərazisini tərk etmişdi. Və əgər hələ də getdiyi yeri tərk etməmişdisə, deməli, Camal indi Qazaxıstanda olmalıydı. Hər halda buna əmin olmaq çətin idi. Məlum olan isə bu idi ki, Elnur həmin gün Bəşirliyə yalan deyib. Çünki həmin vaxt Camal nəinki rayonda, ümumiyyətlə, Azərbaycanda olmayıb. Polkovnik bu cinayət hadisəsi ilə bağlı apardığı təhqiqatın qaydasına düşdüyünü fikirləşdiyi vaxtda üç qardaşla bağlı olan bu məsələ onu yenidən seçimlər qarşısında qoymuşdu. Camalın axtarışına başlamaq bu mərhələdə işə yarayacaqdımı?! Onun tapılması da bir neçə gün vaxt alacaqdı. Firuzun axtarışlarının hələ də səmərəsiz qalması ağır qətlin tam təfərrüatları arasında əlaqə qurmaqda çətinlik yaradırdı. Deyəsən, düşündükcə fikirləri daha da qarışmışdı. Papiros yandırıb həyata düşdü.

*** **

Günəşli hava qayğıları çox olan şəhər sakinlərinin lap ürəyincə olmuşdu. Səhər açılar-açılmaz küçələr insanlarla dolmuşdu. Bu saatlar hamı həvəslə öz işinə tələsirdi. İnsanların simasında xoş havanın təsirindən doğan qəribə bir razılıq və rahatlıq əlaməti var idi. Sanki, belə günəşli havalar əbədi davam edəcək, bir daha heç vaxt qış gəlməyəcəkdi. Belə bir düşüncə tərzini çarəsiz şəhər sakinlərinin yeganə təskinlik yeri idi. Sözsüz ki, hamı belə düşünmürdü. Düşünə bilməzdi... Amma bu bir reallıq idi ki, qışın şaxtalı və kəskin soyuqlarla davam edən aylarında əhalinin həmin təskinliklə ovunan hissəsi şəraitlərdən dözülməz hala gəlirdi. Xoşbəxtlikdən

ötən qış xeyli mülayim keçmişdi. Yoxsa həmin insanların çöhrəsindəki bugünkü rahatlığı da görmək mümkün olmazdı...

*** **

Bayaqdan bəri dostunun üç qardaşla bağlı araşdırdığı məlumat barəsində düşünən Bəşirli fikirli halda gəlib maşını Sahibin iş yerinin yaxınlığında saxladı. Necə gəldiyini hiss etməmişdi sanki. Hələ də fikirləri qarışıq idi. Bir az əvvəl Qazaxıstanda işləyən tələbə yoldaşına zəng edərək Camal məsələsini araşdırmağı tapşırmışdı. Əsasən də onun indi harada olması və nə işlə məşğul olmasını bilmək polkovnik üçün çox vacib idi. Əgər Camalın bu cinayətlə əlaqəsi var idisə, qatilin ifşa olunması bir az da uzana bilərdi. Bəşirli isə bunu qətiyyənlə istəmirdi. Bir neçə günün içərisində çox yorulmuşdu. Həqiqətən də, Xalid Səlimovun qətl hadisəsi motivləri heç kəs üçün bəlli olmayan bir zəmində törədilmişdi. Rayon polis bölməsinin əməkdaşları isə cinayət işinin təhqiqatını düzgün aparmamışdılar. İş ziddiyyətli bir formada aparılmışdı. İşə rayon polis bölməsinin cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Sabir Qədimov bilavasitə rəhbərlik etmişdi. Amma bu günə qədər qatil tapılmamışdı. Onun kimliyi müəyyən olunsada, hələlik ələ keçirilməmişdi. Və burada da bütün şübhəli məqamlar işin düzgün aparılmadığını deməyə əsas verirdi. Firuzun tapılmaması işi daha da çətinləşdirirdi.

Bəşirli ikinci mərtəbəyə qalxıb Sahibin kabinetinə daxil oldu. Bura Bakıdakı nüfuzlu banklardan birinin filialı idi. Sahib bu filialda müdir vəzifəsində işləyirdi. Polkovnikin gələcəyindən xəbərdar olduğu üçün otaqdan

çıxmağa hazırlaşdı ki, qapının astanasında onunla qarşılaşdı.

- Xoş gördük, Tomar müəllim – Sahib onu xüsusi səmimiyyətlə qarşıladı.

- Sizi də xoş gördük. Dünən sizə zəng edəcəkdim. Amma sonra gec olduğunu görüb narahat etmək istəmədim – Sahibin təklifi ilə içəri keçən Bəşirli otaqda qonaqlar üçün nəzərdə tutulmuş kreslolardan birinə oturdu.

- Gərək zəng edərdiniz. Onsuz da səhərə kimi oyaq olmuşuq hamımız.

- Niyə?! – sözün deyiliş tərzindən nə isə baş verdiyini anlayın xəfiyyə dəqiqləşdirməyə çalışdı.

- Cəmilənin yanında idi. Xəstəxanada... Dünən uşağı tələf olub.

Bəşirli bu xəbərdən çox pis oldu. Bunu gözləmədi. Nəticədə günahsız bir körpə işıqlı dünyanı görmədən qaranlıq və soyuq torpağa qismət olmuşdu. Bir anlıq nə deyəcəyini unutdu. Sanki dili donmuşdu ağzında. Hər şeyi qabaqcadan araşdırsa da, bunu, həqiqətən də, gözləmədi. Gözləmədi... Nə üçün Sahiblə görüşməyə gəldiyini unutmuşdu. İndi onun xəyalları tamam başqa bir yerdəydi. Necə olmuşdusa bir anlıq yenə oğlunu, sonra isə həmin günü xatırlamışdı. Bu, bir neçə gün əvvəl baş vermişdi. Bəşirli məhz həmin gün Xalidin qətli ilə bağlı yeni xəbər öyrənmişdi. Çox vacib bir xəbər...

- Sizə nə oldu? – Sahib polkovnikin eşitdiyi xəbərdən sonra dərin fikirlərə qərq olduğunu hiss etdi. Nəhayət ki, onun sualını bir neçə saniyə cavabsız qoyan Bəşirinin səsi eşidildi:

- Bu, çox pis oldu!

- Hə, çox pis oldu! – Sahib nə deyəcəyini bilmədən onunla razılaşdığını bildirdi və sonra əlavə etdi:

- Həm də... belə bir vaxtda. O uşaq qardaşından biza qalan yeganə yadigar idi. İndi kim bilir Cəmilə özünü necə də yalnız hiss edir... Yazıq qız özünə gəlməyə çalışırdı. Bir neçə gün əvvəl öz evlərinə getmək istəmişdi. Mən də razılıq vermişdim. İndi o evdə necə yaşayacaq bundan sonra?!

- Məncə, onu yenə də evinizə gətirin. İndi çətin anlar yaşayır. Hər halda bu, tək qalmaqdan daha yaxşıdır – Başirli öz məsləhətlərini əskik etmədi. Təcrübəli xəfiyyənin çox yaxşı psixoloqluq qabiliyyəti var idi. İnsanlarla ünsiyyət qurmağı çox yaxşı bacarırdı.

- Çox sağ olun. Sizə necə təşəkkür edəcəyimi bilmirəm. Sahib bu insanın daxili aləminin sîmasındakı soyuq üz cizgilərindən çox fərqli olduğunu hər görüşündə daha çox hiss edirdi. Bu söhbətdən sonra bir daha şahid oldu ki, Başirli əslində üzdə göründüyü kimi sərt və soyuqqanlı bir insan deyil. Lazım gəldikdə o, kədərlənmək, sevmək, kömək etmək kimi mülayim hisslərlə də yaşaya bilərdi.

18-ci hissə

Katibə gətirdiyi çayı iş stolunun üstünə qoyub otaqdan çıxdı. Sahib stolun üstündəki sənədləri bir kənara çəkib çaydan bir qurtum içdi. İndi o, bir az əvvəl polkovnik Başirli ilə etdiyi söhbət barəsində düşünürdü. Telefonuna gələn zəng onu xeyallarından ayırdı. Samirə idi, həyat yoldaşı.

- Sahib, həkimlərlə elə indicə görüşdüm. Deyirlər ki, Cəmilənin həyatı ilə bağlı qorxulu heç nə yoxdur. Vəziyyəti yaxşılaşıb.

- Lap yaxşı. Bəs evə nə vaxt buraxacaqlar?

- Dediklərinə görə, sabah buraxılmalıdırlar.

- Özün necəsən? Yorulmayıbsan?

- Dilarə xala bir-neçə saatlıq məni əvəz etsəydi, evə gedib paltarlarımı dəyişərdim. Tez də qayıdaram. Onsuz da Cəmilə indi yatır.

- Hazırlaş, gəlib səni gətirirəm. Amma əvvəlcə evə gedib anamı götürüm sonra.

- Yaxşı.

*** **

Polkovnik Sahibin iş yerindən ayrılandan sonra dostu ilə görüşüb Habil ilə bağlı apardıqları təhqiqatın nəticələrini öyrənə bilmişdi. Artıq Başirlinin istədiyi zənglər siyahısı da gəlib çıxmışdı. Bu siyahıda Xalidin öldürüldüyü gündən əvvəl və sonra olan bir neçə gün müddətində Habilin telefonuna gələn zənglərin aid olduğu telefon nömrələri qeyd olunmuşdu. Əvvəlcə daha şübhəli telefon nömrələri araşdırılmalı idi. Vaxta qənaət etmək üçün dostu ilə siyahıdakı nömrələri öz aralarında bölmüşdülər. Başirli gələn zəngləri, dostu çıxan zəngləri araşdıracaqdı. Beləcə, iş daha da sadələşmişdi.

Təxminən üç-dörd saat müddətində aparılan araşdırmalar hələ ki, bir səmərə verməmişdi. Başirlinin axtardığı adamlardan təsadüfi olanı yox idi. İndi yalnız Xalidin qətlə yetirildiyi günə aid olan zənglər qalırdı. Siyahının sonundakı bir nömrə diqqətini çəkdi. Diqqətlə siyahının əvvəlindən sonuna qədər yoxlamağa başladı. Kimə məxsus idisə, bu nömrədən Habilin telefonuna cəmi bir dəfə zəng olunmuşdu. Başirli düz yolda olub-olmamalarını dəqiqləşdirmək üçün beynini daha da çox işlətməli idi.

Papiros yandırdı. Açıq havada sakit bir yerdə oturmuşdu. İndilərdə ona mane ola biləcək heç bir səbəb yox idi. Deməli, həmin nömrənin sahibini tapıb danışdırmaq

lazımdır. Cəld telefonunu götürüb dostuna zəng edərək həmin nömrə sahibinin ünvanını öyrənmələrini istədi.

*** **

“BMW” markalı maşın yaxınlıqda yerləşən çörək mağazasının qarşısında dayandı. Polkovnik dostunun verdiyi məlumata əsasən buraya gəlmişdi. Həmin adamı tapmışdılar. Əvvəlcə adamın evində olan Bəşirli onun ailəsindən məhz bu çörək mağazasında satıcı işlədiyini öyrəni b birbaşa yanına gəlmişdi. Fikrincə, onunla görüşüb danışması çox vacib olacaqdı. Kişinin nömrəsini bilsə də ona zəng etməmiş, işi çətinə salmaq istəməmişdi. Mağazanın qapısını açıb içəri girdi. İçəridə digər müştərilərin olmadığından istifadə edib ilk fürsəti əldən vermədən kişinin adını soruşub, dəqiqləşdirdi. Bəşirli axtardığı adamı tapmışdı. Xalidin öldürüldüyü gün Habilin telefonuna gələn siyahının sonundakı həmin zəngi çörək mağazasında satıcı işləyən bu kişi etmişdi.

- Mənimlə gedəcəksiniz, mağazanı bağlayın. Çıxırıq! – Bəşirli vəsiqəsini göstərüb dediyi sözlərin hökmü az imiş kimi, üz cizgiləri ilə də təxirəsalınmaz bir iş üçün gəldiyini ifadə etdi.

- Niyə, ay oğul? – kişi bir anda daha çox yazıq insanlar üçün xarakterik olan bir görkəm aldı.

- Uzatma, kişi! Cəld ol, bir azdan bilərsən! – Bəşirli sərt şəkildə bildirdi. Son günlərin yorğunluğu və qatilin səmərəsiz axtarışları təcrübəli xəfiyyəni kəmhövsələ etmişdi. Kişi çarəsiz qalıb onun dediklərinə əməl etməli oldu.

Bəşirlinin idarə etdiyi maşın sürətlə gəldiyi istiqamətdə irəliləyərək, tez də gözdən itdi. Görəsən kim idi bu kişi?! Polkovnik bayaqdan bəri beynində olan yeganə

sualın cavabını, nəhayət ki, elə indi biləcəkdİ. Maşını sakit bir yerdə saxlayıb, kİşiyə tərəf döndü:

- Habili çoxdan tanıyırsan? – anı sual kİşi üçün gözlənilməz oldu.

- Hansı Habil, oğul? – kİşinin bayaqkı yazıq görkəmi İndi daha da betər vəziyyətə gəlmişdi. Bəşirli bu adamla yumşaq davranmaq istəmƏdi.

- Neçə Habil tanıyırsan?

Bu sual daha kəskin oldu. Kİşi getdikcə daha çox qorxuya düşməyə başlamışdı. Dinməzcə başını aşağı salıb dodaqaltı nə isə mızıldanırdı. Sanki Bəşirlinin sonuncu sualından sonra tanıdığı "habilləri" saymağa başlamışdı.

- Bitmədi?! – kİşini həddən artıq qorxutduğunu hiss edən təcübəli xəfiyyə bu dəfə mülayim tərzdə xəbər aldı. Amma bu sualın özündə də qəribə bir istehzaedici ahəng var idi.

- Ay oğul, vallah və billah mən Habil-zad tanımıram. Bir əmimoğlu Habil var idi kənddə. O da çoxdandır rəhmətə gedib.

- Telefonunu mənə ver – Bəşirli göstəriş verdi.

Kİşi pencəyinin cibindən telefonunu çıxarıb ona uzatdı. Ucuz telefon olsa da, təzə idi.

- Təzə almısan bunu? – Bəşirli bunu deyə-deyə Habilin nömrəsini kİşinin telefonunda yığıb zəng edərək, tez də söndürdü. Bu bir-neçə saatda zənglər siyahısını o qədər araşdırmışdı ki, artıq Habilin nömrəsini də əzbər bilirdi. Habilin nömrəsi kİşinin telefonunda hər hansı adla qeyd olunmamışdı.

- Hə, iki-üç ay olar ki, almışam.

- Səndən başqa kim istifadə edir telefonundan? – polkovnik məsələnin nə yerdə olduğunu aydınlaşdırmaq istədi.

- Heç kim. Evdə hamının telefonu var. İşləyib öz zəhmətimlə almışam. Ön axırda da özümə almışam. Bala, mənim günahım nədir?! Məni niyə buraya gətirmisən?!

- Sualları mən verirəm, sən isə cavablarını deyirsən! Razılaşdıq?! – Bəşirlinin bir az mülayimləşməsindən istifadə etmək istəyən kişi növbəti xəbərdarlığını aldı. Kişi susdu. Bəşirli gödəkəsinin qoyun cibindən Habilin şaklini çıxarıb kişiye uzatdı:

- Tanış ol, Habildir! – sonra deyirsən ki, sənin telefonundan heç kim istifadə etməyib. Amma bu adamın telefonuna sənin nömrədən zəng olunub. Təxminən iki aydan artıq olar. Yəqin ki, sən onda telefonu təzə almışdın.

Kişi dərin fikrə getdi. Yadına salmağa çalışırdı. Bu, kim ola bilərdi?! Bir az əvvəl Bəşirlinin cavab tapmaq istədiyi oxşar suala indi çörəksatan kişi cavab axtarırdı. Deyəsən, yadına kimsə düşmüşdü. Bəlkə o idi?!

Təcrübəli xəfiyyə təxminən beş-altı dəqiqə heç nə soruşmadan sakit halda gözlədi. Kişi yalan danışmırdısa, yəni həmin gün zəngi Habilə özü etməmişdisə, deməli, bu işin içində başqa kimsə var. Necə olur-olsun, həmin adamı xatırlatmalı idi ona.

- Yadıma bir adam düşdü. İnanmıram o ola. Amma siz deyən vaxta uyğun gəlir. Təxminən iki-üç ay bundan əvvəl görmüşdüm həmin adamı. Mağazadan çörək aldı. Sonra dostuna zəng etmək üçün məndən telefonumu istədi. Görkəmindən kasıb adama oxşayırdı. Mən də insanlıq xatirinə telefonumu ona verdim ki, zəng etsin. Nə isə ola biləcəyini düşünmədim də heç...

Kişinin danışdıqlarını diqqətlə dinləyən polkovnik Bəşirli hələ də öz beyninə yol tapmayan vacib bir şeydən şübhələnməyə başlamışdı. Bu neçə gündə işin gedişi zamanı bunu heç düşünməmişdi. Çörəksatan kişi həmin

adını təsvir etdikcə təcrübəli xəfiyyənin gözünün qarşısında tanıdığı bir adamın xəyalı canlanırdı. O idi mi?! Cəld gödəkcəsinin cibindən daha bir şəkil çıxardıb kişiyə uzatdı. Həmin şəkil Bəşirli üçün kişini danışdırmasında son ümid idi:

- Bu adam idi? - əsəbi halda soruşdu.

- Bəli, bəli, bəli! Bu idi, bu idi!

- Alçaq! – Bəşirli əsəbindən başqa söz deyə bilmədi. Var gücü ilə maşının sükanına elə yumruq vurdu ki, zərbənin təsirindən maşın bir anlıq silkələndi.

19-cu hissə

Həyat qapısı sakitcə açıldı. Gələn adam səssizcə bir-başa evə yaxınlaşdı. Bu, Bəşirli idi. Fikrətginin evinə gəlmişdi. Bir neçə gün əvvəl burada olmuşdu. Həmin gün üç qardaşdan ortancılı – Elnur yalan da danışmışdı polkovnikə. Bəşirli həmin çörəksatan kişi ilə görüşəndən sonra buraya gəlmişdi. O adamı danışdırandan bəri fikirləri tamam alt-üst olmuşdu.

Təcrübəli xəfiyyə üç qardaşın evinə gələrkən yolboyu bu cinayətin başvermə motivlərini yeni mülahizələr üzərində düşünməyə çalışmışdı. İndi ən vacib məsələ Firuzun bu cinayətlə hansı formada əlaqədar olmasına qəti aydınlıq gətirmək idi. Eyni zamanda bütün şübhəli-ləri bir daha araşdırmaq lazım gəlirdi. Diqqətdən qaçan nə isə var idi. Amma nə?! Xalidin qətlə yetirilməsi konkret bir nəfərin adı ilə bağlı ola bilməzdi. Xüsusi amansızlıqla törədilmiş bu ağır cinayət hələlik üzvləri tam bəlli olmayan qrup tərəfindən həyata keçirilmişdi. Bəşirli qətlin qrup cinayəti olması fikri üzərində əvvəllər çox dayanırmıdı. Amma son günlər, xüsusilə, bu gün çörək mağazasında satıcılıq edən həmin kişi ilə

söhbətindən sonra bu ehtimalına daha çox inanmağa başlamışdı. Bu günə qədər qətl hadisəsində təqsirli bilinəcək bir nəfərin adını müəyyən etmişdi. Bu gün isə təqsirlilərdən daha birini tapa bilmişdi. İstəsəydi, onları cinayət məsuliyyətinə cəlb elətdirə bilərdi. Amma Bəşirli tələsərək səhvə yol vermək istəmirdi. Çünki, onun fikrincə, bu qrupun başçısı hələ ki, onun təqsirkar kimi müəyyən etdiyi adamlardan heç biri deyildi. Və bir də ola bilsin ki, qrup üzvlərinin sayı onun düşündüyündən çoxdur.

*** **

Polkovnik Bəşirli üç qardaşın evindən ayrılıb Xalidin şirkətinə getməyə hazırlaşdı. Artıq çıxmışdı. Bir azdan çatacaqdı. İndi onun nə fikirləşdiyini oxuya bilən olsaydı, bir az əvvəlki görüşünü beynində götür-qoy etdiyini hiss edərdi. Buna görə də çox gərgin görünürdü.

Üç qardaşın atası Fikrətlə görüşüb onu danışıra bilmişdi. Oğlanları barəsində ətraflı söhbət etmişdilər. Xüsusilə böyük oğlu Camal barəsində. Onun indi harada olması sualını atası evdən kəsüb getməsi kimi izah etmişdi. Hətta, Fikrətin dediyinə görə, Camalın acıq edib getməsi lap elə bu yaxınlarda olmuşdu – təxminən altı-yeddi gün əvvəl. Bəşirli isə bunun doğru olmadığını bilirdi. Bəlkə, Camal Qazaxıstandan qayıdıbmış? Sonra, ata ilə oğul arasında hansısa mübahisə olub və oğlan evi tərk edib. Əgər belədirsə, deməli, o, bu dəfə çox da uzağa getməyib. Hər halda bunu dəqiqləşdirmək lazım idi.

Bəşirlinin idarə etdiyi maşın Xalidin şirkətinin qarşısında dayandı. Nəsimi müəllimin də maşını buradaydı. Ona məxsus "Toyota" markalı qara avtomobil şirkətin

işçilərinə məxsus maşınlar cərgəsində ən birinci dayanmışdı. Təxminən iki ay bundan əvvəl burada qara rəngli "Mazda" markalı ən son model maşın dayanardı – Xalidın maşını. Qardaşı ilə eyni vaxtda almışdılar maşınlarını. Heç bir il keçməmişdi. Sahibin ad günündə ağ rəngini ona hədiyyə etmişdi Xalid. Özünə isə eyni modelin qara rənglisini seçmişdi. Elə bil, bir il sonra öləcəyini bilirdi...

Polkovnik binaya girib, yuxarı qalxdı. Nəsiminin otağına girməmişdən əvvəl nə isə düşündü. Hiss etdi ki, son günlər buraya çox tez-tez gəlib-gedir. Amma başqa çarəsi də yox idi. Xalidlə bağlı əsas məlumatları ya Sahibdən, ya da Nəsimidən soruşa bilərdi. Cəmilə isə bu aralar narahat və xəstə olduğu üçün onunla belə tez-tez görüşmək mümkün deyildi.

Qapını döyüb içəri girdi. Nəsimi onu görcək qarşısındakı sənədləri bir tərəfə çəkib, ayağa qalxdı:

- Buyurun, Tomar müəllim! Xoş gəlmisiniz! – bunu deyib otaqdakı işçiyə çıxmasını işarə etdi.

- Salam, Nəsimi müəllim. Vaxtınız var?

- Əlbəttə ki!

- Aliklə bağlı bu günə bir şey öyrənmək olar? – Başirli birbaşa gəlişinin məqsədinə keçdi.

- Alik?!

- Hə, onun indi harada olduğunu öyrənmək lazımdır. Ola bilsin ki, mən onu görməli oldum.

- Yaxşı. Mümkün qədər çalışıb bu gün öyrənərəm.

- Burada internet şəbəkəsi var?

- Bəli, var. İstifadə etmək istəyirsinizsə deyim sizin üçün buraya kompyuter gətirsinlər.

- Narahat olmayın. Bir-iki dəqiqəlik işdir. "Google earth"-də bir ərazini dəqiqləşdirmək istəyirəm.

- Elə isə, buyurun burada əyləşin – Nəsimi bunu deyib oturduğu kreslodan qalxaraq Bəşirlini öz kompyuterinə dəvət etdi.

Polkovnik internet vasitəsi ilə istədiyi axtarışı edib ayağa qalxdı:

- Nəsimi müəllim, mən artıq gedim. Sizinlə ilk dəfə Aliklə bağlı danışanda onun o vaxtlar Yakutskda yaşadığını demişdiniz axı. Təsadüfən oraya yaxın bir ərazidə yaşayan dostumu xatırladım.

- Hə, Alik indi də orada yaşayırsa, onun ünvanını öyrənmək yəqin ki, çətin olmaz.

- Mən də belə düşünürəm.

- Dostunuz dediniz, hansı ərazidə yaşayır?

- O, Maraxa adlanan ərazi yaxınlığında yaşayır. Oradan Yakutsk-a o qədər də uzaq deyil imiş. Elə mən də məsafəni təyin etmək üçün baxmaq istəmişdim.

- Narahat olmayın, mən də bu gün Alikin qaldığı yeri öyrənməyə çalışacağam.

- Çox sağ olun, Nəsimi müəllim, inanın, çox kömək etmiş olacaqsınız.

20-ci hissə

- Qızım, dünəndən acsan. Axı, niyə belə edirsən?! – Dilarə xanım yenə də stulunu çəkib Cəmilənin yanında oturdu. Onun cavab vermədiyini görüb dil tökməyə davam etdi:

- Az da olsa, nə isə yeməlisən. Özünə zülm vermə, bala. Nə etmək olar, qismət bu imiş. Yazını pozmaq olur bəyəm?!

Cəmilə isə susurdu. Danışmağa nə taqəti, nə də həvəsi qalmamışdı. İçərisində sıxıcı bir ağrı var idi. Sözlə ifadə edilməsi mümkün olmayan bu duyğu onun

bütün nəfəsini kəsməyə və belə etdikcə onu daha da sarsıtmağa davam edirdi. Qayımanasının ona qulluq göstərməsini laqeydliklə müşahidə edirdi. Gözlərində qorxu, həyəcan və nifrətdən doğan bir ifadə əks olunmuşdu. Sanki bu mənfi emosiyalar heç vaxt onun simasından silinməyəcəkdi. Xalidin ölümündən sonra qız sanki onunla birlikdə ölmüş, bütün günü Səlimovlar ailəsinin digər üzvləri kimi o da fikirli halda gəzib dolaşırdı. İndi də bu hadisə. Üzündə qandan əsər-ələmət qalmamışdı qadının. Belə bir vəziyyətdə yataqdan qalxması, dirçəlməsi də müşkül məsələ kimi görünürdü. İndi o ətrafındakı hər şeydən təcrid olunaraq bir nöqtəyə baxırdı. Susmaq bilməyən Dilarə xanımın da səsi get-gedə küyə çevrilərək ondan uzaqlaşırırdı. Cəmilə qeyri-ixtiyari olaraq həmin günə qayıtmışdı – Xalid ilə tanış olduğu günə. Sonra isə onunla keçirdiyi anları kino lenti kimi gözlərinin önündə canlandırmağa başlamışdı. Bunu onun solğun bənizində də müşahidə etmək olardı...

*** **

Polkovnik Bəşirli Xalidin şirkətindən çıxan kimi onun malikanəsinə gəlmişdi. Xalidgilin qonşusu Rəna xanımla görüşəcəkdi. Bu qadını tanımasa da, mayor Qədimovun ondan aldığı ifadəni diqqətlə araşdırmışdı. Və yalnız indi, elə bu gün qərara gəlmişdi ki, Rəna xanımla mütləq görüşməlidir. Çünki Rəna Xalidgilin qonşusu idi. Onlar haqqında, evə gəlib-gedənlər haqqında, hadisə baş verən günü nə isə görə biləcəkləri haqqında yəqin ki, yenə də danışacağı nələrə var idi. Həm də, Rəna Cəmilənin rəfiqəsi idi. Onlar buraya köçəndən sonra tanış olub dostlaşmışdılar. Yaxşı da münasibətləri var idi. Yaxın qonşu olaraq həmişə bir-birinə kömək

olmağa çalışmışdılar. Cəmiləgilin uşaqlarının olacağı xəbərini də elə ailə üzvlərindən sonra bilən ilk adamlardan biri Rəna idi. Qonşu olmalarına baxmayaraq, o, Cəmilə üçün bir çox qohumlarından daha yaxın, daha doğma idi.

Bəşirli tərəddüd etmədən küçəyə baxan darvazanın yanındakı zəngi çalıb, gözləməyə başladı. Çox keçmədi ki, içəridən kiminsə səsi eşidildi:

- Kimdir? Nə lazımdır? – gözətçi qapını açmadan həyətdən dilləndi. Bura Xalidin evi idi. Cəmilənin başına gələn həmin hadisədən sonra onu xəstəxanadan birbaşa qaymanasının yaşadığı evə - Sahib müəllimlə gətirmişdilər. Odur ki, indi öz evlərində gözətçidən başqa heç kim yox idi. Qulluqçunu da yola salmışdılar.

- Mən polis bölməsindənəm – Bəşirli məlumat verdi. Keçən dəfə Cəmilə xanımla görüşmək üçün buraya gəlmişdim.

- Gözətçi "polis" sözünü eşidən kimi qapını açdı. Hər halda bu Sahibin göstərişi idi.

- Məni tanıdın, cavan oğlan? Bir-neçə gün əvvəl gəlmişdim buraya – Bəşirli nə düşündüsə, tanışlıq verdi. Sonra əlavə etdi:

- Buraya elə-belə döndüm. Əslində qonşunuz Rəna xanımla görüşmək üçün gəlmişəm. Onun evini tanıyırsan?

- Hə, gedək, göstərim. Yəqin ki, indi evdə olar...

*** **

Bəşirli həyatə girəndə Rəna xanım ikimərtəbəli evin qarşısında yerləşən kiçik bağçadakı güllərə qulluq edirdi. Bu bağça xüsusi zövqlə tikilmiş imarətə özünəməxsus gözəllik verirdi. Yazın sonlarına doğru buradakı bütün

güllər çiçək açmış və bu mənzərə daha da baxımlı olmuşdu. Qadın qonağı görüb həyatə tərəf gəldi:

- Buyurun, kimi soruşursuz?

Polkovnik ev sahibəsinin səsinə qərribə bir əda hiss etdi. Odur ki, onunla öz üslubunda danışmağı düşünərək bir qədər ətraflı cavab verdi:

- Tanış olaq – Tomar Bəşirli. Yəqin ki, siz Rəna xanımsınız. Elə deyilmi?

Bəşirli qiyabi olaraq bu qadını tanıyırdı. Xalidin qətl hadisəsi ilə bağlı cinayət işini təhvil aldığı gün onu görmüşdü. Həmin bazar günü Sahiblə işin gizli formada tədqiq olunmasını razılaşandan sonra Xalidin evinə gəlmişdi. Və o gün təsadüfən həyat yoldaşı ilə gəzintidən qayıdan Rəna xanımı bir neçə ev aralıda yerləşən imarətlərinin qarşısında maşından düşərkən görmüşdü. Elə onda da bu qadının ədalı davranışları, əl-qol ölçərək danışması, hətta geyimi uzaqdan Bəşirlinin diqqətini çəkmişdi.

- Bəli, Rəna xanım! – qadın bununu deyib qonağa bir az da yaxınlaşdı və görüşmək üçün əlini uzatdı. Bu vaxt onun simasındakı məmnunluq hissi təbəssümlə qarışaraq mütənasib həmahənglik yaratmışdı. Güclü marağını bir an olsun boğa bilməyib dərhal da soruşdu:

- Biz tanışıq?!

- Yox, sadəcə olaraq, təxmin etməyə çalışdım.

- Belə de!

- Rəna xanım, vaxtınız varsa, sizinlə bir az söhbət etmək istəyirəm.

- Olar! – qadın Bəşirlinin bu təklifini çox yaxşı qarşıladı. Maraqlısı bu idi ki, ev sahibəsi hələ də, naməlum qonağın gəlişinin məqsədini soruşmurdu. Bax bu, təcrübəli xəfiyyə üçün qərribə və anlaşılmaz olmuşdu.

- Harada əyləşmək istəyirsiniz? Evdə, yoxsa bağçada? – qadın ondan gözünü çəkmədən xəbər aldı.

- Mümkünsə, bağçada – Başirli bitkiləri çox sevdiyinə görə seçimi elə həyata girəndə düşünmüşdü. Odur ki, tərəddüd etmədən cavab verdi.

- Əlbəttə! Mən də buranı çox sevirəm. Yaz-yay vaxtı günümün çoxu burada keçir. Balaca olmasına baxmayaraq hər cür güllərim var. Keçin, indi mən də gəlirəm. Hamısını göstərəcəyəm sizə. Bunu deyib tələsik evə doğru getdi. Nədənsə onun bu gedişi Başirli üçün daha çox yüyürməyi xatırlatdı. Amma polkovnik qadının nə üçün belə sevincli olmasını hələ də tam anlamırdı. Hətta Rəna xanım indi evə tərəf gedəndə də nə üçün getdiyini başa düşmədi. Bağçaya keçib burada qoyulmuş taxta stola yaxınlaşdı. Yaxınlıqdakı stullardan birini çəkib oturmaq istəyirdi ki, qadın yenidən tələsik qayıtdı:

- Lap başımı itirmişəm, sizə çay gətirməyə getmişdim. Amma heç soruşmadım axı, nə içmək istəyirsiniz. Bəlkə başqa...

- Yox, yox, əziyyət çəkməyin! Elə, ən yaxşısı çaydır. Kəklkotu olsa lap yerinə düşər! – Başirli onun fikirlərini tamamladı.

- Baş üstə, bu saat gəlirəm! – qadın bunu deyib bayaqkıdan daha yeyin halda evə sarı getdi.

O qayıdana qədər Başirli onun haqqında yetərinə düşünə bilmişdi. Demək olar ki, qısa vaxt ərzində bu qadının daxili aləminə bələd olmağa çalışmışdı. Təhqiqatlarının ən qızgın vaxtlarında buna o qədər də çox ehtiyac olmamasına baxmayaraq ev sahibəsinin qəribə davranışları polkovniki buna məcbur etmişdi.

Rəna xanım otuz-otuz iki yaşlarında, gözəl və qamətli bir qadın idi. Özünə baxmaqdan zövq alırdı həmişə. Saatlarla güzgünün qarşısında dayanmaqdan bezməzdi.

Əsl qadın üçün lazım olan əlamətlərin hamısı eyni anda bu ədalət xanımında toplanmışdı. Bəlkə də, çatışmayan bircə xüsusiyyəti var idi ki, bu da tanıyıb-tanımadığı adamlara qarşı həddən artıq səmimi münasibət göstərməsi idi. Bu xüsusiyyət onda qızlıqdan qalan şiltaqlıqdan irəli gəlirdi. Həyat yoldaşı buna görə həmişə onu qışqanır və aralarındakı mübahisələr də adətən bu səbəbdən yaranırdı. Amma əri Rəna xanımın təmizürəkli və saf olduğuna inandığı üçün həmişə ona güzəştə gedərdi. Günlər keçdikcə də hər cür şəraitlə təmin olunan bu xanım həyat yoldaşının ona qarşı olan belə münasibətini daha çox duyur və daha dözülməz şiltaqlıq göstərirdi.

*** **

Rəna xanım bir neçə dəqiqədən sonra əlində podnosla bağçaya qayıtdı. Kəkləkotu çayının ətri ətrafa yayılmışdı. Qadın əlindəki podnosu stolun üstünə qoyar-qoymaz dilləndi:

- Tomar müəllim, amma demədiniz ha, nə üçün gəlmisiniz... – Rəna xanım sanki indi yadına düşübmiş kimi narahatlıqla xəbər aldı.
- Mən, polis bölməsindənəm. Xalid müəllimin qətl hadisəsini araşdırıram.
- Hə, əslində, siz deməmişdən əvvəl mən də belə düşünmüşdüm.
- Nəyə əsasən? – polkovnik bunu deyib sınaqçı nəzərlə həmsöhbətinə baxdı. Rəna xanım isə indi nədənsə onunla göz-gözü gəlməkdən çəkinirmiş kimi fikrini əlindəki stəkana verib dilləndi:
- Nə bilim, vallah. Hiss etmişdim... – qadın növbəti dəfə də təbəssümünü üzündən əskik etmədi.

- Həmin günü siz hadisədən nə vaxt xəbər tutdunuz? – Bəşirli qarşısındakı kəkləyi çayından bir qurtum içib, nəhayət ki, mətləbə keçməyə imkan tapa bildi.

- Tomar müəllim, sizin bütün suallarınıza cavab verəcəyəm. Amma əmin olun ki, bu sualları mən bir neçə dəfə cavablandırmışam. Qədimov var idi. Adı... Hə, adı Sabir idi. Demək olar ki, hər gün gəlib-gedirdi bu tərəflərə. Bir aydan çoxdur ki, səs-sorağı kəsilib. Siz onu tanıyırsınız?

- Hə. Amma sualına cavab vermədiniz – polkovnik qadına mövzudan uzaqlaşdığını işarə etdi.

- Siz Allah, bağışlayın. Lap başımı itirmişəm. Bu, Rəna xanımın ən çox istifadə etdiyi sözlər idi. Bunu deyib, Xalidin qətlə yetirildiyi həmin günü xatırlamağa başladı.

... O gün mən yoldaşım ilə dayımgildən qayıdardım. Günortadan keçirdi ki, evə çatdıq. Bir az istirahət edib Cəmilənin yanına keçəcəkdim. O, rəhmətlik Xalidin arvadıdır. Biz onunla rəfiqəyik. Hə, evə çatıb maşından düşəndə elə oldu ki, Cəmiləni gördüm. Taksidən düşürdü. Deyəsən, yenə də həmişəki kimi alış-verişdən gəlirdi. Mən onu səsələsəm də eşitməyib piyada qapısını itələyərək açdı və içəri keçdi. Mən də düşündüm ki, elə hazır Cəmiləni görmüşkən gedib bir az oturum, sonra evə qayıdaram. Buna görə də tələsik gəlib onun arxasınca həyətlərinə daxil oldum. Həyətdə girəndə bir anlıq çaşib qaldım. Elə, Cəmilə də, özünü çox itirmişdi. Həyətdə adamla dolu idi. Bunların arasında polislər də görünürdü. Əvvəlcə nə baş verdiyini anlamamışdım. Sonrası isə sizə məlumdur – hamı kimi biz də Xalidin öldürüldüyü xəbərini eşitdik.

Bəşirli Xalidgilin qonşusu Rəna ilə görüşüb-danışdıqdan sonra birbaşa evə qayıtdı. Həm yorğun, həm də ac idi. Demək olar ki, bütün günü səhər yediyinin üstündə

idi. Bir az əvvəl evə gələrkən mağazadan aldığı ərzaqlarla özünə kiçik də olsa süfrə açıb masanın ətrafındakı yeganə tək stulda əyləşdi. Bir az yeyib istirahət etmək qərarındaydı. Necə olsa, bu gün xeyli işləmişdi. Uğurlu da alınmışdı. Buna görə də özünü daha artıq yormamaq üçün yeməkdən sonra dərhal yatmağı düşünürdü.

21-ci hissə

Bəşirli ötən gündü gərgin fəaliyyətdən sonra günortaya yaxın ancaq ayıla bilmişdi. Evdən çıxmağa hazırlaşır-
dı ki, dostu zəng etdi. Görünür, dünənki tapşırığı ilə bağlı nə isə öyrənə bilmişdi. Cəld telefonu açıb, gələn zəngə cavab verdi:

- Nə çox yatırırsınız, yoldaş polkovnik! Necəsiniz?

- Yaxşıyam. Bir şey öyrənə bildin? – Bəşirli tələsdiyini hiss etdirdi.

- Tomar müəllim, həmin məsələləri dəqiq araşdırmağımız üçün bizdə imkan yoxdur. Amma mən bir nəfərlə əlaqə saxlamaq istəyirəm. Siz onu yaxşı tanıyırsınız. O, IP ünvanının tapılması və istiqamətləri ilə bağlı bizə lazım olan bütün məlumatları verə bilər.

- Kimdən danışırırsınız?

- Mayor Mikayıl Qüdrətov... – dostu, haqqında bəhs etdiyi adamın sadəcə adını dedi.

- Yaxşı. Mən indi çıxmalıyam. Qüdrətovla özüm danışaram.

- Oldu.

*** **

Bəşirli mayor Qüdrətovla altı-yeddi il bundan əvvəl tanış olmuşdu. Azərbaycanın milli təhlükəsizlik sistemi-

nin bu əməkdaşının son illərdəki qəhrəmanlıqlarından çox eşitmişdi. "Tənha canavar" ləqəbli Qüdrətov keçirdiyi sonuncu genişmiqyaslı dövlət əhəmiyyətli əməliyyatdan sonra ikinci dəfə növbədən kənar rütbə almışdı. Həmin əməliyyat zamanı Qüdrətov və başçılıq etdiyi əməliyyat qrupunun digər üzvləri milliyətçə erməni olan Qriqori Zorabyan adlı qatı cinayətkarı Bakıda ələ keçirərək ifşa etmişdilər. Uzunmüddətli bir əməliyyat olmuşdu. Aylarla davam etmiş və sonda müvəffəqiyyətlə başa çatmışdı. Bəşirli də bu əməliyyat haqqında çox eşitmişdi. Nümunəvi iş idi.

*** **

Bəşirlini gətirən taksi Xalidin şirkətinin qarşısında dayandı. Polkovnik taksinin pulunu ödəyib binaya qalxmağa hazırlaşdı ki, girişdə Nəsimini gördü.

- Nəsimi müəllim, xoş gördük! – Bəşirli onunla köhnə tanışlar kimi salamlaşdı.

- Salam, Tomar müəllim! Buyurun, qalxaq yuxarı – o da öz növbəsində polkovniklə səmimi formada görüşdü.

- Yox, narahat olmayın. Görürəm, tələsirsiniz.

- Əslində, bir az tələsirəm. Sahib müəllim indi zəng edib tapşırırdı ki, Cəmilə bacını müayinə üçün həkiminin yanına aparmaq lazımdır. Bir azdan nahar fəsiləsi olacaq. İşiniz vacibdirsə, istəyirsiniz yuxarı qalxaq. Mən Sahib müəllimə zəng edib gecikəcəyimi bildirirəm.

- Ehtiyac yoxdur, sizinlə gedək. Elə yolda danışarıq. Yaxşı oldu, mən də beş dəqiqəlik Cəmilə xanıma baş çəkərəm.

- Yaxşı. Bu nədir, Tomar müəllim, maşınısız gəzirsiniz?

- Hə, bir balaca nasazlayıb. Ustanın yanında. Sabaha hazır olar.

- Maşın lazım olsa, istədiyiniz vaxt mənim maşınımdan istifadə edə bilərsiniz ha!
- Çox sağ olun. Gedək?
- Hə.

*** **

Bəşirli Nəsimi ilə Sahibgilin evinə gəlib Cəmilə ilə görüşdü. Son günlərdə baş verənlərdən sonra nə onu, nə də Dilarə xanımı görmüşdü. Ayaqüstü bir az söhbət edib oradan ayrıldı.

Nəsimi hələ ki, Aliklə bağlı məlumat toplaya bilməmişdi. Amma dediyinə görə, bir neçə saatdan sonra onun harada olduğunu öyrənib, bildirməliydilər.

Bəşirli Sahibgilin evindən ayrıldıqdan sonra dünən keçirdiyi görüşlərin nəticəsini araşdırmaq üçün öz evinə gəldi. İndi daha aydın düşünə bilirdi. Özü üçün süzdüyü kəklikotu çayından bir stəkan içib dünən Rəna ilə apardığı söhbəti dinləmək üçün diktafonu işə saldı. Səs yazısının sonuna gətirdi. Diqqətlə qulaq asıb, dəftərçəsində zəruri qeydləri apardı.

Cinayətkarın ifşa olunması üçün əlində kifayət qədər dəlil var idi. Son məlumatları da dəqiqləşdirəndən sonra bu iş bitəcəkdi. Odur ki, səbirli olmalı idi. Hiss edirdi ki, başında yenə də küt ağırlar başlayır. Ayağa qalxıb iş masasından bir az kənarında olan divanda dincəlmək qərarına gəldi. Ötən gecə xeyli yatmasına baxmayaraq özünü yorğun hiss edirdi. Bu əsasən son günlərin gərgin fəaliyyətindən irəli gəlirdi. Həkim dərslərlə özünü çox yormamağı tapşırırsa da, Bəşirli bu cinayət işinə başladığı gündən buna az əməl edirdi. Düşünürdü ki, tezliklə qatili ifşa edib, bu ağır cinayətin üstünü açandan sonra bir-iki ay yaxşı istirahət edə. Bu gün-sabah yay da gəlirdi.

Rayonlardan birinə gedib istirahət etmək lap yerinə düşərdi.

Gözlərini təzəcə yummuşdu ki, telefonuna gələn mesajın səsini eşidib, yerindən qalxdı. Mayor Qüdratov idi. Başirlinin verdiyi kompyuter IP ünvanını dəqiqləşdirib, öyrənə bilmişdi. Polkovnik özü xahiş etmişdi ki, məlumatı zənglə deyil, mesajla bildirsin. Açıb tələsik oxudu:

Verdiyiniz IP hemin gunden 3-4 gun evvel bir-nece defe saytda olmushdur.

Bir cümlədən ibarət bu mesaj Xalidin qətlə yetirilməsindən xəbərdar olan hər kəsi, hətta Başirlinin özünü də heyrətə sala biləcək bir xəbəri gətirmişdi özü ilə. Təcrübəli xəbəriyə aldığı xəbərdən hiddətlənmişdi. Bu işi elə indi bitirmək istəyirdi.

*** ** *

Telefonuna gələn zəng Başirlini növbəti dəfə yuxusundan elədi. Zəng vuran Nəsimi idi. Polkovnik də bu zəngi gözləyirdi. Aliklə bağlı məlumatı öyrənə bilmişdilər, deyəsən. Maşını təmirdə olduğu üçün Başirli onunla danışib evlərinin yaxınlığındakı parkda görüşmək istədiyini dedi:

- Nəsimi müəllim, sizə də zəhmət olacaq. Mümkündürsə, biz tərəfdəki parkda görüşək.

- Yaxşı. Bu saat gəlirəm.

*** ** *

- Mənə xeyli kömək etdiniz. Çox sağ olun! Təxminən iyirmi dəqiqə sonra parkda Nəsimi ilə görüşən polkovnik

Alikin yaşadığı ünvanı öyrəndiyinə görə ona təşəkkürünü bildirdi.

- Siz də sağ olun, Tomar müəllim. Borcumuzdur! Əslində, biz bu günə qədər Alikin Yakutskda yaşadığını bilirdik. Amma onun Rusiyadan köçüb, Gürcüstana getməsini düşünməzdik. Çünki, əvvəl də dediyim kimi, imkansız adam idi.

- Mən onunla görüşməliyəm. Vaxtınız varsa, məni dəmiryol vağzalına aparın. İki-üç gün sonra üçün olan reyslərlə maraqlanmaq lazımdır.

- Əlbəttə ki, vaxt var. İstəyirsiniz, sabaha qədər maşın sizdə də qala bilər. Mən şirkətin xidməti maşınlarından birini istifadə edəərəm.

- Yox, yox. Sizi narahat etmək istəmirəm. Getdiyim yerə qədər aparsanız bəs edər.

- Siz nə danışırsınız, yoldaş polkovnik?! Heç bir narahatçılıq yoxdur! Nəsimi bunu deyib maşınının açarını Bəşirliyə uzatdı.

- Bir daha sağ olun! – polkovnik növbəti dəfə təşəkkür edib, ondan ayrıldı.

22-ci hissə

Gecə saat 12-ə qalırdı. Ətrafdakı yaşayış binalarında olan gecə işıqları gecənin əsrarəngiz gözəlliyini parlaq naxışlarla bəzəməkdə davam edirdi. İndilərdə paytaxt sakinləri daha bir yaz axşamını yola salaraq, tezliklə başlayacaq yay fəslinə daha bir addım yaxınlaşacaqdılar. Gündüzlər başı işlə qarışan insanlar yuxuda, gün ərzində bekarçılıqdan “əziyyət” çəkən insanlar isə televizor qarşısında oturaraq sonuna yaxınlaşan günün axıncı dəqiqələrini sayırdılar. Kimlər üçün bu gün adi günlərdən biri, kimlər üçünsə əlamətdar bir gün olmuşdu.

Bəşirli saati dəqiqləşdirdi. Tezliklə evdən çıxmalı idi. Gecikməz olmazdı. Diktafonu götürüb bir az əvvəl qulaq asdığı səs yazısını növbəti dəfə işə saldı.

- *Bu adam başımıza bəla olmasa yaxşıdır. O bıçağı harada gizlədibsən?*

- *Qara sellofana hüküb həyatın sonunda əncir ağacının altında basdırmışam.*

Polkovnik qeydə aldığı səs yazısındakı bu hissəyə bayaqdan bir-neçə dəfə qulaq asmışdı. Artıq həmin cinayət hadisəsinin hansı zəmində həyata keçirildiyini düşünə bilirdi. Aydın olmayan bir-iki kiçik motivlər var idi ki, onlar da tezliklə açılacaqdı. Cinayət işini diqqətlə araşdırmaı təcrübəli xəfiyyə, istifadə olan polis polkovniki Tomar Bəşirli buna əmin idi. Gödəkcəsini geyinib evdən çıxdı. Çıxarkən stolun üstündəki qara sellofana bükülü əşyanı da özü ilə götürdü.

*** **

Təxminən iki saat keçirdi. Gecənin bir az əvvəl yaranmış səssizliyi getdikcə daha da qətiləşmiş və sanki burada yaşayanlar üzərində hökmranlığını sürmək üçün hərdən bir əsən xəfif küləklə əlbir olmuşdu. Bu dəqiqələrdə səssizliyi pozan yeganə səbəb elə indicə iri darvazadan on beş-iyirmi metr aralıda buraya gələrək dayanan maşının səsi oldu. Maşından düşən naməlum adam sürətlə darvazaya doğru yaxınlaşaraq piyada qapısının önündə dayandı. Sonra idmançılara xas olan cəld hərəkətlə yuxarı dırmaşmağa başladı. İlk cəhddən bunu bacarmıyaraq həyəətə keçə bildi. Görünür, həyəət bələd idi. Və həyətdə onu hər hansı bir təhlükənin gözləmədiyinə əmin olduğu üçün daha rahat davranmışdı.

...

Darvazadan içəri keçən adam təxminən on dəqiqə sonra həyətə keçdiyindən daha da cəld hərəkətlərlə oranı tərk etdi. İndi artıq, qaçaraq öz maşınına tərəf gedirdi. Maşınına minib fikirləşmədən gəldiyi yerdən uzaqlaşdı.

Gecənin səssizliyində həmin naməlum adamın buraya gəlişini evin yaxınlığında gözləyən daha bir nəfər izləyirdi. Bu, naməlum adamın kimliyini dəqiqləşdirmək üçün bayaqdan bəri səbirsizliklə qara rəngli "Toyota" markalı avtomobilin içərisində gözləmə mövqeyi tutan polkovnik Bəşirli idi. Nəhayət ki, gözlədiyi adam gəlib çıxmışdı. Bəşirli onu tanıyırdı.

Qısa müddətli gecə əməliyyatı uğurla tamamlanmışdı. İndi vaxt itirmədən həmin adamı izləmək lazım idi. Maşının mühərrikini işə salıb, faraları yandırmadan yavaş-yavaş onun ardınca sürdü. Çox rahat idi. Hər şey onun düşündüyü plan üzrə gedirdi. Təxminən bir həftə müddətində apardığı gərgin fəaliyyət sayəsində cinayət işinin gedişatını tam olaraq nəzarətə götürə bilmişdi. Qatil baş verənlərdən xəbərsiz halda polkovnikin onun üçün qurduğu tələyə düşmüşdü. Hadisələr Bəşirlinin düşündüyü ssenari üzrə davam edirdi. Bu gün o, ağır cinayəti törədən həmin qrupun ən əsas üzvünün adını qətiləşdirmişdi. Cinayətin törədilməsində şübhəli bildiyi əsas adamların hamısını araşdırmışdı. Əgər hansısa xətəyə yol verməmişdisə, apardığı təhqiqatlar sayəsində Xalid Səlimovun qətlini həyata keçirmiş həmin qrupun üç nəfərdən ibarət olduğu qərarındaydı.

*** **

Maşını idarə edəndə naməlum adam sürəti nəzərə çarpacaq dərəcədə azaldaraq yaxınlıqdakı ağaclığa tərəf sürdü. Mühərriki söndürüb sakitcə ətrafa boylandı. Sakitlik idi.

Maşından düşüb sürətlə sağ tərəfə uzanan dar küçə istiqamətində hərəkət etdi. Əlində bükülü nə isə var idi.

Polkovnik bu naməlum adamın haraya gələcəyini qəsəbənin girişində anlamışdı. Adı gedən ərazi Bakı kəndlərindən biri idi. Bəşirli bir-neçə gün əvvəl qəsəbənin məhz bu hissəsindəki evlərdən birində olmuşdu.

Həmin evə tərəf gələn daha bir yol tanıdığı üçün indi maşınını yaxınlıqda saxlayaraq oraya getdi. Daldalandığı yerdən həyəət açılan köhnə giriş qapısı aydın görünürdü. Diqqətini toplayıb səs gələn istiqamətə baxdı. Gözlədiyi adam yaxınlaşırdı. Naməlum adamın buraya gəlişini görmək kifayət idi. Bəşirli onun həyəətə girəcəyini, sonra isə, gətirdiyini oraya qoyaraq gedəcəyini başa düşmüşdü.

*** **

Gecə saat dördü keçirdi. Təcrübəli xəfiyyə nəhayət ki, gərgin günü geridə qoyaraq yorğun halda evə qayıda bilmişdi. Dəmlədiyi kəklivotu çayının sakitləşdirici təsiri altında rahatlıq tapmağa çalışırdı.

Stolun üstündən dünən qeydlər apardığı vərəqi götürüb çarpayısına uzandı. Cinayət işini sona çatdırması üçün şübhəli məqamların demək olar ki, hamısının üstünü açmışdı. Çatışmayan iki məsələ var idi. Birincisi, Firuz hələ də tapılmamışdı. İkinci məsələ haqqında isə şübhələndiyi məqamlar olsa da, bunu sonuna qədər dəqiqləşdirə bilməmişdi. Bir daha bu barədə fikirləşməyə çalışdı. Papiros yandırıb, uzandığı yerdən qalxaraq pəncərənin qarşısına gəldi. Deyəsən, nə isə xatırlaya bilmişdi. Cəld gödəkcəsinin cibindəki qeyd dəftərçəsini götürdü. İndilərdə yadına salmağa çalışdığı həmin adı orada axtarmağa başladı. Bu bir dərman adı idi və Bəşirli həmin dərmanın adının tam olaraq necə olduğunu

bilmirdi. Dəftərçəsində olan qeyddə isə dərmanın adının yalnız bir hissəsi yazılmışdı - "iprogesteron". Polkovnik dərman preparatlarını yaxşı tanısa da, nədənsə belə bir dərmanı xatırlamırdı. Ola bilsin ki, bu, son vaxtlarda istehsal olunan yeni bir dərman idi. Sabah bunu araşdırmaq qərarına gəldi. Nə düşündüsə, cəld əlindəki papirosu söndürüb iş masasına yaxınlaşdı. Telefonunun yaddaşındakı şəkli ekrana gətirərək diqqətlə baxmağa başladı. Bu Sevinc adlı həmin qadının ona göstərdiyi albomdakı fotosəkil idi. Bəşirli həmin gün qadının mətbəxə keçməsindən istifadə edərək bu şəkli çəkməmişdi. Sevincin dedikləri yadına düşdü:

"Mən onları bir-neçə dəfə bir yerdə görmüşdüm. Deyəsən qız onunla gəzirdi. Belə şeylərə çox yaxşı baxmıram. Amma, düşünürdüm ki, onlar arasında ciddi əlaqə yoxdur. Necə olmuşdusa, gənclər günündə təşkil etdiyimiz qonaqlığa onlar birlikdə gəlmişdilər. Bu şəkil də həmin qonaqlıqda çəkilib. Həmin gündən sonra mən uzun müddət onu danışdırmadım."

23-cü hissə

On-on beş dəqiqə içərisində rayon polis bölməsinin qarşısı adamlarla dolmuşdu. Bölmədə olan hər kəs mayor Qədimovun təxminən bir saat əvvəl keçirdiyi uğurlu əməliyyatdan danışdı. Belə ki, səhər tezdən polis bölməsinə zəng edən naməlum şəxs Xalidi qətlə yetirənin şəhərin mərkəzindən kənarında yaşayan Camal adlı adam olduğunu bildirmişdi. Rayon polis bölməsinin cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Qədimov da bu məlumatı alar-almaz əməliyyat qrupu yaradaraq həmin əraziyə getmişdilər. Evdə olan üç nəfər – Camalın atası Fikrət, qardaşları Elnur və Nihad saxlanılmışdı. Cina-

yətdə təqsirli bilinən böyük qardaş Camal isə ortalarda yox idi.

Qədimov telefonuna gələn zəngə cavab verdi:

- Eşidirəm, yoldaş kapitan! Bir şey tapa bildiniz?
- Bəli, yoldaş mayor! Həyətdəki ot tayasının içərisindən qara sellofana bükülmüş bıçaq tapmışıq.
- Əla! Gətirin! Hə, bir də ki, ərazini boş qoymayın. Əməkdaşlarımızdan ikisi orada qalsın. Gizli bir yer seçib, keşik çəksinlər. Ola bilsin ki, Camal hər hansı səbəblə evlərinə gələ bilər.
- Oldu, yoldaş mayor!
- Bir az tez gəlin, gözləyirəm. Bıçağı ekspertizaya göndərmək lazımdır.
- Oldu!

*** **

Telefonuna gələn növbəti zəngdən sonra Başirli oyanıb ayağa qalxdı. Günortaya az qalırdı. Gecəki yorğunluğunun təsirindən vaxtın fərqiə varmadan yatıb qalmışdı. Gələn zəngləri də eşitməmişdi. Telefona cavab vermək istəyirdi ki, əlaqə kəsildi. Zəng edən Sahib müəllim idi. Qədimovun keçirdiyi əməliyyatı polkovnikə xəbər etmək üçün zəng etmişdi. Təxminən iki saat müddətində həm Nəsimi, həm də Sahib müəllim ona beş-altı dəfə zəng vurmuşdular. Sahibə zəng etdi.

- Alo? – Sahibin təşvişli səsi eşidildi.
- Sahib müəllim, hər vaxtınız xeyir!
- Sizin də. Çox narahat olduq. Bayaqdan Nəsimi də, mən də sizə neçə dəfə zəng etmişik. Bir şey olmayıb ki?
- Yox, hər şey qaydasındadır. Bir az xəstələnmişəm. Nə isə baş verib?

- O alçağı tapıblar! Daha doğrusu, kim olduğunu öyrəniblər. Camal imiş!
- Kim?! Bəşirli bilmədi ki, bu xəbərə sevinisin, yoxsa əsəbiləşsin. Buna görə də qeyri-müəyyən şəkildə sual verdi. Heç özü də bilmirdi ki, niyə belə soruşdu. O ki, dünən gecədən bu gün baş verəcək hadisələri anlaya bilmişdi.
- Nəsimi sizə danışmışdı onun haqqında... Üç qardaş var idi ha! – Sahib həyəcanlı olduğu üçün Camalın kim olduğunu birtəhər Bəşirliyə izah etməyə çalışdı.
- Hə, tanıdım! Camalı ələ keçirə biliblər?
- Yox, hələ ki, axtarırlar.
- Yaxşı. Mən indi evdən çıxıram.

*** **

Bəşirli rayon polis bölməsinə gələndə ara bir az sakitləşmişdi. Fikrəti və iki oğlunu hələlik nəzarət altında saxlayırdılar. Sahib və Nəsimi də burada idi. Getməyə hazırlayırdılar. Bəşirli onlara yaxınlaşıb salamlaşan kimi soruşdu:

- Qədimov haradadır?
- İndi çıxdı – Sahib cavab verdi.
- Eybi yox, çalışıb, bu gün onunla görüşərəm. Hadisə yerindən nə isə tapa biliblər?
- Həmin bıçağı tapıblar... – Sahib bunu deyib başını aşağı saldı. İndi xəyallarında qardaşının öldürüldüyü həmin günə qayıtmışdı. Gözləri yaşardı. Özünü ələ almağa çalışdı. Papiros yandırıb, bir az kənara çəkildi.
- Nəsimi müəllim, sizi də piyada qoydum. Bilsəydim, bu gün belə bir hadisə baş verəcək, heç dünən maşınınızı almazdım.
- Eybi yox. Mən şirkətin maşını ilə gəlmişəm.

- Qədimov nə dedi? Camalı tapa biləcəklər?
- Dediyinə görə, günün sonuna qədər tapacaqlar onu.
- Bəlkə də, heç Azərbaycanda deyil.
- Hə, onlar da bunu istisna etmədilər.
- Yəni, deyirdilər ki, harada olur-olsun bu gün tapa biləcəklər?! – Başirli təəccübləndiyini bəlli etdi.
- Yəqin ki, mayor Qədimov Camalın Azərbaycanda olduğunu daha çox düşündüyünə görə belə deyib.

*** **

Qatilin tapılması xəbəri Səlimovlar ailəsinin rahatlanmasına səbəb olmuşdu. Amma buna baxmayaraq cinayətin törədilməsində təqsirkar bilinən Camaldan hələ də bir xəbər yox idi. Mayor Qədimov onun axtarışı üçün polis bölməsinin ən təcrübəli əməkdaşlarını əməliyyat qruplarına daxil etmişdi. Qatilin axtarışı ilə beş əməliyyat qrupu məşğul idi. Bunlardan birinə Qədimov özü şəxsən rəhbərlik edirdi.

Fikrətginin Bakı kəndlərindən birində yerləşən evi polis əməkdaşlarının nəzarəti altında idi. Bu gün artıq dördüncü dəfə idi ki, növbəni dəyişirdilər. Qədimov onlara ayıq-sayıq olmağı tapşırmış və yaxşı xidmət aparmaları üçün tez-tez növbəni dəyişmişdi. Gecədən xeyli keçməsinə baxmayaraq özü də vaxtaşırı ərazidəkilərlə əlaqə saxlayırdı. Camal isə gəlməyəcəkdi. Çünki o, indi Qazaxıstanda idi. Başirliyə fərqli olaraq Qədimov bunu bilmirdi...

24-cü hissə

Başirli polis bölməsindən ayrılıb xəstəxanaya gəldi. Burada işləyən tanış həkim bir-neçə gün əvvəl polkovni-

kin ondan istədiyi qan analizinin nəticələrinin hazır olduğunu bildirmişdi. İndi həmin analizin nəticələri ilə maraqlanıb, dünəndən bəri onu narahat edən şübhələrinə son qoymaq vaxtı idi. Maşından düşməyərək papiros yandırdı. Hiss olunurdu ki, hansısa məchul bir sual onun bütün fikirlərinə hakim kəsilmişdi. Həqiqətənmi hər şey onun düşündüyü kimi idi?! Axı bu necə ola bilərdi?!

Tibb mərkəzinin binasına daxil olub qəbul şöbəsinə yaxınlaşdı. Analizin nəticələri buraya göndərilirdi. Nəticələri alar-almaz binadan çıxıb maşınına getdi. Orada qeyd olunanlara sakit bir şəkildə baxmaq istəyirdi. Nəhayət ki, dünən gecədən bəri haqqında düşündüyü yeganə şübhəli məqamı öyrənə biləcəkdə.

Polkovnik kağızda qeyd olunan nəticələri diqqətlə araşdırmağa başladı. Köhnə biliklərinə əsaslanaraq bu analizdə nə isə ziddiyyətli məqam olduğunu hiss etmişdi. Qan qrupları uyğun gəlmirdi. Əslində indi onun əlində olan bu nəticəni öyrənmək üçün çətin bir işin öhdəsindən gəlmişdi. Dostu da çox kömək etmişdi. Bu iş son dərəcə həssas məsələ olduğu üçün gizli həyata keçirilmişdi. Belə ki, polkovnik, dostu və ona kömək edən həkimdən başqa bu barədə heç kim bilmirdi. Hətta...

İndi artıq gecədən bəri davam edən şübhələrdən əsər-ələmət qalmamışdı. Başirli bu fikirlə maşından düşüb növbəti dəfə tibb mərkəzinin binasına daxil oldu. Gəlmişkən öz həkimini də görüb müayinə olunmaq istədi. Qapını döyüb içəri keçdi.

- Hər vaxtınız xeyir, həkim! Gəlmək olar? – Başirlinin səsi eşidildi.

- Tomar müəllim?! Sizdən nə əcəb? – həkim onun gəlişini təəccüblə qarşıladı. Doğrudur, Başirli bir-neçə gün əvvəl buraya gəlmişdi. Amma tamam başqa bir məqsədlə... Həmin gün həkiminə özünü müayinə etdir-

məyə gəldiyini desə də, təsadüfən gəldiyi hiss olunmuşdu. Deyəsən, indi də hansısa bir iş üçün burada idi. Çünki Başırılı tez-tez həkimlərin yanına gedib-gələn adamlardan deyildi. Bunu sevmirdi. Əvvəllər iynə-dərmanın nə olduğunu bilməyən polkovnik həyatında baş verən həmin hadisədən sonra böyük stress keçirmişdi. Həkimlər səhhətində yaranan ciddi problemləri müalicə də etmişdilər. Həmin hadisədən sonra həddən artıq əsəbi olmuşdu. Son iki ildəki müalicələr isə, nəhayət ki, öz sözünü demişdi. Günü-gündən özünü yaxşı hiss etməyə başlamışdı. Son bir həftəni nəzərə almasaydı, bu, belə idi. Amma nədənsə, bu cinayət işi üzərində təhqiqata başladığı gündən başında yenə də kəskin ağrılar əmələ gəlmişdi. Həkimləri dafələrlə sanatoriyaya gedib istirahət etməsini tapşırırsa da, buna əməl etməmişdi. Əslində, bunların hamısı vaxt tapa bilmədiyinə görə olurdu. Bir neçə il əvvəl istefa verib işdən çıxmasına baxmayaraq, öz sevimli peşəsini yenə də davam etdirirdi. İşdən ayrıldığı həmin gündən bəri də neçə-neçə cinayət işlərinin təhqiqatını apararaq, ağır cinayətlər törədən onlarla qatili tapıb işə etmişdi.

Həkimin verdiyi sualına cavab gözlədiyini görüb nəhayət ki, dilləndi:

- Hə, həkim. Keçən dəfə tapşırıbmışdınız ki, iki-üç günə müayinə üçün gəlim.
- Yadımdadır! Siz də gəlməmişdiniz.
- Həmin gün çox vacib bir işim çıxmışdı. Buna görə də gələ bilmədim.

*** **

- Bu dərmanın adını mənim üçün dəqiqləşdirməyinizi xahiş edirəm – həkimin otağından çıxmağa hazırlaşan

Bəşirli əlindəki kağızı ona uzatdı. Orada hansısa dərmanın yarımqıq yazılmış adı var idi.

- "IPROGESTERON" – həkim tanımadığı bu adı təəddüdlə oxuyub, soruşdu:

- Nə üçün yazılıb bu dərman?

- Mən də bilmirəm. Dərman kağızının bir hissəsi cırlmışdı. Buna görə də tam adının necə olduğunu bilmədim.

- Problem yoxdur, mən bu gün adını öyrənib sizə deyərəm.

- Mənim üçün maraqlı olan bu preparatın təyinatıdır. Sizə öyrənə bilərik?

- Əlbəttə! Elə bu gün ətraflı məlumat verərəm sizə. Narahat olmayın. Məncə, təzə olmalıdır. Çünki əvvəllər belə bir dərman adı eşitməmişəm.

Tibb mərkəzindən çıxandan sonra Bəşirli dostuna zəng etdi. Son iki gündə hadisələr çox sürətlə cərəyan edirdi. Vəziyyətə tam nəzarət etmək lazım idi. Əks halda xoşagəlməz hadisələr baş verə bilərdi. Polkovnik bu məqsədlə dostundan kömək almaq istəyirdi.

- Salam, Tomar müəllim! Xəbərlər necədir?

- Yoldaş mayor, sən yenə də mənə kömək etməli olacaqsan. Özü də əməlli-başlı!

- Baş üstə, yoldaş polkovnik! Sizin qulluğunuzda həmişə hazırım. Buna inandığımıza əminəm.

- Çox sağ ol! Düşündüyün kimidir.

- Deyirsiniz, yeni xəbər var? – dostu maraqlandı.

- Sən mənə dünən axşam dediyim adamı izləməkdə kömək etməlisən. İş nəzarətimdən çıxmamış, biz bunu etməliyik. Məncə, onu öldürəcəklər. Biz buna mane olmalıyıq.

- Necə?! Öldürəcəklər?

- Hə, mən belə düşünürəm. Fikrimcə, qatilə və onun hi-mayədarına bu adam artıq lazım deyil. Əgər onlar, həqi-qətən də, cinayəti mən düşündüyüm motivlər əsasında həyata keçiriblərsə, onda, deməli, izləyəcəyimiz adamı yüz faiz təhlükə gözləyir.

- Başa düşürəm... Kim belə bir cinayətdə şahid saxlamaq istəyər ki?!

- Buna görə də biz gecikməməliyik.

- Oldu. Mən indi işdən çıxıb oraya gedirəm.

25-ci hissə

- Sən heç bilirsən nə danışırısan?! – mayor Qədimov eşitdiyi xəbərdən sonra gözləri bərəlməmiş halda yumruqlarını stola çırpıb ayağa qalxdı.

- Çıx otaqdan! Cəld ol! – eşitdiklərinin doğru olduğuna inanmaq istəməyən cinayət-axtəriş şöbəsinin rəisi sakit-ləşə bilməyib qışqırmağa başladı.

Onun özündən çıxmasının səbəbi bir az əvvəl otağına gələn ekspertin dedikləri idi. Mayor Qədimov səhər tez-dən öz rəhbərliyi ilə baş tutmuş uğurlu əməliyyatdan sonra belə bir gülünc həqiqətə inanmaq istəmirdi. Həqiqət isə dəyişilməz olaraq qalırdı. Fikrətginin evindən tapılan həmin qara sellofana bükülmüş bıçaqda olan qan ləkələri insan qanı deyildi. Ekspertlərin rəyinə əsasən, bu qan hansısa xırdabuynuzlu heyvana məxsus idi. Hətta, ekspertlər bıçağın üzərindəki qan ləkələrini birinci dəfə yoxladıqdan sonra, belə bir şeyin qəribə olduğunu nəzərə alaraq bir daha yoxlamışdılar. Amma təkrar nəticə aldıqdan sonra bunun doğruluğuna şübhə qalmamışdı. Ekspertlər həmçinin bıçaqdakı qan ləkələrinin Xalidin qətlə yetirildiyi gündən çox sonraya aid olduğunu da müəyyən etmişdilər. Beləliklə, mayor Qədimovun əlində

olan yeganə maddi dəlil boş çıxmışdı. Həm də çox müəmmalı formada. Firuzun, Camalın axtarışını davam etdirmək azmış kimi, bu bıçaq olayı da baş vermişdi.

*** **

Bayaqdan bəri kabinetindən çıxmayan Qədimov hələ indi-indi özünə gəlməyə başlayırdı. Bu bıçaq işinin necə baş verdiyini düşünməyə çalışırdı ki, mobil telefonuna gələn zəng buna mane oldu. Zəng tanımadığı bir nömrədən idi. Əvvəlcə cavab vermək istəməsə də, zəng edən naməlum adamın bıçaq olayı ilə əlaqədar olmasından şübhələnib telefonu açdı:

- Eşidirəm!

- Yoldaş mayor, bayaq sizin iş yerinizə gəlmişdim. Amma dedilər ki, çıxıbsınız. Düşündüm ki, görüşə bilməsəm də, telefonla danışmaq – zəng edənin səsi eşidildi.

- Kimdir danışan?

- Sizi narahat edən polkovnik Bəşirlidir!

Qədimov onu tanıyırdı. Ağır cinayət işlərinin açılması üzrə ad çıxarmış Bəşirinin keçirdiyi əməliyyatları çoxları kimi mayor Qədimov da eşitmişdi. Bu gün Sahib müəllimdən Bəşirinin də qətli araşdırdığını öyrənəndən sonra ondan müəyyən məsləhətlər almaq fikrindəydi. Odur ki, Bəşirinin zəngi lap yerinə düşmüşdü.

- Mən də elə indi sizinlə danışmaq istəyirdim, yoldaş polkovnik! – Qədimov baş vermiş bıçaq olayını ona bildirmək istədi.

- Buyurun, sizi eşidirəm! – Bəşirli danışması üçün ona şərait yaratdı.

- Fikrətgilin həyatından tapılan bıçağı ekspertizaya vermişdik. İndi nəticəsi gəlib. Deyirlər ki, bıçaqdakı qan ləkəsi insan qanı deyil. Hansısa heyvanın qanıdır. Başa

düşürəm, bu, necə olan işdir?! O bıçağı oraya kim qoyub? Və nəyə görə belə edib?!

- Səbirli olun, yoldaş mayor. Məsləhət görürəm ki, bıçaqla bağlı ekspertizanın nəticəsi barəsində heç kimə xəbər verməyəsınız. Hələlik sizdən və ekspertizanı həyata keçirənlərdən başqa bu məsələni heç kim bilməməlidir.

- Sizcə, bu nəyisə dəyişəcək, Tomar müəllim?!

- Hə... Dedim axı, səbirli olmaq lazımdır. Bu hadisədən sonra özünü də başa düşürsünüz ki, biz qatili tapa bilməsək də, o, bizi görür. Etdiklərimizdən xəbərdardır.

- Elədir... – Qədimov onunla razılaşdı.

- Buna görə də, mənə qulaq asın.

- Yaxşı, siz dediyiniz kimi olsun. Amma bu iş nə vaxt bitəcək, bilmirəm!

- Mən bu gün əməliyyat keçirəcəyəm. Qatilin kim olduğunu bilirəm.

Təcrübəli xəfiyyənin soyuqqanlılıqla dediyi bu sözlər mayor Qədimovu heyrətə gətirdi.

- Siz nə danışsınız?! Kimdir?

- Yoldaş mayor, axşama qədər səbr etməliyik. Hələlik qatilin kimliyi barəsində danışmayaq – Başirli onu fikrindən daşındırmağa çalışdı.

- Yaxşı, bununla da razılaşıram. Deyirsiniz, əməliyyat bu gün axşam olacaq?

- Ola bilsin ki, gecə.

- Bir şeyi başa düşürəm...

- Nəyi? – Başirli onun nədən bəhs etdiyini bilsə də soruşdu.

- Əgər, qatilin kimliyini aşkara çıxarmısınızsa, nəyə görə onu elə indi həbs etməyimizi istəmirsiniz?

- Bilmədiyiniz çox şey var. Axşama qədər səbr etməliyik. Qatillə bağlı indilik yalnız bunu deyə bilərəm.

- ... – Qədimov məcbur qalıb susdu.

- Əməliyyat qrupu yaradın. Axşamkı əməliyyatda sizin də iştirak etməyinizi istəyirəm.

*** *** ***

Gecə növbəti dəfə öz qaranlıq pərdəsini yer üzərinə çəkməyə çalışırdı. Sanki buludlarla əlbir olaraq ayla bəhsə girmişdilər. Ay öz işığı ilə ətrafı aydınlaşdırır. Arabir də qara buludların arxasında itib-batırdı.

İndilərdə tutduğu gizli mövqeyində dayanan polkovnik Başirli getdikcə daha çox səbirsizlənir və gözlədiyi adam gecikdikcə əməliyyatın uğursuzluğa düşər olacağından ehtiyat edirdi. Dostuna zəng etdi.

- Vəziyyət necədir? – dostunun zəngə cavab verdiyini görüb soruşdu.

- Yoldaş polkovnik, izlədiyim adam evlərinin işığını yandırdı. Bu, elə indi oldu – dostu izahat verdi.

- Lap yaxşı. Diqqətli ol! Deməli, gözlədiyimiz adam gəlir.

- Oldu.

Bura Bakının mərkəzinə o qədər də yaxın olmayan Abşeron kəndlərindən birində yerləşən Habilin evi idi. Başirli təxminən bir həftə müddətində Xalidin qətli ilə bağlı apardığı təhqiqatdan sonra bu hadisə ilə bağlı çox şey öyrənə bilmişdi. Bunlardan biri də Habilin öldürülməyini qabaqcadan başa düşməsi idi. Təcrübəli xəfiyyə buna əmin idi. Başirlinin fikrincə, Habil onun ifşa etdiyi cinayətqar qrupun ən gərəksiz və arzuolunmaz üzvü sayılırdı. Bundan başqa, qrupun daha iki üzvü var idi ki, bu işin təşkilatçısı da onlar idi. Gecənin qaranlığında sürətlə irəliləyən maşın, qəsəbəyə gedən yolun üstündə yerləşən dairəyə çatanda sürətini azaldıb sola döndü. Bu, qəsəbəyə gələn yeganə yolun başlanğıcı idi. Başirli

yaxınlıqda yerləşən yarımçıq tikililərdən birinin yanında dayanmışdı. Maşın onun daldalandığı yerin yanından keçəndə polkovnik sükan arxasında oturan adamı tanıdı. Bu o idi – Bəşirlinin gözlədiyi adam. Habili öldürməyə gəlirdi. Həmin adam maşında tək idi.

Polkovnik maşınını hərəkətə gətirib yola çıxdı. Hiss etdirmədən onun arxasınca getməli idi. Dostuna zəng etdi:

- Hazır ol! Bir-iki dəqiqəyə çatar.

- Oldu.

- Habili görə bilirsən?

- Hə, bir az əvvəl həyətdə düşdü. Bağ tərəfdə oturub papiros çəkir.

- Sən hardasan?

- Tövlənin yaxınlığında gizlənmişəm. Sizcə, onu həyətdə öldürmək istəyəcək?

- Yəqin ki, hə. Amma başqa bir yerə də apara bilər. Belə olsa, mən özüm onları izləyəcəyəm. Sən də mən deyəndə gələrsən.

- Yaxşı.

*** **

- Yerə əyil! – Bəşirlinin dostunun səsi bütün həyətdə yayıldı. Səsboğucu ilə təchiz olunmuş tapançadan edilən atəş Habilə dəyməmişdi. Həyətdə Habil ilə onu öldürməyə gələn adam arasında olan söhbəti müşahidə etdikdən sonra, həmin adamın bilərəkdən Habilə qabağa ötürməsi onun arxadan atəş açacağına işarə idi. Bəşirlinin dostu da bunu qabaqcadan başa düşərək onun hədəfə atəş etməsinin qarşısını ala bilmişdi. Yaxınlıqda həmlə mövqeyində dayanan polkovnik cəld hərəkətlə Habilin üstünə şığıdı. Deyəsən, o, vəziyyətin nə yerdə olduğunu anlaya-

raq, həyətlərindəki o qədər də hüdürl olmayan hasardan tullanaraq qaçmaq istəyirdi. Bəşirlinin endirdiyi zərbənin təsirindən yarı hasar, yarı yerdə olan Habil adlı həmin adam bir anda huşunu itirərək polkovnikin qolları arasına düşdü. Bundan sonra Bəşirli cəld hərəkətlə dostunun yerə yıxdığı adama tərəf gəldi. Tərəddüd etmədən əlindəki qandalları arxadan onun qollarına keçirdib məcbur ayağa qalxması üçün var gücü ilə yuxarı dartdı. Onun gözlərinin içinə baxaraq istehzaedici tərzdə dilləndi:

- Axşamınız xeyir, Nəsimi müəllim! – polkovnikin yorğun halda dediyi bu sözlərdə aşkar qalibanəlik duyulurdu. O, qısa vaxt ərzində ağır bir cinayət hadisəsinin üstünü açmış, qatilləri ifşa etmişdi. Heç kimin gözləmədiyi halda Səlimovlar ailəsinin ən yaxın adamlarından biri olan Nəsiminin bu cinayətin içində olduğunu sübuta yetirmişdi. Vaxt itirmədən mayor Qədimova zəng vurdu. Qədimov hava qaralandan polkovnik Bəşirlinin tapşırığına əsasən öz əməliyyat qrupu ilə birgə Sahibgilin evinin qarşısında keşik çəkirdilər.

- Bəli, yoldaş polkovnik! – Bəşirlinin etdiyi zəngə dərhal cavab verən Qədimovun səsində gözləməkdən bezdiyini hiss etdirən qəribə bir ahəng var idi.

- Səssizcə evə girin və Cəmiləni həbs edin!

- Nə?!

- Xalidin qatili Cəmilədir! Əməliyyat uğurla bitdi. Onu həbs edin!

EPILOQ

- Oturun! – ağır cinayətlər üzrə məhkəmənin baş hakiminin səsi eşidildi.

Bəşirli gecə keçirdikləri sonuncu əməliyyatdan sonra Xalidin qətli ilə əlaqədar olan bütün insanların məhkə-

məyə gətirilməsini tələb etmişdi. Müttəhimlər kürsüsündə oturan qrup üzvləri – Cəmilə, Nəsimi və Həbilin ətrafında silahlı əsgərlər keşik çəkirdilər. Səlimovlar ailəsinin üzvləri üçün müttəhimlər kürsüsündən xeyli aralıda yer təyin olunmuşdu. Məhkəmənin gedişi zamanı baş verə biləcək bütün xoşagəlməz halların qarşısını almaq üçün polkovnik Bəşirlinin göstərişi ilə Sahib müəllim nəzarət altında saxlanılırdı. Qardaşının qatilinin onun həyat yoldaşı olması ilə hələ də razılaşa bilməyən Sahib bayaqdan bəri gözləri ilə Cəmilənin bütün hərəkətlərini izləyirdi. Nəsimi də diqqətindən uzaqda deyildi. Sahibin müttəhimlərə xətər yetirə biləcəyindən ehtiyatlanan təcrübəli xəfiyyə mühafizə əməkdaşlarının rəisindən ona xüsusi nəzarət etmələrini xahiş etmişdi.

Məhkəmə salonunda oturanlar isə səbirsizliklə gözləyirdilər. Cinayət hadisəsindən xəbərdar olan hər kəs təlaş içərisində keçirdikləri dəqiqələri sayaraq polkovnik Bəşirlinin danışmasını gözləyirdilər. Müttəhimlər kürsüsündə oturanlar ağır bir qətl hadisəsi törətmişdilər. Bu artıq hamıya məlum idi. Amma bu hadisənin necə törədildiyini, hələ ki, Bəşirlidən və cinayət iştirakçılarından başqa heç kəs bilmirdi.

*** **

Nəhayət, gözlənilən an gəlib çatdı. Bəşirli cinayət işi ilə bağlı apardığı təhqiqat zamanı aşkara çıxardığı bütün qaranlıq məqamlar və hadisənin təfərrüatları barəsində məlumat verməyə başladı. Hadisənin baş verdiyi gündən iki aydan çox keçməsinə baxmayaraq cinayətkar qrupun ifşa olunmasında təcrübəli xəfiyyənin məhz son bir həftə ərzində apardığı təhqiqat bu işin açılmasına səbəb olmuşdu. Bəşirlidən əvvəl bu qətlə bağlı rayon polis böl-

məsinin apardığı əməliyyatlar isə uğursuzluqla nəticələnmişdi. Rayon polis bölməsinin cinayət-axtarış şöbəsinin rəisi mayor Qədimovun cinayətkar olaraq səhvən haqqında axtarış elan etdirdiyi Firuz da bu günə qədər tapılmamışdı.

Məhkəmə salonunda oturan hər kəs sakitləşdi. Başirli danışmaq üçün kürsüyə yaxınlaşdı. Özü ilə bir neçə maddi dəlil də gətirmişdi.

- Yəqin ki, burada oturanlar bu cinayətin necə baş verdiyini öyrənmək üçün bayaqdan gözləyirlər. Bunu dəyərəkən gözucu əvvəlcə məhkəmənin baş hakiminə, sonra isə Nəsimiyə baxıb fikrinə davam etdi.

Bu cinayət qabaqcadan düşünülmüş xüsusi plan əsasında həyata keçirilmişdir. Məndən əvvəl iki ay müddətində bu hadisəni araşdıran rayon polis bölməsinin cinayət-axtarış bölməsinin rəisi mayor Sabir Qədimov təəssüflər olsun ki, iki cəhdin ikisində də qatili düzgün müəyyən edə bilməmişdi. Onun ilk dəfə gəldiyi qənaətə görə Xəlid Səlimov Firuz tərəfindən qətlə yetirilərək qaçmışdı. Amma mən bu işi tədqiq etməyə başladığım gündən bəri Firuzdan çox az şübhələnmişəm. Sonra isə onun bu cinayətlə, ümumiyyətlə, əlaqədar olmadığını müəyyən etdim. İş təhvil aldığı gün bir şeyi düşündümdüm. O da bu idi ki, Firuzun bu qətli törətməsi ilə razılaşa bilmirdim. Həbsxanadan buraxılan bir adamın belə xətasız və düşünülmüş qətli törətməsi mənim üçün mümkünsüz görünürdü. Elə ilk gün Xəlid Səlimovun evində oldum. Həmin vaxt orada heç kəs olmadığı üçün rahat təhqiqat apara bilmişdim. Evin açarlarını Sahib müəllimdən almışdım. Əvvəlcə həyətdə axtarış apardım. Orada şübhəli heç nə yox idi. Sonra qətlin törədildiyi ikinci mərtəbəyə qalxdım. Burada da şübhəli heç nə yox idi. Maddi dəlil kimi götürdüyüm əşyalardan hansısa barmaq

izlərinin tapılmasına da ümidim çox az idi. Ekspertlərin rəyi də bunu təsdiq etdi. Amma mən həmin gün Cəmilənin otağındakı əl çantasından bir şey tapdım. O, bu idi. Bəşirli bunu deyib özü ilə gətirdiyi çeki sellofanın içərisindən çıxartdı. Hamı onun əlində olan kağızın nə olduğunu, orada nələrin yazıldığını bilmək istəyirdi. Bu, Xalidın öldürüldüyü gün Cəmilənin marketdən etdiyi alış-verişin çeki idi. Çekin üzərində yazılan tarix və saat da onun məhz həmin günə aid olduğunu göstərirdi.

Mən sonralar bu çekin qətdən sonrakı saatlara aid olduğunu dəqiqləşdirdim – Bəşirli izahat verməyə davam etdi. Çünki gördüyünüz kimi, bu kağızın üzərində saat və tarix aydın yazılmışdır. Bu isə o deməkdir ki, Cəmilə Səlimova ərini qətlə yetirdikdən sonra evdən tələsik çıxaraq marketə gedib. Bu, onu bütün şübhələrdən uzaq olması üçün düşünülmüş bir fakt idi ki, bunu Nəsimi planlaşdırmışdı. Yəqin ki, hamınız bu çekdən nəyə görə şübhələndiyimi bilmək istəyirsiniz. Əslində bu kağız parçası digər market çeklərindən heç nə ilə fərqlənmir. Amma buradakı alış-verişin məzmununa diqqət yetirdikdə alınan şeylərin bir-biri ilə əlaqəsi olmayan pərakəndə ərzaqlar olduğu görünür. Bu siyahıda uşaqlar üçün oyuncaqlı konfet və çaxır isə diqqəti daha çox çəkir. Mən bu ikisi haqqında çox düşündüm. Cəmilə ilə onların evində ilk görüşümdə bilərəkdən içmək üçün çaxır istədim. Həminə bir qadının spirtli içki qəbul etməyəcəyini düşünsək, deməli, Xalidın qətlə yetirildiyi gün Cəmilənin marketdən aldığı çaxır Xalid üçün imiş. Amma sonra Sahibdən öyrəndim ki, qardaşı iki ilə yaxın müddətdə ümumiyyətlə spirtli içki içməyib. Çünki mərhum uşaqları olmadığı üçün müalicə almış. Beləliklə, mən Cəmilənin bu cinayətlə əlaqəli olduğunu müəyyən edə bildim. Onun bütün əlaqələrini gizli şəkildə araşdırmağa başladım. Bu

işdə dostum da mənə çox kömək etdi. Cəmilənin bu cinayətlə əlaqəli olduğunu öyrəndiyim vaxt Firuzla bağlı məlumatları da dəqiqləşdirməyə başladım.

Firuz Cəmilənin keçmiş sevgilisi idi. Oğlan onu sevirdi. Amma Cəmilə gözlənilmədən ondan ayrılıb, Xalidlə tanış olur və onlar evləniirlər. Bu işin özü də mənə qəribə gəldiyi üçün dərinlən araşdırdım. Firuzun həbsxanadakı məhbüs yoldaşı, Bakıdakı dostu və Gəncədəki ailəsi ilə, hətta bacısının köməkliyi ilə onun türmədə olarkən sevdiyi Zibeydə ilə görüşdüm. Zibeydədə Firuzun yazdığı məktub var idi. Bu məktub Firuzun günahkar olmadığını bir daha sübuta yetirdi. Çünki o, azadlığa çıxandan sonra Zibeydə ilə evlənib xoşbəxt olmaq istəyirdi. Amma onun azadlığa buraxılacağı günü səbirsizliklə gözləyənlər var idi. Bu, Nəsiminin planları ilə hərəkət edən Habil və Cəmilə idi. Novruz bayramı ilə bağlı verilən amnistiyada Firuzun da adının olması Nəsimiyə Firuz türmədən buraxıldığı gündən üç-dörd gün əvvəl məlum idi. Mən Nəsiminin iş yerində olarkən internetdən istifadə etmək bəhanəsi ilə onun kompyuterinin IP nömrəsini öyrənib, dostumdan bunu araşdırmasını xahiş etmişdim. Məlum olmuşdu ki, Firuzun da adının olduğu amnistiya siyahısının yerləşdirildiyi sayta Xalid öldürüldüyü gündən, yəni ki, Firuz azadlığa buraxıldığı gündən üç-dörd gün əvvəl məhz Nəsiminin kompyuterindən baxılıb. Bu isə Nəsiminin qurduğu plan əsasında həyata keçiriləcək qətlin Firuz tərəfindən törədildiyini göstərə bilmək üçün ən ağıllı və şübhə yaratmayacaq bir fakt idi. Başa düşürəm, cinayətin necə törədildiyini bilməyən sizlər üçün danışdıqlarımı dərk etmək və faktlar arasında əlaqə qurmaq çox çətindir. Xüsusi ilə, Cəmilə və Nəsiminin gizli əlaqələrini bilmədiyinizə görə. Bunun üçün hər şeyi daha əvvəldən bilməyiniz lazımdır. Təcrü-

bəli cinayət-axtarış eksperti polkovnik Bəşirli bunu deyib, sınaqçı nəzərlə ani olaraq məhkəmənin baş hakiminə baxdı. Hakimin gözlərindəki razılıq əlaməti aydın görünürdü. Hamı kimi o da, bu cinayətin əvvəldən axıra qədər necə baş verdiyini bilmək istəyirdi.

*** **

Nəsimi və Cəmilə eyni universiteti bitirmişdilər. Mən bunu bilirdim. Əslində burada gizli bir şey yox idi. Amma mən sonradan vacib bir faktın üstünü açdım. Cəmilə tələbə olarkən Nəsimi ilə yaxın imiş. Sevgililər kimi gəzib-dolanırmışlar. Əslində isə onların birləşdirən sevgi yox, ortaq xüsiyyətləri idi. Hər ikisi pula, vətəndə hədsiz bağlı olan adamlar olmuşdur. Mən onların bu əlaqələrini təsadüfən öyrəndim. Bayaq dediyim kimi, Xalidin öldürüldüyü gündən əvvəl və sonra Cəmilənin telefonuna gələn bütün naməlum və şübhəli zəngləri araşdırdım. Bu araşdırma sayəsində Sevinc adlı qadını tapdım. Həmin qadın Cəmilədən iki il əvvəl universitetin jurnalistika fakültəsinin məzunu olmuşdu. Yəni Cəmilə ilə eyni fakültədə oxuyurmuş və onunla rəfiqə imiş. Bizim naməlum adam olaraq qeydə aldığımız zəngi də Cəmiləyə o edibmiş. Onlar rəfiqə olduğu üçün Sevinc onunla hal-əhval tutmaq üçün zəng edibmiş. Sevincdən tələbəlik illərində Cəmilə ilə bir yerdə çəkdirdiyi şəkillərə baxmaq istədiyimi dedim. Həmin albomda təsadüfən hansısa məclisdə Sevinc, Cəmilə və digər tələbələr arasında Nəsiminin də şəkli var idi. Şəkildə Cəmilənin yanında dayanmışdı. Hətta əlini onun çiyinə qoymuşdu. Mən söhbət əsnasında bu adamın kim olduğunu soruşdum. Və Sevinc də Nəsimi barəsində, Cəmilə ilə arasındakı münasibətlər barəsində bildiklərini mənə danışdı.

Sevinc deyirdi ki, universiteti bitirəndən sonra o, Cəmilənin telefon nömrəsini tapıb ona zəng edəndə qadın soyuq danışmış onunla. Sevinc bir-iki dəfə onların evinə qonaq gəlmək istəsə də, Cəmilə bəhanə ilə buna imkan verməmişdi. Çünki Cəmilə Sevincin Nəsimini onların evində görəcəyindən qorxurdu.

Cəmilə Nəsiminin gizli təşkilatçılığı ilə Xalidlə tanış olub, Firuzdan ayrıldıqdan sonra tezliklə onların toyu olur. Sürətli evlilik planı bunu göstərir ki, universiteti bitirdikdən sonra da Cəmilə və Nəsimi arasındakı münasibətlər davam edib. Onların pula düşkünlüyü getdikcə daha da artmışdı. Nəhayət, Xalidi "qanuni" yolla soymaq üçün belə bir iyrənc cinayəti həyata keçirməyi öz aralarında razılaşdırmışdılar. Elə Xalid Cəmilə ilə tanış olduğu gün Nəsimi Cəmilə ilə razılaşaraq onun ölüm fərmanını imzalamışdılar. Bu ölüm fərmanını həyata keçirmək üçün hər bir cinayətə əl atmağa hazır idilər.

Nəsimi ilə Cəmilənin planlaşdırdıqları cinayəti törətmələri üçün lazım olan ssenari isə Xalidin Cəmilə ilə evlənməsindən bir neçə ay sonra artıq tam hazır idi. Nəsimi Firuzun həbsdən çıxacağı günü səbirsizliklə gözləyir və günlər keçdikcə öz ssenarisini daha da təkmilləşdirirdi. Hadisə ya Firuzun türmədən çıxacağı gün, ya da ki, onun səhəri günü baş verməli idi. Nəsimi bilərəkdən Habilin işdən qovulmasına şərait yaradır. Xalid Habili mühafizəçi işindən çıxartdıqdan sonra Sahib ayrı-ayrı vaxtlarda onun yerinə bir neçə yeni mühafizəçi göndərmişdi. Amma Nəsimi yüz cür bəhanə ilə onların işə düzəlməsinə mane olmuşdu. Çünki evin mühafizəçisiz olması planlarını daha qüsuruz formada həyata keçirmələri üçün çox yaxşı şərait idi.

Habili işdən qovduran Nəsimi onu gizli şəkildə himayəyə götürür. Öz planında Habilə də kiçik bir "rol" verir.

Əvəzində isə ona külli-miqdarda pul verəcəyini söyləyir. Hətta, avans olaraq "07" markalı təzə jiquli də alır onun üçün. Habil baş verəcək əsas cinayətdən xəbərsiz idi. Yəni ki, Xalidin öldürüləcəyini bilmirdi. Onun bu cinayətdəki işi Firuzu türmədən buraxıldığı gün ələ keçirib öldürməkdən ibarət idi. Hətta Firuzu hansı yolla əllə keçirməsinin də planı Nəsimi tərəfindən qabaqcadan ona verilmişdi. Mən Firuzun məhz Habil tərəfindən qaçırılıb öldürülməsini telefon zənglərini araşdırarkən öyrəndim. Ümumiyyətlə, Nəsiminin Habilə öldürmək istədiyini günə qədər mən Firuzun öldürülmədiyinə inanmaq istəyirdim. Amma həmin gün, yəni dünən, qatilin necə amansız olduğunu görüb Firuzun yaşamasına inanmadım artıq. Həqiqətən də, Firuz azadlığa buraxıldığı gün Habil Nəsiminin tapşırığı ilə onu öldürmüşdü. Bunu dünən gecə Habilə danışdılanda o da boynuna alıb. Cəsədin yerini öyrənən kimi ekspertlər gecə ilə Firuzun meyitini oradan çıxartdılar.

Xalidin öldürüldüyü ərəfədə Habilin telefonuna gələn zəngləri araşdırandan sonra ona zəng edən şübhəli bir adamın izinə düşdüm. Bu adam Xalidin öldürüldüyü gün Habilə zəng etmişdi. Ən vacibi isə bu idi ki, həmin zəng Firuzun həbsxanadan çıxmasından təxminən on beş – iyirmi dəqiqə sonra edilmişdi. Həmin adam həbsxana yaxınlığındakı çörək mağazasında satıcı işləyirdi. Kişi Habilə tanımadığını və ona zəng etmədiyini dedi. Başqa birisinin onun telefonundan zəng etdiyini bildirdi və mən Firuzun şəklini ona göstərməklə həmin zəngin Habilə məhz Firuz tərəfindən edildiyini öyrəndim. Deməli, Habil qabaqcadan yoldan keçən hansısa təsadüfi adamdan öz nömrəsi yazılan kağızın Firuz türmədən çıxan kimi ona verilməsini xahiş edib. Yəqin ki, bunun qarşılığında ona pul da verib. Habil özü həbsxanadan uzaqda

olub və Firuzun türmədən çıxandan sonra ona zəng etməsini gözləyib. Onu aldadaaraq gizli bir yerə aparıb və boğaraq öldürüb. Məhz elə həmin gün də Nəsimi Cəmiləyə ərinə öldürməsini bildirir. Beləliklə, iş Firuzun üstündə qalacaqdı. Bundan sonra Cəmilə qanunla ərindən ona qalan böyük var-dövlətə təkbaşına sahib olacaqdı. Sözsüz ki, Nəsiminin payı istisna olmaqla. Nəsimi bununla bağlı bütün sənədləşmə işlərini də qabaqcadan planlaşdırmışdı. Əgər cinayət Nəsiminin tərtib etdiyi ssenari üzrə baş tutsaydı, onun sahib olacağı var-dövlət Cəmiləninkindən qat-qat çox olacaqdı.

*** **

Cəmilə Xalidi öldürdüyü gün əvvəlcə evdə olub. Əri işdən qayıdandan sonra hətta onun yatmasını da gözləyib. Sonra onu öldürüb tələsik marketə gedib. Qayıdarkən guya alış-verişdən gəldiyini göstərmək üçün marketdə olarkən əlinə keçəni almağı da unutmayıb. Mən cinayət günü onun şəhərin mərkəzində yerləşən həmişə alış-veriş etdiyi həmin böyük marketdə olduğu zamanı təhlükəsizlik kamerasının çəkilişlərini gətizdirdim. Video görüntülərə dəfələrlə baxmışdım. Cəmilə çox həyəcanlı idi. Həm də qorxmışdu. Marketdə olduğu altıyeddə dəqiqə müddətində düşünülməmiş şəkildə bazarlıq edirmiş kimi əlinə keçəni səbətə yığırdı. Və təsadüfən bayaq dediyim kimi həmin çaxırı da səbətə atmışdı. Mən o çaxırın adını çekdən öyrənib mağazadan bir dənəsin almışdım. Çaxırın xaricdən görünüşü daha çox hansısa meyvə şirəsinin şüşəsini xatırladırdı. Qadın da onu elə zənn edib tələsik almışdı. Təhqiqat göstərir ki, Cəmilə cinayəti törəyəndən sonra bir müddət şok keçirib. Nə etdiyini bilməyib. Elə buna görə də törətdiyi cinayətin

açığa çıxması üçün özündən xəbərsiz bir neçə səhvə yol verib. Marketdən çıxanda kassaya ödəniş etdiyi pulun qalığını da almayaraq oradan uzaqlaşıb. Və nəhayət, taksiyə minib evə gələndən sonra ən böyük səhvi edib. Mən taksinin nömrəsini marketin xaricində qurulan təhlükəsizlik kameralarının çəkdiyi görüntülərdən öyrənərək həmin maşının sürücünü tapdım. O da həmin gün Cəmilənin çox həyəcanlı olduğunu deyirdi. Hətta Cəmilə bir müddət haraya getdiyini demədən sürücüdən şəhərin müxtəlif küçələrinə sürməsinə istəyib. Bu, yəqin ki, vaxt qazanmaq üçün edilmişdi. Evlərinin qarşısında düşəndə tələsik əlindəki dolu selofanı da götürərək darvazanın pıyada qapısını itələyərək açıb, içəri keçib. Yəni ki, qapının açıq olduğunu qabaqcadan bilirmiş. Əslində isə əri işdə olduğu üçün qapı bağlı olmalı idi. Cəmilənin qapını açarla açmayıb girdiyini qonşusu Rəna xanım da ifadəsində bildirmişdir. Bunun təkzibolunmaz sübutu isə həmin gün Cəmilənin öz açarlarını taksidə salaraq həyəətə girməsi idi. Taksi sürücüsü həmin açarları təzəlikcə maşınının içərisini təmizləyərkən arxa oturacağın altından tapmışdı.

*** **

Sevincin göstərdiyi şəkildən sonra Nəsimini ətraflı araşdırmağa başladım. Cəmilə ilə aralarında olan əlaqənin hansı səviyyədə olmasını bilmək istəyirdim. Xalid ABŞ-da müalicə olunandan sonra, müalicəsinin yerdə qalan kiçik hissəsini Bakıda edirdilər. Mən onun müalicə olunduğu tibb mərkəzində oldum. Həmin gün cinayətə bağlı daha vacib bir faktın üstünü açə bildim. Həkiminin dediyinə görə, Xalidin sağalmasına və tezliklə ata ola biləcəyinə çox az qalır. Hələ ki, tam sağalmayıbmış.

Amma sonradan Xalid həkiminə yoldaşının ondan hamilə qaldığını deyəndə həkim o qədər də heyrətlənməmiş, analizdə hansısa xırda əskiklərin olması qənaətinə gəlmişdi. Buna görə də bu işi ciddi araşdırmamışdı. Əslində həkimlərin diaqnozlarına görə Xalidin ata ola biləcəyinə az qalırdı. Həkim də bu hamiləlik məsələsini eşidəndə sevinmiş, Xalidin sağalmasının gözlədiklərindən daha tez baş tutduğunu demişdi. Mən həkimdən bu işi bir daha dəqiq araşdırmasını tələb edəndən sonra Cəmilənin həmin vaxt Xaliddən hamilə qala bilməyəcəyi aşkara çıxdı.

Cəmilənin uşağı tələf olandan sonra çox şübhələnməyə başladım. Çünki, dediyim kimi, bu qadının qatil olduğunu və özünü necə soyuqqanlı apardığını görürdüm. Odur ki, onun bütün hərəkətlərindən və başına gələn bütün hadisələrdən şübhələnməli idim. Şübhələrimdə bu dəfə də yanılmamışdım. Mən onların evində olarkən təsadüfən Cəmilənin "antiprogesteron" adlı Fransadan xüsusi sifarişlə gətirilən yeni dərman preparatından istifadə etdiyini aşkara çıxarmışdım. Həkimdən bu dərmanın hamiləliyin qarşısının alınması və uşaqlığın selikli qişasının qopub düşməsi üçün istifadə edildiyini öyrəndim. Cəmilə öz bətnində daşdığı dünyaya gəlməmiş körpənin də qatili idi. O dərmanları da bilərəkdən içirmiş. Bir ana nəyə görə öz övladını öldürməlidir?! Bu sualın cavabını isə qan qruplarının gizli analizini öyrəndikdə qətiləşdirə bildim. Əslində şübhələnməmişdim. Xalid qan qrupu I(RH⁺), Cəmilənininki isə III(RH⁺) olduğuna görə onlardan ikinci qan qruplu uşaq əmələ gələ bilməzdi. Dövlün qan analizlərində isə onun məhz ikinci qan qrupuna malik olduğunu çox çətinliklə də olsa öyrənə bildim. Nəsiminin qan qrupunu dəqiqləşdirib onun dör-

düncü qan qrupuna malik olduğunu biləndən sonra, uşağın atasının o olduğunu müəyyən etdim.

*** **

Nəhayət, üç qardaşın evindən tapılan bıçaq məsələsi. Əvvəlcədən deyim ki, Camalın və onun ailəsinin bu işlə əlaqəsi olmayıb. Həqiqətən də, Xalid öldürüldüyü günün səhəri Camal Azərbaycandan getmişdi. Bu onun atası Fikrətin yalvar-yaxar etməsindən sonra olmuşdu. Fikrət oğlunun Xalidin öldürülməsində şübhəli bilinməsindən qorxaraq onu Qazaxıstandakı qohumlarının yanına göndərmişdi. Kişi günahsız oğlunun tutulacağından qorxurdu. Çünki Camal aralarındakı mübahisəli torpaq məsələsinə görə Xalidi öldürəcəyi ilə hədələmişdi. O vaxt Camal türmədən təzə çıxmışdı.

Mən Nəsiminin yanına gəlib-gedəndə Xalidin birinci həyat yoldaşı Ayan xanımın qardaşı Alikdən şübhələndiyimi göstərmək istəyirdim. Onu buna inandıra bilməmişdim. Hətta onun Gürcüstana köçdüyünlü öyrənib mənə demişdi və mən də guya onun arxasınca oraya gedəcəkdim. Əslində bu, Nəsimini şübhələndirməmək üçün düşündüyüm kiçik bir plan idi. Məhz bu plan sayəsində Nəsimi mənim ondan şübhələndiyimi heç vaxt ağına gətirməzdi. O, mənim üç qardaşdan da ciddi şübhələrim olduğunu bilirdi. Və artıq qərara gəlmişdi ki, bütün bu cinayəti üç qardaşın üstünə yıxsın. Çünki mənim getdikcə daha çox şey öyrənəcəyimdən qorxurdu. Düşünürdü ki, əgər cinayət aləti olan bıçaq üç qardaşın evindən tapılırsa, hər şey daha inandırıcı olar. Çünki o bıçağın üstündə Xalidin qan ləkələri var idi. Amma mən buna da imkan vermədim.

Bıçaq əhvalatından bir gün əvvəl öz maşınımı təmir etdirmək bəhanəsi ilə ustanın yanına qoyub, taksi ilə Nəsiminin iş yerinə getdim. Mənimlə çox yaxşı münasibət qurmuşdu. Onun maşını ilə Cəmiləyə dəyməyə getdik. Çünki uşağı tələf olandan sonra ona dəymək lazım idi. Özümlə götürdüyüm səs qeydəalıcı cihazı maşında görünməyən yerdə yerləşdirdim. Elə şərait yaratdım ki, Nəsimi maşınısız olduğuma görə həmin gün öz maşınını mənə verdi. Beləliklə, o gün Nəsiminin Sahibin tapşırığı ilə Cəmiləni müayinə üçün həkimə aparması zamanı etdikləri söhbəti səs yazısından əldə edə bildim. Həmin gecə mənə məlum idi ki, Cəmilə öz ərini öldürdüyü bıçağı qara selofana bükərək həyətlərdəki əncir ağacının altında basdırıb.

Habil Nəsiminin göstərişi ilə həmin gün o bıçağı oradan götürərək üç qardaşın evinə aparmalı idi. Amma mən onlardan əvvəl gecə ilə Xalidgilin həyətinə girərək Cəmilənin basdırdığı həmin bıçağı oradan götürüb, özümlə gətirdiyim və üzərinə qoyun qanı tökdüyüm bıçağı onun yerinə qoydum. Maraqlısı bu idi ki, ötən bir-neçə gündə evdə heç kəs olmadığı üçün Nəsimi mühafizəçini də dincəlmək üçün evlərinə yollamışdı. Habil də həyətin yiyəsizliyindən yaxşı istifadə edə bilmişdi. Amma onlar hər şeydən xəbərsiz idilər.

Habil Nəsiminin bıçaqla bağlı istəyini də edərək, bıçağı gecə ilə üçqardaşların həyətidəki ot tayasına ata bilmişdi. Nəsiminin onu öldürəcəyini təxmin etmişdim. Çünki Habil bacardığı işlərin hamısını edərək gərəklilik funksiyasını itirmişdi. O, indi sadəcə heç bir cinayətkarın arzu etmədiyi şahid idi. Ötən gün keçirilən əməliyyat zamanı mən Nəsiminin onu öldürməsinə imkan vermədim.

- Yeri gəlmişkən, gecəki əməliyyata görə Qədimova da təşəkkürümü bildirirəm! Böyük səbr nümayiş etdirmiş oldunuz, yoldaş mayor! – Başirli bunu deyib fikirlərini tamamladığını bildirdi. Dərhal da məhkəmə salonunu tərk edib, papiros çəkmək üçün binanın çölünə çıxdı. Çox əsəbi və yorğun idi. Binanın qarşısındakı skamyalardan birində oturdu. Papiros yandırıb, köynəyinin üst düymələrindən birini açdı. Cəmilənin öz uşağını öldürməsinə düşündükcə qadına daha çox nifrət etmişdi. İmkani olsaydı, onu elə burada güllələyib gedərdi. Amma sonra nə düşündüsə, “qoy qanun qarşısında cavab versinlər!” - deyib ayağa qalxaraq, maşınına tərəf getdi.

Deyəsən, həmin uşağın bilərəkdən anası tərəfindən tələf edilməsi onu bir az kövrəltmişdi. Axı uşağın nə günahı var idi, ay alçaqlar?! Mühərriki işə salıb sürətlə oradan uzaqlaşdı. İstirahət etmək üçün fikrində tutduğu rayonlardan birinə gedəcəkdə. İndilərdə isə, həmin uşaq yadına düşəndə öz oğlunu xatırlamışdı... Həyat yoldaşı, xoşbəxt günləri gözləri önündə canlanmağa başladı. Oğlu onun əlindən tutub həyatda qurduğu evciyi göstərmək üçü “Ata, gəl, gəl!” deyirdi. Həmişə ailəsini düşünəndə bütün o xoşbəxt günlərin bitdiyi gün gəlib gözlərinin qarşısında dayanırdı. Həmin gün ermənilər rayonu işğal edərək, yüzlərlə insan öldürmüşdülər. Polkovnik Başirli üçün də həmin gün bütün sevincli günlərinin zəhərə çevrildiyi bir tarix olmuşdu. Beş yaşlı oğlu anasının gözü qarşısında güllələnmiş, qadının isə başı kəsilmişdi...

*** **

Məhkəmənin binası qarşısındakı təcili tibbi yardım maşını buraya gəldiyindən daha artıq sürətlə geri qayıtdı.

Zibeydəni aparmağa gəlmişdilər. Bəşirlinin tələbi ilə məhkəmə prosesində zərərçəkən kimi iştirak edən qadın canı qədər sevdiyi Firuzun öldürülməsi xəbərinə dözə bilməyib özündən getmişdi. İndi o, təcili tibbi yardım maşınının sirenasının ətrafa yaydığı tükürpədicə səsinə, ətrafdakı bütün insanlardan, dünənindən və bu günündən xəbərsiz halda öz daxili dünyasına qorq olmuşdu. Bu dünyanın işıqlı yolları ilə qaranlığa doğru irəliləyirdi. Gözünü qırpmadan bu qaranlığı yarıb keçmək, öz sevgilisinə qovuşmaq üçün bütün əngəlləri aşmaq üçün bütün gücünü səfərbər etmişdi sanki. Durmadan irəliləmək, Firuzla çatmaq istəyirdi. Ona qovuşacaq və bir daha ondan ayrılmayacaqdı. Bir zamanlar sevgisini cavabsız qoyan nakam sevgilisini bağışlamış, onun olmaq üçün hər şeyə hazır olduğunu sübut etmişdi.

Zibeydə bu şəhərdə qərib idi. Məhkəmədə iştirak etmək üçün bu gün gəlmişdi. Firuzun ölüm xəbərini gözləməirdi. Firuzu bir dəfə itirsə də, qarşılıqsız olaraq sevməyə davam etmişdi. Ona olan sevgisi heç vaxt azalmamışdı. Əksinə, günü-gündən bu sevgi daha da əlçatmaz olmuşdu. Bakıya getdiyini, başqa birisini sevdiyini bilə-bilə yenə də onu sevməyə davam etmişdi. Firuz itkin düşəndən sonra da, onun yerini-yurdunu, sağ olub-olmadığını bilmədən öz sevgisinə davam etmişdi. Qəlbində əzizləmişdi bu ünvanlı sevgini... Ürək ağrısı ilə böyütmüşdü... Və gec-tez bu sevgisinin öz ünvanına çatacağına inanırdı. Bu dünyada olmasa da, o biri dünyada Firuzunu görə biləcəkdə!..

SON

Bakı, 26 yanvar – 23 aprel, 2011-ci il

MÜNDƏRİCAT

PROLOQ	3
1-ci hissə	6
2-ci hissə	12
3-cü hissə	16
4-cü hissə	19
5-ci hissə	22
6-cı hissə	26
7-ci hissə	29
8-ci hissə	33
9-cu hissə	35
10-cu hissə	40
11-ci hissə	43
12-ci hissə	47

13-ci hissə	52
14-cü hissə	55
15-ci hissə	61
16-ci hissə	64
17-ci hissə	67
18-ci hissə	72
19-cu hissə	77
20-ci hissə	80
21-ci hissə	87
22-ci hissə	91
23-cü hissə	95
24-cü hissə	98
25-ci hissə	102
EPILOQ	107

Qeydlər üçün

Müşfiq XAN
(Fərziyev Müşfiq Füzuli oğlu)

ÜNVANSIZ SEVGİ

d e t e k t i v

Əsərdəki hadisələr və şəxs adları yalnız yazıçı təxəyyülünün məhsuludur və istintaq materialı kimi istifadə oluna bilməz.

© Müşfiq XAN

Kitabın satışı üzrə məsul şəxslər:

Sadiqov Elçin Kamil oğlu – (055) 627 02 37

Fərziyev Teymur Füzuli oğlu – (055) 441 90 44

Çapa imzalanıb: 10.01.2013
Formatı: 84x108 1/32. Ofset çapı.
Tiraj: 6000. Həcmi 8.
Sifariş № 10. Qiyməti: 3 manat.

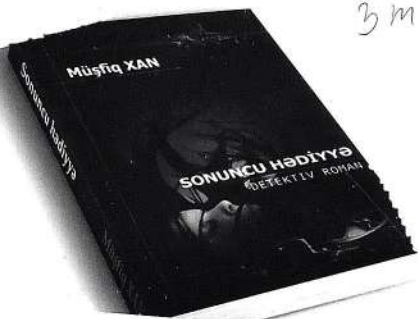

**POLYGRAPHIC
PRODUCTION**
Tel/Fax: 447 75 04, Tel: 447 75 05

mətbəəsində çap olunub

Telegram:@pdf_kitablar

3 m

Telegram:@pdf_kitablar

Müşfiq XAN

Biləsuvar rayonu
BDU-nun biologiya
NDU-da magistr, A
bitirmişdir. "Tənhi

"Sonuncu hədiyyə" detektiv romanlarının, "O" adlı hekayə və şeirlər kitabının müəllifi, "Ümidlərin izi ilə" kriminal-detektiv romanın həmmüəllifidir. Hazırda "U geni" adlı detektiv hekayələr kitabı üzərində çalışır.

Bədii yaradıcılıqla yanaşı onlarla metodik və dərs vəsaitlərinin, ixtisası üzrə 30-dan çox elmi məqalənin müəllifidir.

Ar 2013
2527

Romanlarımı məntiqli oxucular üçün yazıram.

Müəlliflə əlaqə

Tel.: (+99412) 511 65 84

Bədii yaradıcılıq bloqları: www.dayanacaq.blogspot.com

www.yuxusuz.wordpress.com

www.paradoks.at.ua

[www.twitter.com/Müşfiq XAN](https://twitter.com/Mushfiq_XAN)

[www.facebook.com/Müşfiq XAN](https://www.facebook.com/Mushfiq_XAN)

Romanlarının e-versiyaları: [www.kitabxana.net/Müşfiq XAN](http://www.kitabxana.net/Mushfiq_XAN)

3
manat

Müəllif hüquqları qorunur. Müəllifin razılığı olmadan əsərin təkrar neşri və roman əsasında film çəkilişi qadağandır.

Telegram: @pdf_kitablar

103098